Leto LXVIII | Poštnina plačana v gotovini | V Ljubljani, v sredo, dne 14. avgusta 1940. | Štev. 185 | Cena 2 din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. rač. Ljubljana številka 10.650 in 10.349 za inserate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Vojna v vzhodni Afriki

Razvoj vojaških operacij v sedanjem ogromnem sporu med angleškim svetovnim imperijem na eni ter Nemčijo in Italijo, kamor bi smeli danes prištevati tudi Japonsko, na drugi strani, se odigrava zaenkrat na dveh glavnih toriščih: na atlantiški obali nekako od Lofotskih otokov do Biskajskega zaliva, torej na črti, ki tvori za Nemčijo oporišče za napad na angleško otočje, in od Gibraltarske ožine do Sueškega prekopa, kjer je nedavno prešla na vsej črti v napad proti angleškim kolonijam in protektorátom Italija. Sirsko bojišče je po porazu Francije in po popolni nevtralizaciji Turčije, ki ji stoji za hrbtom z Nemčijo več ali manj zvezana Sovjetska Rusija, postalo neaktivno. Pričakuje se pa, da bo oživela še ena fronta, ki veže Biskajski zaliv ob vsej portugalski obali z Gibraltarjem, ker se je bati, da ne bi Anglija iz bojazni, da se pridruži avtoritarnima velesilama Španija, skušala najti, kakor pravijo, »nadomestek za Gibraltar« na kakšni točki portugalske obale.

Borba na Severnem morju in v Kanalu poteka zaenkrat v neprestanih napadih letalskega brodovja, na Sredozemskem morju pa je prešla prvo kratko dobo, ko sta se angleški in italijanski vojni sili na morju in v zraku merili, da preizkusita svojo moč. V teh borbah se je jasno videl poizkus italijanskega vojnega vodstva, da bi onesposobilo angleško oporišče na Malti, vznemirjalo Gibraltar in preprečilo zvezo angleškega vojnega brodovja v zahodnem delu Sredozemskega morja z onim, ki operira v vzhodnem delu in ima svoje glavno oporišče v Aleksandriji. Naloga italijanskih vojnih sil je zelo olajšana po tem, ker se francoske sile v Maroku, Alžiru in Tunisu ter v Rdečem morju v smislu premirja z Nemčijo in Italijo ne gibljejo. Zdi se, da se je italijanskim podmorskim in letalskim ter seveda tudi večjim in manjšim enotam vojnega brodovja samega posrečilo zapreti ožino med Sicilijo in afriško obalo ali vsaj zelo otežiti prehod skozi njo. Italijanske letalske eskadre pa tudi zelo nadlegujejo pristanišče Haifo, kjer so največje zaloge nafte, ki prihaja Angležem iz Mezopotamije.

Vse te operacije zaenkrat še niso odločilnega pomena, pač pa se je začela 4. avgusta obsežna ofenziva italijanskih kopnih čet iz Abesinije proti obalam Rdečega morja in Indskega oceana, torej v smeri, ki jo je svet najmanj pričakoval. Strategično nujno potreben uvod v ta nastop pa se je začel že preje, ne da bi se bili evropski strategi zavedli zveze med temi operacijami in sedanjo ofenzivo na Adenski zaliv. Italijanske čete so namreč prodrle na eni strani iz severozapadne Abesinije in iz svoje severno od Abesinije ležeče kolonije Eritreje proti Kassali, ki je važno cestno križišče v angleškem Sudanu v smeri na njegovo glavno mesto Chartum. Z južne Abesinije pa so naskočili tik ob meji z angleško kolonijo Kenijo trdnjavo Mojale, odkoder pelje pot ob Rudolfovem jezeru na jug do glavnega mesta te kolonije Nairobija, potem pa železnica ob obali Indskega oceana. Obe te dve obmejni vrati sta sedaj v italijanskih rokah, tako da se čuti italijanska armada, ki prodira v angleško Somalijo ob Adenskem zalivu, varno v hrbtu. Ta ofenziva prihaja iz treh smeri. Prva italijanska kolona je prodirala iz abesinske provincije Harar, ki meji na francosko Somalijo, do pristanišča Zeila v angleški Somaliji. Druga italijanska armada prodira bolj južno proti glavnemu pristanišču angleške Somalije, Berberi, tretja pa operira še bolj južno in je zasedla kraj Odveina. Namen vseh teh kolon je zasesti vso obalo angleške Somalije, tako da bi se od Zeile do najvzhodnejše točke Afrike rta Guardafui, ki leži v italijanski Somaliji, vsidrale italijanske vojne sile, ki bi tukaj ogrožale britsko mesto in kolonijo Aden, ki straži ožino Bab el Mandeb, to je vhod v Rdeče morje z jugovzhoda. Ako si predočimo, da se italijanska armada, ki je osredotočena v Libiji, pripravlja za napad na Egipt iz Kirenaiške puščave v smeri na Aleksandrijo, ki je primeroma zelo blizu, če vpoštevamo, da je prodiranje seveda zamišljeno z motornimi sredstvi, potem nam postane zveza med italijanskimi operacijami na območju Rdečega morja in nameravanim pohodom v Egipt popolnoma jasna: gre za to, da se zapreta istočasno oba vhoda v Rdeče morje oziroma v Sueški prekop, Portsaid na severozahodu in Aden na jugovzhodu.

To je zaenkrat strateški načrt; kako se bo izvedel, tega danes še ni mogoče predvideti. Na vsak način so italijanske armade, ki so vdrle v angleško Somalijo, nad angleškimi vojnimi silami na tem ozemlju v premoči. Za Anglijo je usodnega pomena, da je v sporu z Indijo, ker so doslej to ozemlje vedno branile indske čete, ki jih danes ni. Angleško Somalijo branijo danes le Somalci sami, ki tvorijo pehoto in jezdece na kamelah, ki štejejo približno eno brigado. Sedaj so se te čete umaknile na 2000 metrov visoko skalovje, ki brani Berbero od juga. Ta obramba pa je neugodna, ker Italijani po zavzetju Zeile prodirajo proti Berberi tudi ob obali, tako da jo bo težko držati. Strateški protiudar bi seveda bil mogoč iz Kenije oziroma iz območja Rudolfovega jezera, kjer bi Angleži morali Italijanom iztrgati Mojale in skušati vdreti v najjužnejšo provinco Gallo. So pa to skrajno težko prehodna ozemlja.

Sploh je pripomniti, da so vse te operacije skrajno težavne. Italijani so prodirali v vročini, ki znaša v senci najmanj 40 stopinj. Italijani se pri prodiranju v Somalijo seveda od svojih abesinskih oporišč oddaljujejo za kakšnih 200 do 300 km, kar bi pomenilo težave v preskrbovanju čet. Treba pa je pomisliti, da se dovoz opravlja na avtobusih in po transportnih letalih, ki v kolonijalni vojni delujejo zelo uspešno, ker posamezni oddelki armad niso veliki. Anglija se v borbi v vzhodni Afriki zelo nanaša na Abesinijo samo, računajoč na to, da bi se tamošnje prebivalstvo Italijanom uprlo. Vendar se bivši abesinski cesar še vedno nahaja precej daleč v Sudanu in ima Italija abesinsko ozemlje slejkoprej trdo v rokah. Če se vpad v angleško Somalijo posreči, se bodo seveda začeli letalski napadi na Aden na nasprotni afriški obali. Italijansko diplomatsko in vojaško vodstvo računa tudi s tem, da se bo močno omajal ugled Anglije na Arabskem polotoku.

Pohod proti Egiptu pa se še ni začel.

Od včeraj nemški bombniki stalno napadajo Anglijo

Po poročanju obeh nasprotujočih si taborov, se je včeraj začel veliki letalski napad na Anglijo — Nemški cilj je, da uniči nasprotniku letališča in tako obvlada ves angleški zračni prostor — Izgube v bojih so zelo velike

Tako iz nemških, kakor iz angleških poročil izhaja, da se je te dni začel veliki napad na Anglijo. Začela so ga letala. Prvi veliki nemški napadi na angleška pristanišča in letališča so se začeli v nedeljo in so v večjih presledkih trajali do ponedeljka. V torek zjutraj je začel val za valom nemških bombnikov prihajati nad Anglijo in bombardirati po določenem načrtu pristanišča, letališča in trgovske ladje. Letalski uvod v veliko ofenzivo proti Angliji ima namen, kakor poročajo, streti angleško letalsko obrambo in obvladati ves angleški zračni prostor. Torej se tudi tukaj v glavnem ponavlja taktika, ki jo je nemški generalni štab s tolikim uspehom uveljavil najprej na Poljskem, potem pa na zahodni fronti. Kakor hitro nemško letalstvo obvlada nasprotnikov letalski prostor, potem je prišel čas za bliskovite sunke z drugimi orožji. Bitke v zraku bodo postajale vedno hujše in vedno bolj uničujoče. Po nemških poročilih sodeč se angleško letalstvo brani na lastnem ozemlju, pri tem pa izvaja tudi protinapade na nasprotnikovo ozemlje.

Vzporedno z začetkom velike ofenzive proti angleškemu otočju se tudi v Afriki z veliko hitrostjo razvija italijanska ofenziva v angleško Somalijo, katere namen je, presekati Angliji pot skozi Rdeče morje in Suez ter tako pripraviti veliki napad na središče angleške moči v jugovzhodnem kotu Sredozemlja

Nemška poročila

Stalno, nepretrgano bombardiranje angleških vojaških naprav

Vojno poročilo

Berlin, 13. avg. AA. DNB: Od davi nemški bombniki stalno napadajo angleško otočje.

Vrhovno poveljstvo poroča:

Nemški letalski oddelki so izvedli snoči spet napad na pristanišča in letališča v južni in jugovzhodni Angliji. Vrgla so veliko število bomb na **Portsmouth,** nato pa so nemški letalski oddelki bombardirali neko električno centralo, kjer so zaradi eksplozij izbruhnili požari.

Nemški bombniki so nadaljevali z bombardiranjem angleške obale, zlasti pristaniških naprav in je bila pri tej priliki zadeta manjša angleška ladja. Sledili so srditi boji v zraku, pri katerih je bilo sestreljenih 43 angleških letal. Ugotovljeno je, da so bombe zanetile požare na nekaterih letališčih in da so tam pogorele delavnice in vse vojašnice.

V **Westonu** je bila delno uničena eskadrila lovskih letal vprav v trenutku, ko se je pripravljala na polet. Pri tej priliki je eskadrila izgubila tri aparate vrste **»Hurican«** pri spopadu v zraku, dočim so bila ostala štiri letala uničena na tleh. Na drugih letališčih je bilo na tleh uničenih osem letal.

Pri **Doveru** so nemška bojna letala uničila dva baražna balona, ki sta v plamenih padla na zemljo.

Pri spopadu v zraku nad **Doverom** je sovražnik izgubil 30 letal, pri **Southamptonu** pa tudi 30. Na tem pogrožju so naša borbena letala »Stuka« izvedla napad na močno zavarovan angleški konvoj in kljub silnim in srditim protinapadom sovražnih lovskih letal in protiletalskih baterj uničila z bombami tri ladje s skupno tonažo 15.000 ton, medtem ko je bila neka druga tovorna ladja poškodovana z bombo.

Preteklo noč so naši letalski oddelki bombardirali angleške ladje v **Swanseaju** in **Cardiffu** in kljub hudemu ognju sovražne protiletalske artilerije tudi pri **Plymouthu** in ob ustju reke **Hunber.**

Naša letala so nadaljevala s polaganjem min okoli britanskih pristanišč tudi včeraj in preteklo noč.

Sovražna letala so letela v noči od 12 na 13. avgust nad severno in zahodno Nemčijo, kjer so metala bombe, niso pa povzročila velike škode. O priliki tega angleškega napada je nemška protiletalska artilerija sestrelila nad nemškim ozemljem 4 sovražna letala. Skupaj je včeraj sovražnik izgubil 92 letal, od katerih jih je bilo 12 uničenih na tleh, 4 je zbila na tla naša protiletalska artilerija, ostala letala pa so bila uničena pri spopadih v zraku. Štiri nemška letala so izginila. Boj med našimi ladjami, ki polagajo mine, in večjim številom britanskih borbenih čolnov v Severnem morju, se je končal v našo korist, Zelo verjetno je, da se en britanski borbeni čoln ni vrnil v svoje oporišče. Naše ladje za polaganje min niso pretrpele nobene škode in so nadaljevale s svojim delom.

Napadi »Stuka« bombnikov

Berlin, 13. avg. AA. DNB: Nemški bombniki Stuka so davi izvedli napad na južno angleško obmorsko pokrajino. Po tem napadu je prišlo na raznih krajih nad Anglijo in nad Rokavskim prelivom do cele vrste letalskih spopadov. Nemškim letalom se je posrečilo prebiti letalsko obrambo v južni angleški primorski pokrajini ter vreči bombe na utrjene naprave. Ni še znano, katere angleške naprave so bile zadete. Angleška protiletalska artilerija si je zaman prizadevala, da bi sestrelila nemške bombnike ali da bi jim preprečila nadaljne napade. Angleži so že dopoldne izgubili večje število letal.

Napadi trajajo tudi popoldne

Berlin, 13. avg. AA. DNB: Letalski boji nad obalo južne Anglije se nadaljujejo — kakor poroča DNB — tudi popoldne. Nemške eskadrile, zlasti bombniki »Stuka« ne zgubljajo časa in izvajajo hude napade na angleško obal. Eskadrile nemških bombnikov, ki lete zelo visoko, so razdeljene v manjše skupine in jih spremlja veliko število lovskih letal vrste »Messerschmitt«. Ta letala jih varujejo v širokem krogu. Vsa lovska letala so dosegla danes velike uspehe in so odbila vse sovražne protinapade ter strla sovražni letalski obrambni zid. Ves današnji dan do trenutka, ko to poročamo, Angleži niso niti enega oddelka nemških bombnikov prislili, da bi se vrnil, pač pa so vsi v popolni meri izvedli svojo nalogo. — Opaziti je bilo razen tega tudi, da je v veliki meri opešal napadalni nalet angleških lovskih letal, zlasti pa onih letalcev, ki vodijo letala vrste »Spitfire«, če primerjamo njihove operacije z včerajšnjimi. Nemški vojaški krogi poudarjajo, da je to dejstvo zelo značilno.

Berlin, 13. avg. AA. DNB: Danes dopoldne ob 11 so angleška letala izvedla napad na dansko mesto Alborg. Od 12 sovražnih letal, ki so se tega napada udeležila, je bilo sestreljenih 5 od naše protiletalske artilerije, 6 pa pri spopadu v zraku. Eno angleško letalo se je moglo vrniti v svoje oporišče.

Berlin, 13. avg. AA. DNB: Po poročilih, ki jih je nemški poročevalski urad prejel do 16, so Angleži do danes opoldne izgubili 38 letal. Od teh jih je bilo 15 uničenih na tleh, 11 jih je bilo sestreljenih pri Alborgu, 12 pa pri drugih akcijah.

Berlin, 13. avg. AA. DNB: Na pristojnem mestu pravijo, da so nocoj nemška bojna letala spet napadla letališče pri **Portsmouthu.** Več zgradb je bilo porušenih. Izbruhnil je velik požar. Angleška letala niso prispela pravočasno, da bi ovirala ponočni napad nemških bombnikov.

Nemško poročilo o poletih angleških letal nad Nemčijo

Amsterdam, 13. avg. AA. DNB: V noči na nedeljo so angleška letala ponovno skušala preleteti nizozemsko ozemlje. Nemška protiletalska obramba je ta angleški poskus zvečine zjalovila. Neko angleško letalo, ki je pri otoku Valhernu skušalo preleteti reko Escaut, je protiletalsko topništvo zbilo. Zažigalna bomba, ki jo je vrglo letalo, je priletela v vodo. Pri Alphenu v severnem Brabantu blizu belgijske meje so Angleži vrgli dve težki bombi v neki gozd in ubili nekega Nizozemca. Pri Alsmerju v pokrajini severne Nizozemske so Angleži vrgli 12 bomb in hudo poškodovali neko stanovanjsko poslopje, več drugih hiš so pa lažje poškodovali. V Venloju so angleške bombe poškodovale več hiš.

Berlin, 13. avg AA. DNB: Nocoj ob 2.05 je angleški bombnik vrgel štiri bombe na bolnišnico v Amsterdamu. Ena bomba je porušila streho bolnišniace, dve pa sta padli na dvorišče klinike ter prizadejali škodo na sosednjih zgradbah. Ena bomba je padla v neposredno bližino bolnišnice ter poškodovala stanovanjsko poslopje, ki je potem do temeljev pogorelo. Uradno je bilo ugotovljeno, da je bil na strehi bolnišnice velik rdeči križ, kakor je to predpisano, in je bil z ozirom na to angleški napad izveden na ustanovo, ki uživa zaščito po ženevski konvenciji.

Nemški topovi že streljajo s francoske obale

London, 13. avgusta. AA. Reuter: **Nekateri listi so objavili poročilo, da nemška artilerija ob obali Rokavskega preliva bombardira nekatera angleška področja ob obali. Uradni krogi opoldne še niso potrdili te vesti, ki so jo prinesli prvi današnji listi v Newyorku.**

Angleška poročila

Velika bitka za Anglijo se začenja

Vojna poročila

London, 13. avg. t. Reuter. Letalsko ministrstvo uradno sporoča:

Zgodaj zjutraj se je začel veliki nemški letalski napad na angleška letališča in trgovske ladje. Bitka v zraku traja nepretrgano dalje, cele ure. Nemški bombniki napadajo v rednih velikanskih valih, ki se od ure do ure ponavljajo.

Poročila angleških pilotov, ki se borijo proti nasprotnikovemu letalstvu, prihajajo skoraj vsako minuto in pripovedujejo o dramatičnih srečanjih v zraku. Skupina »Spitfire« je preganjala veliko skupino nemških bombnikov »Dornier« čez Rokavski preliv in jih setrekla 5. Neki drugi letalski častnik poroča, da je sam napadel štiri bombnike in uničil tri. Od vseh strani, z južne in zahodne obale, iz notranjosti dežele in z morja prihajajo poročila o velikih bojih v zraku.

Pri napadu na Anglijo smo zbili vsega skupaj 65 sovražnikovih letal, med njimi jih je protiletalsko topništvo na ladjah zbilo pet. Izgubljenih je 13 angleških letal.

Sodijo, da je pri včerajšnjem napadu na angleško obal v nekaterih trenutkih sodelovalo v boju blizu **500 nemških letal.**

Ponoči je vladala velika letalska živahnost v pokrajinah severovzhodne in jugovzhodne Anglije in v Walesu. Bombe so priletele na jugovzhodne in severovzhodne kraje. Protiletalsko topništvo in angleška lovska letala so bila zelo živahna. Nekatere bombe so priletele v več krajev jugovzhodne Anglije. Nočni napad na Wales je trajal več ko eno uro. Nemška letala so preletela precej prostrane kraje, vendar so jih protiletalski topovi zavrnili. Kljub temu se je letalom posrečilo vreči bombe na neko obrežno mesto in poškodovati nekaj hiš.

Ministrstvo za letalstvo poroča:

Končno število včerajšnjih nemških uničenih letal znaša 62. Od teh je bilo 25 bombnikov, 22 lovskih letal z enim motorjem, 11 lovskih letal z dvema motorjema, ostali pa so bili borbeni bombniki. V nedeljo je bilo sestreljenih 60 nemških letal, od njih 12 bombnikov, 10 borbenih bombnikov, 19 enomotornih lovskih letal, 18 dvomotornih in eno vodno letalo, Informacijski oddelek letalskega ministrstva pripominja, da so Nemci včeraj izgubili nad 100 letal v bojih nad Rokavskim prelivom in nad jugovzhodno Anglijo. 12 bombnikov se ni vrnilo.

Bitke nad južno Anglijo

London, 13. avg. AA. Reuter: Davi so sovražna letala letela nad nekim mestom ob jugovzhodni obali. Razvila se je huda bitka. Pojavilo se je osem nemških letal vrste **»Junkers«.** Angleška lovska letala so se z njimi spoprijela. Kaže, da je bilo sestreljeno eno sovražno letalo, drugo pa se je vnelo in padlo v morje. Nemci so izvedli tudi napad na obrambne balone. Dva sta bila zažgana in sta padla na tla.

V grofijah Kent in Sussex so nemških letala vrgla bombe na več točk in neznatno poškodovale več letališč kr. letalstva. Bombe so zadele tudi nekaj poslopij in zasebnih posestev. V tej pokrajini so bile izgube zelo majhne, čeprav je nekaj ljudi smrtno zadetih. Britanska protiletalska obramba je na vseh točkah krepko nastopila proti sovražniku in mu ponovno prizadejala izgube.

London, 13. avg. AA. Reuter: Danes popoldne angleško letalsko ministrstvo poroča: Sovražna letala so se davi na vse zgodaj približala obali na raznih točkah grofije Sussex do izliva reke Temze. Bombe so padle na večje število primorskih mest in zahtevale nekaj žrtev, na vojaških napravah pa ni bilo povzročene nobene škode. Nekaj sovražnih letal je preletelo južno obalo in vrglo bombe. Bilo je nekaj žrtev in je nekaj oseb poškodbam tudi podleglo. Angleška lovska letala so se dvignila proti sovražnim letalom, protiletalske baterije pa so tudi začele streljati nanje. Prevladuje mnenje, da so sovražne izgube velike, popolnil poročil pa o tem še ni. Do sedaj je znano, da je bilo uničenih 10 sovražnih bombnikov in eno lovsko letalo. Na angleški strani so izgubljena tri lovska letala.

London, 13. avg. t. Reuter: Letalsko ministrstvo poroča, da so Nemci v teku današnjih bojev izgubili do sedaj že 28 letal. Angleške izgube znašajo dve letali. Nad obrežjem Temze je bil sestreljen »Dornier«. Letalce je ujelo ljudstvo samo in jih odneslo v bolnišnico. Na neko golfišče je padlo 101 bomba.

Angleške navedbe o letalskih napadih na Nemčijo

London, 13. avg. t. Reuter. Letalsko ministrstvo objavlja naslednje uradno sporočilo:

Naša letala so včeraj bombardirala tovarne za sitetični bencin v Heschu ter tovarno za rafinerijo petroleja v Dortmundu. Vrgla so eksplozivne in zažigalne bombe, ki so povzročile velike eksplozije in požare. Napad je bil opolnoči in piloti so mogli opazovati posledice, ki so jih povzročile bombe. Napadli smo tudi petrolejsko rafinerijo v Wintershallu in Prauxellu, ki sta bili hitro zažgani. Druga skupina naših bombnikov je bombardirala Kruppove tovarne za umetno tekoče gorivo (Triebstoffwerke) pri Wanne-Eickel in povzročile eksplozije ter obsežne požare. Na Gelsenkirchen je bilo vrženih nad 50 bomb težkega kalibra ter teliko zažigalnih bomb. Isto tudi na tovarno za bencin v Gelsenbergu, kjer so takšto nastale velike eksplozije. Pilot, ki je napadel električno postajo v Dortmundu blizu Herdecke, je videl, da so štiri bombe zadele v polno in povzročile vijoličaste požare. Bombardirana je bila tudi električna centrala v Hattingenu, kjer so nastali trije požari. Podnevi pa so angleški bombniki napadli nemško letališče na otoku Guernsey in ga razdejali. Bombardirano je bilo tudi letališče na francoski obali v Bre-

Nadaljevanje na 2. strani

Zemunska vremenska napoved: Hladnejše vreme. Po večini oblačno. Prehodni nalivi, ponekod verjetne tudi nevihte.

Zagrebska vremenska napoved: Oblačno in hladno.

Politični zapiski

Zedinjevanje hrvatskih zadrug

»Hrvatski list« poroča o predpripravah za zedinjenja vseh hrvatskih zadrug. Predlog za zedinjenje da je dala Zveza zadrug gospodarske sloge in sedaj o tem predlogu razpravljajo različne zadruge po vsem hrvatskem ozemlju. Splitske zadružne organizacije so včlenitev v območje zadrug Gospodarske sloge že sprejele. »Hrvatski list« poudarja, da bodo vsa predposvetovanja kmalu končana in da bo kmalu vse zadružništvo organizirano v Zvezi zadrug Gospodarske sloge. Isto gibanje je opaziti tudi glede združitve vseh mlekarskih zadrug na področju banovine Hrvatske in so bile v tem pravcu sprejete že resolucije, ki napovedujejo združitev pod okriljem Zveze mlekarskih zadrug Gospodarske sloge, kjer pravijo, da bo »bodočnost pokazala, kako važno je, da se vsi gospodarski činitelji na področju istega gospodarskega življenja med seboj povežejo in upravljajo v interesu skupnosti«.

»Svet, ki prihaja . . .«

Šibeniški »Katolik« prinaša zelo lepe misli v uvodniku, ki mu je dal naslov »Svet, ki prihaja« in v katerem med drugim pravi: »Tragika in zlom liberalne Francije, a ki je imenovana prvorojenka Cerkve, leži v tem, da pravočasno ni poslušala klica zdrave pameti, da svobodnjaštvo brez vsakih omejitev in mere vodi k razsulu. Tragiko in zlom bodo doživeli tudi nosilci druge skrajnosti, ki človeka povsem ubije. Sistem zdrave sredine bo prišel. In to bo spet zmaga krščanstva. Ta sistem pa se da povedati z nekaj besedami: zasebna lastnina v službi socialne dobrobiti, kajti vsaki nečlovečanski sistem, ki je bil storjen za ljudi in zaradi ljudi, mora v smrt. Bodočnost in trajnost pa bo imel sistem, ki v človeku spoštuje svobodo in vidi v človeški osebnosti največjo zemeljsko dobrobit, ki ji mora vse služiti, ne pa obratno, da mora on, človek, biti vsemu sredstvo in suženj.«

»Bele lise na straneh hrvatskih listov . . .«

Iz »Hrvatske straže« povzemamo, da je Srijemski Hrvat« v svoji zadnji številki napisal daljši članek o »belih zaplatah, ki se svetijo po straneh hrvatskega časopisja«. List pravi, da je takšne »bele madeže« opaziti pri »Hrvatski straži« ,»Hrvatskem listu« in celo pri službenem »Hrvatskem dnevniku«. »Ta pojava je pri nas kronična,« piše sremski list, »zato menimo, da je prav, če o njej spregovorimo kakšno besedo, posebno pa zaradi tega, ker kaj podobnega pri belgrajskih listih nismo navajeni videti. Ako je namreč že potrebno, da se iz javne diskusije vzamejo nekatere stvari, potem bi bilo dosledno, da naj isto velja tudi za belgrajski tisk in ne samo za hrvatskega, ki pogostokrat niti v posnetkih ne sme citirati ono, kar je obširno prinesel belgrajski tisk«. List končuje svojo opombo s stavkom: »Naj nam oprostijo, če izrazimo misel, da imamo pač vtis, kakor da bi obstojali še vedno dve cenzuri, ena za liste. tiskane v cirilici, druga za liste v latinici, prav tako, kakor se dogaja tudi pri raznih podporah iz dispozicijskih fondov.«

Sedaj k dejanjem!

V zvezi z bojem proti jugoslovanskim framasonom objavlja belgrajsko »Vreme« članek, v katerem od srca govori vsem resničnim rodoljubom v Jugoslaviji, ko pravi, da je že »dosti besedičenja proti framasonstvu in da je sedaj prišel čas, ko je treba tudi nekaj storiti«. List meni, da je »uničenje masonstva in njihovega vpliva na naše javno, kulturno, gospodarsko, socialno in politično življenje v Jugoslaviji postala prava nacionalna dolžnost« vsakega rodoljuba. Toda z besedami se to ne bo doseglo. Besede udarjajo v prazno in postanejo smešne, ako jim ne slede dejanja. Zaradi tega predlaga list, da »se mora objaviti spisek imen vseh masonskih bratov in da se morajo potem vsi člani masonskega bratstva po tem spisku enostavno odstraniti z vseh vplivnih mest, ki jih imajo v svojih rokah«. Narod da »ne more razumeti, zakaj še čakamo«.

Tudi Ljotičev list »Naš put« piše o masonstvu in pravi, da »ne verjame v resnost vseh besednih napadov na framasonstvo v Jugoslaviji,« dokler ne pridejo dejanja. List pristavlja, da se morda moti, ako ni notranje prepričan o resnosti te borbe, da pa hoče počakati nadaljnjih dejanj, med katere po njegovem mnenju spada tudi »objava imen jugoslovanskih masonskih bratov, ko je spisek njihovih imen vendar tako lahko dosegljiv«.

JNS za »sovjetsko orientacijo«

Splitsko glasilo JNS »Narodni list« je sedaj opustilo svoje zadržano obnašanje do Sovjetske Rusije, ko se ni udeleževalo navdušenih krikov za sodelovanje s Sovjeti. Sedaj pa meni, da je tudi za JNS prišel čas, da se »preorientira«. List poroča namreč svojim bravcem, da je odkril, da so v Moskvi izdali neko veliko monografijo o »vseslovanstvu Petra Velikega«. Glasilo JNS opozarja, da je ta knjiga izšla takoj po vzpostavitvi diplomatičnih odnošajev med Jugoslavijo in Sovjeti(!) ter da jo je objavila celo agencija TASS, kar naj ji da poseben poudarek. »Ta knjiga namreč je dokaz,« navaja glasilo JNS dalje, »da se za južne Slovane ni brigal samo Peter Veliki »pred davnimi časi, marveč »da se za nje briga tudi sedanja ruska znanost«. Zgodovinar v glasilu JNS potem odkriva dalje tajnosti te moskovske objave in prihaja do zaključka, da »je imel že mnogokrat priložnost opazovati, da se sedanja zunanja politika Sovjetske Rusije tesno drži smernic Petra Velikega, ki je kazal toliki interes za južne Slovane«. Svoje odkritje zabeli s pripombo, da »objava te knjige o Petru Velikem in njegovim ljubezni do južnih Slovanov ni nekaj slučajnostnega, ampak ima svoje organske zveze.« »Rusija, kakva bila, je naša . . .« zaključuje glasilo JNS z Radičevimi besedami, ter je s tem, sicer po dolgi, za lase privlečeni krivulji okrog Petra Velikega torej le prišlo do »organske zveze« s pritajeno željo JNS, da je treba komunistični propagandi natakniti na glavo samo vseslovansko krinko, da bodo lahko somišljeniki JNS smeli javno korakati za njegovo zastavo, ne da bi se jim bilo treba skrivati za zagriniali kakšnih »prijateljskih društev« in podobnega. Splitski »Narodni list« je storil prav, da se je — predstavil.

Razširjevanje prepovedano

»Službene novine« banovine Hrvatske objavljajo, da je državno tožilstvo v Zagrebu prepovedalo razširjevanje letaka, ki nosi naslov: Program Hrvatske Nacional-Soc. stranke rada (HNSSR), ki ga je podpisalo vodstvo Hrvatske Nacional-Socialistične Stranke Rada« v Zagrebu, nadalje razširjanje letaka, ki nosi naslov »Radnicima i namještenicima (Delavcem in nameščencem)« in ki se končuje z besedami: ». . . komunisti, člani razrednih sindikatov«; nadalje razširjanje časopisa »Politički Vjesnik« z dne 24. avgusta.

Nadaljevanje s 1. strani

stu, kjer je bilo uničenih nekaj vodnih letal, nadalje letališča v Dinardu in v Caenu, kjer so eksplozivne bombe v polno zadele letališke zgradbe.

V snočnjih napadih je angleško letalstvo bombardiralo 17 nemških letališč in oporišče za vodna letala pri Borkumu. Bombardirano je bilo pristanišče Helder na Nizozemskem. Dopoldne pa so naša letala bombardirala veliko točk od Jutlanda do Biscaye, med njimi letališča v Waalhaven, Hingene, Caen, Cherbourg, Morlaix in Brest. 12 naših letal se ni vrnilo.

Berlin, 13. avg. AA. DNB. Angleško časopisje reagira na nemške letalske napade v nedeljo ter poudarja, da se začenja velika bitka za Anglijo. Listi si prizadevajo, da bi vplivali na javno mnenje. Skoro vsi pišejo, da se je začela nemška ofenziva in da se Nemci trudijo, kako bi uničili glavne angleške obrambne postojanke, predno bi se začel glavni napad. »Daily Mail« je mnenja, da bi spopad med letalskimi silami utegnil prinesti odločitev vojne. »Daily Express« poudarja, da se bodočnost Angležev odločuje na pragu Anglije.

Angleška admiraliteta o izgubah na morju

London, 13 avg. AA. Reuter: Angleška admiraliteta je izdala poročilo v zvezi z nemškim poročanjem o angleških izgubah na morju. To poročilo pravi, da so Nemci po lastnih trditvah v tednu do 5. avgusta potopili za 232.743 ton britanskih trgovskih ladij. Poročilo angleške admiralitete pa pravi, da je po skrbni proučitvi vseh podatkov ugotovljeno, da gre za angleške kakor tudi za nevtralne ladje ter da skupne izgube znašajo 76.224 ton. Med potopljenimi ladjami je 13 angleških, s skupno tonažo 60.057 ton. Razen tega je bilo potopljenih še pet nevtralnih ladij s skupno tonažo 13.768 ton. Izgube na nevtralnih ladjah so bile nekoliko večje kot prejšnje, zato pa so bile britanske izgube v tem tednu manjše kot prej.

Nevtralci poročajo o „neprestanih valovih bombnikov"

Berlin, 13. avgusta b. »United Press« poroča: Merodajni nemški krogi izjavljajo, da so nemške letalske sile izvršile poleg že sporočenih bombnih napadov tudi ostre napade na luke **Dower, Manston** in **Margate.** Poleg tega so izvedli oster napad na letališča **Canterbury, Lymphne** in **Hawking.** Pri tem so imeli baje Angleži zelo velike izgube. Po trditvah nemških pilotov so Nemci sestrelili 8 angleških letal, sami pa so izgubili 12 letal. V Manstonu so Nemci sestrelili 12 angleških letal, ki so bila na letališču, razen tega pa so sestrelila še tri letala v zraku. Nad **Dowerom** so nemški piloti s svojih »Messerschmittov« sestrelili 12 balonov za zapornimi mrežami. Skupno je bilo po nemških poročilih sestreljenih 71 angleških letal, medtem ko so Nemci izgubili vsega le 19 letal. Nemški tisk danes trdi, da so zadnji napadi dovedli do znatne oslabitve angleške obrambe na obali Kanala. Tako je bila na primer v **Portlandu** povzročena ogromna škoda, ki je ne bo mogoče naglo popraviti. V tej luki so namreč Angleži zgradili nove doke in druge naprave za popravilo velikih bojnih enot, ki so sedaj po večini porušene. Razen tega je veljal Portland kot važno oporišče za napade proti sovražnim podmornicam in pa za zbirališče konvojev. Nemški piloti dalje izjavljajo, da so pri zadnjih napadih povzročili tudi veliko škodo na **železniških progah** in drugih **prometnih zvezah** v notranjosti Anglije, vsled česar v primeru nemškega napada Angleži ne bodo mogli izvesti naglega gibanja svojih čet.

Curih, 13. avgusta b. O nemških letalskih napadih na Anglijo poroča berlinski dopisnik »Neue Züricher Zeitung«, da še vedno trajajo. Namen nemških letalskih napadov je predvsem, **da čimbolj razrušijo važno angleško vojno luko Portsmouth.** Podrobnosti o letalskih uspehih nemških bombnikov zaenkrat še ne morejo dobiti, kaže pa, da današnji napadi nemškega letalstva niso bili nič manj hudi kakor včerajšnji. **Nemško letalstvo napada neprestano v valovih in ne da miru angleški protiletalski obrambi in letalstvu.** Luka Portsmouth velja za Nemčijo kot oporišče za velike in številne bojne enote angleškega vojnega brodovja, medtem ko je **Portland** kot oporišče lažjih pomorskih enot in predvsem izhodišče za napade na nemške podmornice. V Berlinu računajo s tem, **da je treba najprej uničiti najvažnejše pristaniške naprave in jih napraviti nesposobne vsaj za nekaj časa. Kakšna vloga je namenjena sedanjim operacijam nemških letalskih sil v okviru celotnega načrta nemškega vrhovnega poveljstva, zaenkrat ni mogoče točno ugotoviti. Obseg zadnjih borb nad Anglijo pa ne dopušča prav nobenega dvoma, da hoče nemško vojno vodstvo dati vedno ostrejši obseg z namenom, da omaja vojno udarnost sovražnih letalskih sil. Bržkone bo treba še nekaj dni počakati, da se pokaže večji napad, ki ga Nemčija pripravlja proti Angliji, zlasti pa za osvojitev zračnega prostora nad angleškim otočjem.** Kaže se namen nemškega vrhovnega poveljstva, da se čimbolj omaje moč Anglije predvsem v področju njenega lastnega otočja.

Sovjetska opazovanja

Moskva, 13. avg. AA. DNB: Vsi sovjetski časopisi spremljajo z največjo pozornostjo poročila o letalskih spopadih nad Kanalom in Anglijo. Poročila o tem prinašajo pod debelimi naslovi. Nekateri listi zlasti poudarjajo dejstvo, da ameriško časopisje prinaša tudi nemška poročila. Značilno je tudi, da sovjetski listi na prvem mestu objavljajo nemška poročila o omenjenih letalskih spopadih in šele na drugem mestu britanska poročila.

K položaju v Albaniji

Italijanski tisk obtožuje Grčijo, da je kriva političnega umora Albanca Hodže

Rim, 13. avg. Radio Rim poroča: Albanska javnost je ogorčena zaradi umora albanskega rodoljuba Hodže. Današnji časopisi v Tirani posvečajo obširne članke umoru in poudarjajo, da je bil zločin izvršen že pred več tedni, vendar so ga oblasti prikrivale, dokler ne odkrijejo pravih krivcev. Časopisje poudarja, da ni nobenega dvoma več, da leži glavna krivda na grški vladi, ki je že od preje slabo postopala z albanskimi prebivalci v pokrajini Čamurija. Že 20 let je minulo, odkar je Anglija izročila Grčiji omenjeno pokrajino, v kateri pa so Albanci izpostavljeni slabemu postopanju. Grčija bo morala spoznati, da je nastopila druga doba in drugi red v Evropi in na Balkanu. Albanija je krepko združena z Italijo in bo znala braniti svobodo svojih sorojakov.

Vprašanje prehrane od Nemčije zasedenih držav

Milan, 13. avgusta. AA. Stefani: »Popolo d'Italia« bo priobčil v svoji današnji številki tale članek: Francoska vlada je morala preklicati naročilo argentinskega žita že natovorjenega na tri grške ladje, ker je londonska vlada sporočila lastnikom grških ladij, da jih bo s tovorom vred zaplenila, če bodo peljali žito na Francosko. Taki ukrepi, ki hočejo zadeti prebivalstvo Francije same, obremenjujejo toliko bolj Anglijo. Tako čuti Anglija potrebo upravičiti ukrepe s trditvijo, da je prva Nemčija tista, ki mora storiti vse, kar je v njeni moči, da prepreči pomanjkanje in lakoto na Francoskem. Na to je »Völkischer Beobachter« odgovoril, **da je edina naloga Nemčije obvarovati in prehraniti nemški narod. In zato ne bo Franciji, če ji res zmanjka kruha, otalo drugega, da reši svoje žene in otroke, kakor tisto, kar je že storila za obrambo svojih ladij pred Oranom, da najde pot, da se reši in osvobodi svojega dovčerajšnjega zaveznika.**

London, 13. avg. Stefani: Španski veleposlanik v Londonu je obiskal zunanjega ministra lorda Halifaxa ter mu izročil strogi protest španske vlade proti blokadnim ukrepom Anglije.

Naše izseljensko gibanje v letu 1939

Izšli so uradni podatki o gibanju našega izseljenstva v letu 1939. Po teh podatkih se je lani izselilo iz Jugoslavije 27.402 osebe, v domovino pa se jih je vrnilo 23.763. V čezmorske kraje jih je šlo 3789, in sicer v Severno Ameriko 1953, v Kanado 488, v Argentino 396, v Avstralijo 378, v Čile 43, v Urugvaj 12, v Paragvaj 12 itd. Iz banovine Hrvatske se je izselilo 2161 oseb, iz donavske banovine 544, iz dravske banovine 435. Po poklicu je bilo največ poljedelskih delavcev, in sicer 1197, med njimi 512 žensk. Po narodnosti pa je bilo 2320 Srbov, Hrvato in Slovencev (statistika ne pove, koliko enih in drugih), po veri pa 2693 katoličanov, 660 pravoslavnih, 16 muslimanov. Iz čezmorskih krajev se je vrnilo 1294 oseb, in sicer iz Severne Amerike 518, iz Argentine 320, iz Kanade 240, iz Avstralije 56, iz Brazilije 15 itd.

V evropske države se je izselilo 23.613 oseb, med njimi 5542 žensk. Največ jih je šlo v Nemčijo (19.761), v Francijo 3134, v Turčijo 199, v Belgijo 108, v Italijo 19, na Nizozemsko 10 itd. Največ jih je šlo iz dravske banovine, in sicer 15.345, za tem iz področja banovine Hrvatske 6103. Po poklicu so bili največ poljedelci (21.448), po veri je bilo 19.437 katoličanov, 583 pravoslavcev, 3110 protestantov, 283 muslimanov; po narodnosti pa 22.136 Srbov, Hrvatov in Slovencev, 1239 Nemcev, 82 Madžarov.

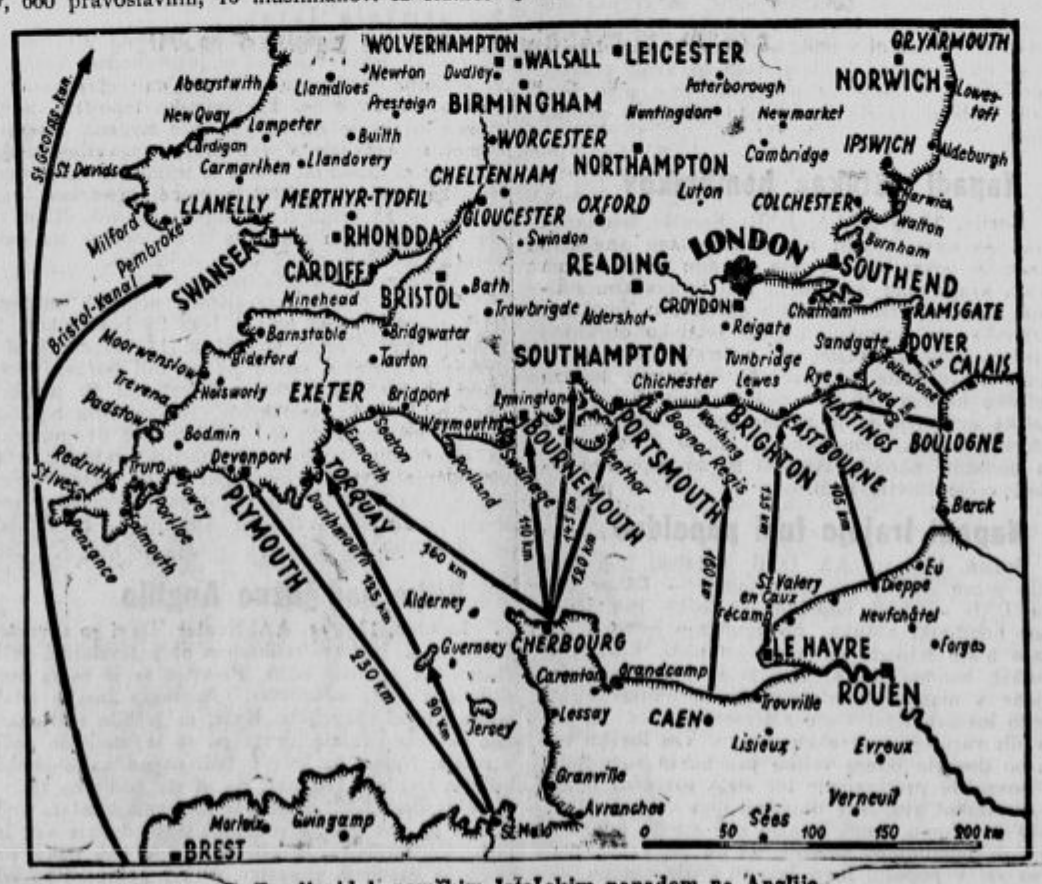

Zemljevid k nemškim letalskim napadom na Anglijo.

Rojstni dan kneza Aleksandra

Prvorojenec kneza-namestnika in kneginje Olge vstopil v vojsko

Belgrad, 13. avgusta. m. Današnji »Službeni vojni list« objavlja naredbo Dž. Br. 25. 732, ki se glasi: Junaki! Nj. kr. vis. knez namestnik je izrazil svojo visoko željo, da naj se njegov sin prvenec Nj. kralj. Vis. knez Aleksander na dan svojega 17. rojstnega dne uvede v vrsto naše hrabre vojske. Izvršujoč to željo Nj. kr. Vis. kneza namestnika Pavla naročam, da se Nj. kr. Vis. knez Aleksander uvrsti v 3. zastavni eskadron 7. konjeniškega polka »kneza Pavla«. S tem izpolnjujem željo Nj. kr. Vis. kneza Pavla zaradi vzdrževanja tradicije doma Karadžorđevičev, da tudi njegov prvorojeni sin odsluži svoj dolg Nj. Vel. kralju, narodu in domovini. Živijo dom Karadžorđevičev. Živijo hrabra jugoslovanska vojska! Ta naredba se mora sporočiti vsem pred strojem. Vojni minister armadni general Milan Dž. Nedič.

Belgrad, 13. avgusta. AA. *Na rojstni dan Nj. kr. Vis. kneza Aleksandra je bila ob 10. dopoldne v dvorski kapeli na Dedinju zahvalna služba božja, ki so se je udeležili člani civilne in vojaške hiše Nj. Vel. kralja.*

Z Bleda

Bled, 13. avgusta. Danes dopoldne se je vrnil iz Belgrada na Bled minister pri predsedstvu vlade dr. Mihajlo Konstantinović. Dr. Konstantinović ima v Park-hotelu svojo pisarno, kjer pripravlja gospodarske in socialne uredbe. V ta namen se vsak dan sestane tudi s finančnim ministrom dr. Šutejem, ki prav tako stanuje v Park-hotelu. Te dni pričakujejo zopet važnejših sestankov na Bledu.

Nocoj ob 10 se pripelje z brzovlakom na Bled tudi podpredsednik vlade dr. *Krek*. Danes dopoldne je prispel na Bled pomočnik zunanjega ministra dr. Pilja.

Iz banovine Hrvatske

Zagreb, 13. avgusta. b. Ponoči ob 0.15 je potoval skozi Zagreb v Belgrad angleški poslanik na našem dvoru g. Campbell. Ob 4.30 pa je potoval skozi Zagreb v Ljubljano italijanski poslanik v Belgradu g. Mameli. Od ministrov je ob 23.10 potoval v Belgradu Laza Marković, ob 0.15 pa gradbeni minister dr. Krek. Ob 4.30 je potoval minister Konstantinović v Ljubljano, davi ob 6.30 pa je odpotoval v Belgrad minister Budisavljević.

Zagreb, 13. avgusta. b. Jutrišnja številka »Hrvatske straže« objavlja nekaj imen prostozidarjev po popisu leta 1918 in poudarja, da ima ta popis vrednost avtentičnega zgodovinskega dokumenta. Do leta 1918 je bila hrvaška loža odvisna od masonske lože na Madžarskem.

Zagreb, 13. avgusta. b. Preteklo noč je divjal nad Zagrebom hud vihar, ki je napravil nekaj škode. Strela je udarila tudi v telefonski vod na pošti 2 pri glavnem kolodvoru. Zaradi tega je nastal požar na podstrešju, ki pa so ga naglo pogasili, tako da škoda ni bila velika.

Split, 13. avg. m. Nad planino Kozjak se je pojavil meteor. V zraku se je razletel na tisoč koscev. Ta nebesni pojav so ljudje z začudenjem opazovali.

Osebne novice

Belgrad, 13. avg. m. S kraljevim ukazom je postavljen za okrajnega načelnika 4. skup. 1. stopnje v škofjeloškem okraju Mirko Brezigar iz Kočevja; za okrajnega načelnika 4. skup. 2. stopnje v kočevskem okraju Zvonko Bratina, do sedaj pri banski upravi v Ljubljani. — Upokojen je Vinko Borštnar, banski svetnik 4. skup. 1. stopnje v Ljubljani. — Z odlokom finančnega ministra so premeščeni: v glavno carinarnico v Belgradu za pomožnega carinika 9. skup. Spiro Bjeladinović iz Rakeka; za uradniškega pripravnika stroke, v katerih so poklici razporejeni, Radomir Petković za Rakeku; v glavno carinarnico v Ljubljani za carinika 8. skup. Slavomir Jurković iz Gornje Radgone; v glavno carinarnico v Maribor Albert Kocbek iz Virovitice; v carinarnico 1. reda v Debru Milko Slajič iz Maribora; v carinarnico 1. reda v Kotoribo Svetozar Rajčević iz Zagreba; v carinarnico 1. reda na Rakek Vuk Bjelobrk iz Zagreba.

Z odlokom prometnega ministra je upokojena Vida Rot, telegrafistinja 8. skup. 1. stopnje pri železn. ravnateljstvu v Ljubljani; upokojen je Mihael Brečko, oficial 8. skup. 3. stopnje pri železniškem ravnateljstvu v Ljubljani.

Belgrajske novice

Bled, 13. avgusta. AA. Nj. kr. Vis. knez namestnik je blagovolil sprejeti včeraj ob 16 v dvorcu na Brdu ministra za trgovino in industrijo dr. Ivana Andresa.

Belgrad, 13. avg. b. Na predlog vojnega ministra so kraljevi namestniki podpisali ukaz, s katerim je postavljen za vojaškega pomorskega in letalskega atašeja v Moskvi topniški polkovnik za generalštabne posle Žarko Popović, dosedanji načelnik prvega pehotn. oddelka glavnega generalštaba.

Belgrad, 13. avgusta. m. Vojni minister je objavil opozorilo, v katerem pravi, naj se ne pošilja nepodpisanih prijav za vojsko in mornarico. Za vsako nepodpisano prijavo bo ministrstvo uvedlo preiskavo in kaznovalo krivca po zakonu. Nepodpisane se smejo oddati samo tiste prijave, v katerih se javljajo klevete proti kralju in kraljevskemu domu, in tiste prijave, v katerih se obtožujejo takšni, ki groze javni varnosti ali zlorabljajo državno imetje.

Belgrad, 13. avgusta. m. Prosvetni minister dr. Korošec je podpisal odlok, s katerim se mešana meščanska šola v Škofji Loki spremeni v deško meščansko šolo. Dosedanje učenke smejo še končati na tem zavodu svoje šolanje, nove pa se ne morejo vpisati.

„Uboga Finska . . ."

Švicarski list o nadaljnih in končnih ciljih sovjetske zunanje politike »Končni cilj — svetovna revolucija«

V tedenskem pregledu objavlja »Vaterland«, ki ima v zunanjepolitičnih vprašanjih vedno zelo točne in jasne nazore, članek, ki se tiče najnovejših dogodkov na Finskem. List piše dobesedno naslednje:

Napad z odkritim čelom, to se pravi odkrit in javen napad je vsekakor še možato — vojaško dejanje, pa naj bo še tako surov in še tako kriviten. Toda igra zahrbtnega davljenja, ki jo Sovjetska Rusija opravlja nad z velikimi težavami premagano Finsko, ni v nobenem primeru vojaško, še manj pa seveda junaško ali viteško delo. Rdeči armadi se je posrečilo, da je po najhujši zimski vojni, v kateri je osebnostno premoč Fincev končno vrgla ob tla topa desetkratna premoč stroja, nakar so ji naložili »mir«, ki je Sovjetom prinesel zmago in dobiček, poteptani Finski pa velike izgube ozemlja in z njimi nevarnosti za bodočnost države in naroda. Položaj Sovjetske Rusije je sedaj na Baltiku spet prvovrsten, medtem ko so Finci izgubili ozemlja, ki so bila za nje naravne trdnjave, ki so jih sorazmerno s svojimi slabimi močmi mogli dolgo braniti. Pomislimo samo na Karelijsko ožino ali na pokrajino jezer v osrednji Finski. Toda ko je finski narod dal že svojo kri in moral sprejeti na vseh straneh okrnjeno domovino, mu pa sedaj še vedno ne dajo miru. Oholi sovjetski zastopnik v Helsinkih je namreč Fincem z nasmeškom okrog usten dejal, *»da so najbrž slabo slišali, če so v mirovnih pogojih slišali, da so sedaj odnošaji s sovjetsko sosedo dokončno urejeni. Sedaj pride* **druga etapa.«** In res je prišla: razorožitev Aalandskih otokov, pravica za sovjetsko armado, da sme po suhem skozi Finsko do pristanišča Hangö. To so nevarne zahteve. Toda kaj je Finska mogla. Vojna ji je pokazala, da je vsestransko osamljena. Vdati se je morala in se je tudi vdala, morda v upanju, da bo sovjetski sosed sedaj sit. Kako blazna so bila vsa upanje. Nekateri so že pred tremi meseci napovedovali, da se »kolo finske usode« suče neusmiljeno dalje. Zadnji tedni so pokazali, kako prav so imeli, ko so spoznali nevarnosti male države, ki je bila izročena mili volji brezvestnega velikega soseda. Kajti sedaj prihaja že **»tretja etapa...«**, ki se bo verjetno končala s popolno zasedbo Finske in njeno dokončno vključitvijo v objem sovjetske države. Vsa Finska bo morala nazaj k sovjetsko-ruskemu državnemu ozemlju, ki mu je pripadala do leta 1917 z določenimi predpravicami, ki so jih carji bolj spoštovali, kakor pa njihovi imperialistični nasledniki. »Tretja etapa« se sedaj čisto jasno prikazuje v vsej svoji odvratnosti. Finsko hočejo zasesti, jo spraviti ob samostojnost z raznimi triki. Stare metode, stare pesmi, ki smo jih v zgodovini že tolikokrat slišali: »Najboljšemu je nemogoče v miru živeti, ako zlobni sosed ne pusti.«

Toda ne Finci, ampak Sovjeti sedaj stokajo to pesem. Sovjeti se pritožujejo in vpijejo po usmiljenju. Finska da jim ne da miru. Finska da ima zlobne namene. Finska da Sovjetski Rusiji streže po življenju. »Poglejte,« tako pravijo v Moskvi, »kako se godi našim prijateljem na Finskem, članom društva prijateljev Sovjetske Rusije. Kako jih preganjajo, kako jih tlačijo, kako jih ti maščevalni Finci terorizirajo. Poglejte, kako nas mirne Sovjete ta ošabna finska država izziva, kako se igra z našo velikosrčnostjo.« Ves sovjetski tisk ponavlja sedaj to stokanje. Zakaj? Zato, ker finske oblasti komunistične demonstracije, ki jih navijajo v Moskvi, prepovedujejo in demonstrante razganjajo, ker nočejo dopustiti, da bi pri belem dnevu peščica komunistov pod krinko »prijateljev Sovjetske Rusije« prišla do oblasti nad ogromno večino finskega naroda, ki boljševizma noče. Jasno se vidi, kako se v Moskvi naravnost trudijo, da bi dobili povod za nastop proti Finski, medtem ko si finske oblasti prizadevajo, da bi vzpostavile pravilno sosedno razmerje s Sovjeti, s čemer pa ni mišljeno, da hočejo same ponuditi svojo glavo, da jo Sovjeti skalpirajo.

Tudi na Švedskem so glede usode Finske zelo zaskrbljeni. Na Švedskem namreč vidijo, da se pri Finski lepo ponavljajo vse **»tri etape«**, ki so baltiške države spravile v objem sovjetske zveze: najprej zasedba nekaj vojaških oporišč, zatem se vrže mreža po vsej deželi, ki nima možnosti, da bi se branila, končno pa pride poplava, v kateri dežela utone, utone v brezimni temni sovjetski ljudski množici.

Na Švedskem so dobro brali govor, ki ga je imel sovjetski poslanik v **Rigi** ob priliki proslave vključitve Letonske v Sovjetsko zvezo. Sovjetski poslanik je namreč tudi prerokoval. Dejal je, da se bo **»sedanja vojna hitro razširila v velik svetovni imperialistični požar«**, ki da je že pred durmi. Proletarci naj se postavijo v fronto za boj proti imperializmom. Kako čudno so se te besede slišale iz ust predstavnika države, ki je do sedaj pokazala največje imperialistične apetite. Ali bo »imperialistični požar« zajel tudi Finsko? Ali bo zajel tudi Švedsko? Proti komu pa se naj »obrnejo proletarci vsega sveta«? Proti kateri državi? Proti vojni, je rekel? Ali s tem, da tiste države uničijo, ki svojo svobodo branijo pred boljševiškim imperializmom? Proti Nemčiji? Saj ima Sovjetska Rusija z njo najbolj prisrčne zveze. Človeka mora boleti glava od tega viharja puhlih fraz, toda istočasno ga mora obdajati tudi strah pred tajinstvenimi grožnjami, ki iz teh fraz govorijo.

Kajti tajinstveno je vse, kar se tiče bližnjih dejanj sovjetske politike. Glede daljnih ciljev pa ni nobenega dvoma več. »Proletarci vseh dežela« naj se zberejo na cilj, ki se imenuje: svetovna revolucija. Je to geslo, ki ne pozna nobenih kompromisov. Če pa kompromise sprejme, so samo navidezni, lažnivi. Od časa do časa prihaja iz ust moskovskih vodij glas, ki mimo vseh trenutnih kompromisov vendar le pove, da je končni cilj vse sovjetske politike — **svetovna revolucija!**

Zemljevid k italijanski ofenzivi v angleško Somalijo

Vojvoda Aosta poveljnik italijanske armade v angleški Somaliji.

Srditi boji v Afriki

Angleška poročila priznavajo, da so Italijani na enem prostoru predrli angleško obrambo v Somaliji

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 13. avgusta. AA. Stefani. Poročilo glavnega štaba italijanske oborožene sile (št. 65) se glasi:

Do prvega spopada z glavnimi sovražnimi silami, ki branijo **angleško Somalijo,** je prišlo dne 11. t. m. ob 13. po napadu naših sil. Boj je trajal tudi včeraj in je prišlo do cele vrste srditih spopadov na področju Adlesia. Bitka še traja. Na istem področju smo napadli letalo vrste »Blenheim« in ujeli šest letalskih stotnikov. V boju smo izgubili eno letalo. Naše bombe so zadele skladišča goriva na Malti ter povzročile velike požare.

Nekje v Italiji, 13. avgusta. AA. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča: Snoči med 20.30 in 0.30 so italijanska letala bombardirala važne naprave na otoku Malta. Italijanska letala so prihajala v vedno novih skupinah. Vse te formacije so izvedle bombardiranje z očitnim uspehom. Najprej so obsule z bombami skladišča in zaloge goriva v Marsi Sirocu in Calafragani, nato pa arzenal. Vnel se je srdit požar, ki je trajal več kot pol ure.

Angleška poročila

Kairo, 13. avgusta. t. Reuter. Vrhovno poveljstvo angleške armade poroča:

V angleški Somaliji so italijanske čete prešle v glavni in splošni napad na naše postojanke na prelazu Jugangan. Italijanska letala so napad pehote vsestransko podpirala. Naša obramba je napad odbila s pomočjo topništva in manjšega strelnega orožja. Samo na enem prostoru se je nasprotniku posrečilo napredovati. Naše čete so tamkaj takoj prešle k protinapadu. Pehotna edinica je sestrelila velik italijanski bombnik. Na vseh drugih frontah vlada mir.

„Nove meje — nov red"

»Giornale d' Italia« o Evropi, ki jo bosta ustvarili Nemčija in Italija po zmagi nad Anglijo

Rim, 13. avg. b. **»Popolo d'Italia«** piše: Nove meje, ki jih bosta Evropi dali osiščni državi, ne bodo imperialistične, temveč bodo predstavljale krepke temelje za pravilni zgodovinski razvoj Evrope. To se lahko že vidi po tem, da osiščne sile prepuščajo Romuniji, Bolgariji in Madžarski, da medsebojno uredijo vprašanja, ki jih neposredno zanimajo. Notranja ureditev vseh evropskih držav pa bo zagotovila takšen sodoben socialni režim, ki bo izključil stanovske borbe in prevelika politična trenja. Velekapitalu bo onemogočeno, da tako, kakor je v preteklosti, kopiči svoje dobičke in da izkorišča nemire in tragedije narodov, demagogija pa bo iz javnega življenja izključena, tako da ne bo nikjer mogoče najti sredstev za nove pustolovščine. Denar bo samo sredstvo, nikakor pa ne cilj, še manj pa ideal človeške družbe. Končno bodo tajna društva in organizacije ukinjene in povsem odstranjene, kar bo znatno olajšalo vzpostavitev političnega miru v raznih državah, ki bodo s tem obvarovane mnogih nepravičnosti in socialnih borb. Za dosego tega miru je potrebno, da bo Anglija premagana in uničena, da ne bo nič več mogla škodovati Evropi, osiščne države pa bodo prevzele upravo sedanjega britanskega kolonialnega cesarstva.

Anglijo skrbi zadržanje Španije

London, 13. avg. b. Nastop Španije v vojni proti Angliji razmotriva angleški tisk z vedno večjo zaskrbljenostjo. Med drugimi listi zlasti »Observer« obširno piše o neizogibni priključitvi Španije k osiščnim državam Nemčiji in Italiji. Španija hoče odigrati usodepolno vlogo v zavzetju Gibraltarja. Urednik »Observerja« trdi, da se šele danes vidi, kako važna je bila Francija za pritisk v Španiji in kakšnega pomena je bila Francija za obrambo Gibraltarja. List je mnenja, da bo španska vojska takoj, ko dobi povelje, korakala na Gibraltar in izvedla napad s pomočjo italijanskega vojnega brodovja. List celo trdi, da se v tem oziru celo vodijo pogajanja v Madridu, ki niso v prilog Angliji.

Kaj bo z Luksemburgom

Berlin, 13. avg. t. Transocean. Na vprašanje, kaj pomeni imenovanje nemškega uradnika za gauleiterja **Luksemburga,** kaj pomeni razširjenje nemške policijske uprave na luksemburško vojvodino, in končno, kakšen je namen uvedbe nemščine kot edinega uradnega jezika v vsem Luksemburgu, so na merodajnih nemških mestih odgovorili, **da se bo vprašanje bodočega položaja luksemburške vojvodine uredilo pozneje. O tesnih jezikovnih in kulturnih odnošajih med Luksemburgom in Nemčijo pa da itak nikdar nobenega dvoma ni bilo. Potemtakem uvedba nemškega uradnega jezika in uvedba nemške upravne in policijske oblasti za Luksemburg stvarno ne pomeni nobene spremembe.**

Pogajanja Romunije s sosedi

Bolgari so sprožili vprašanje izhoda na Egejsko morje

Sofija, 13. avgusta. AA. Stefani: Vesti, ki so davi prispele iz Sofije, govore o sestanku bolgarskega poslanika v Bukarešti in romunskega zunanjega ministra, potrjujejo, da razprava o vprašanju odstopitve južne Dobrudže z obeh strani poteka v duhu medsebojnega razumevanja in v prisrčnem razpoloženju.

Bukarešta, 13. avgusta. AA. Stefani: Bolgarska vlada je včeraj objavila romunski odgovor na prve bolgarske predloge zastran ureditve vprašanja Dobrudže. Romunski odgovor je jasen in pozitiven. Zato mislijo, da ne bo treba dolgo čakati, da se začno končno pogajanja za sklenitev dogovora.

Sofija, 13. avgusta. b. V tukajšnjih političnih in diplomatskih krogih trdijo, da zaenkrat še ne bo prišlo do sestanka med bolgarsko in romunsko delegacijo. Kot razlog za to navajajo, da je Bolgarija dostavila romunski vladi nove ozemljske zahteve, ker ni zadovoljna samo z delno popravo meje v Dobrudži in zahteva od romunske vlade vse področje, ki je pripadalo Bolgariji pred letom 1912.

Kar se pa tiče **izhoda Bolgarije na Egejsko morje,** pa poučeni krogi trdijo, da bi bila **Grčija** pripravljena dati Bolgariji svobodno cono v eni izmed svojih luk na Egejskem morju. V tej smeri posreduje tudi Turčija, ki ji je mnogo na tem ležeče, da se ne spreminja dosedanje stanje v Trakiji.

Bukarešta, 13. avgusta. AA. DNB: Tu govore, da so Romuni določili mesto **Posado** pri Sinaji v Karpatih kot kraj, kjer bodo romunsko-madžarska pogajanja. Mislijo, da bo Madžarska na predlog pristala.

Sofija, 12. avgusta. AA. DNB: Danes je prispelo sem deset nemških vojnih letal znamke »Dornier 17«, ki so bili naročeni v Nemčiji. Letala so izvršila pred vodilnimi državniki poskusna letenja.

Boji v francoskih kolonijah

Berlin, 13 avg. b. »Münchener neueste Nachrichten« poročajo, da je prišlo do oboroženih spopadov v raznih francoskih prekomorskih posestih. Do samih spopadov je prišlo zaradi vedno večje propagande proti maršalu Petainu in njegovih sotrudnikov. Med najtežje upore spadajo oni na otoku **Madagaskarju** in v **Kamerunu,** kjer so morale vojaške oblasti vzpostaviti red. O francoski vladi v Vichyju se slišijo vsak dan v širši javnosti vedno ostrejše kritike in srditi napdi.

Trije avstralski ministri ubiti v letalski nesreči

London, 13. avg. t. Reuter. **Iz Sidneja v Avstraliji poročajo, da se je letalo, v katerem so potovali vojni minister general Street, letalski minister Herborne in podpredsednik izvršnega sveta avstralske vlade Galet, ponesrečilo pri pristanku na letališču v Cnaberri. V letalu je bilo poleg naštetih treh ministrov še 7 drugih oseb njihovega generalštabnega spremstva. Vsi so zgoreli.**

V spodnjem domu je danes v zvezi s tem žalostnim dogodkom predsednik angleške vlade Churchill izrazil čustva sočutja in obžalovanja, da je Avstralija v tako resnem času izgubila tri vodilne može imperijalne narodne obrambe.

Nedelja je sveta

Znano je, kako zelo so v zadnjih časih zopet začeli kršiti božjo cerkveno zapoved posvečevanja nedelje in praznikov. O tem je razpravljala tudi ljubljanska školijska sinoda in storila tozadevne sklepe. Zanimivo je, da je prav te dni narodna španska vlada izdala poseben zakon o nedeljskem in prazničnem počitku za delavstvo. Ta postava ureja to vprašanje v popolnem soglasju z določili Cerkve v tem pogledu, povdarjajoč posebno veliki fizični in duhovni blagor delovnega človeka, zaradi katerega je božja postava namenila en dan v tednu za počitek od hlapčevskega dela, da bi se duša mogla posvetiti svojemu Stvarniku in razmišljati o pravem namenu človekovega življenja in ustvarjanja na zemlji. V uvodu pravi postavodavec, da hoče obnoviti katoliško izročilo socialne pravice, ki sloni na človeka dostojnem pojmovanju dela. V čl. 1 se načeloma prepoveduje v nedeljah in zapovedanih praznikih takó snovno, kakor duševno delo, ki ga človek vrši »na račun drugega«, na primer, če kdo izdeluje ali riše načrte, prepisuje ali tipka na stroj ter dela račune in podobno. Ni pa prepovedano take vrste duševno delo, če ga kdo vrši v lastnem gospodinjstvu ali gospodarstvu, kolikor je to nujno potrebno, ali pa če pisateljuje in se bavi z umetnostjo in podobno. Zakon podrobno razlaga, kaj misli pod delom, ki pade na tuj račun; v glavnem je to delo, ki je naročeno za gotovo plačo. V čl. 5 se navajajo slučaji, kjer je takó snovno, kakor duševno delo neobhodno zahtevano bodisi po svoji prirodi bodisi po posebnih okoliščinah. Semkaj spadajo nujno potrebna dela domačega gospodarstva in gospodinjstva, razna poljska dela, ki morajo biti opravljena in dela v industrijah, katerih ni mogoče prekiniti. V čl. 8 se določa, da morajo delavci, ki po neobhodnosti delajo v nedeljo, dobiti eno uro prostega časa, da izpolnijo svoje verske dolžnosti. Ta ura se ne sme odtegniti od mezde. Delavci, ki delajo v nedeljo, morajo dobiti delopust drugi dan tedna. Posebnost je določba, da delavec dobi plačano tudi nedeljo ter praznike in vsak drugi dan v tednu, v katerem uživa počitek namesto nedelje, ker so delavske plače itak skromne. Te določbe morajo biti v vsaki tovarni na vidnih mestih nabite. Španski zakon vprašanje delopusta rešuje vzorno in prav bi bilo, da bi ga v tem posnemale vse delavske zakonodaje sploh.

Drugo vprašanje je, kako ljudje prebijejo nedeljo in praznik. Sicer je to vprašanje verske in moralne narave, toda tudi postavodajalec bi moral od svoje strani paziti, da se ne bi nedelja in prazniki oskrunjali z nespodobnim vedenjem, pijančevanjem in drugimi škandali. Tudi to vprašanje je važno in zlasti v tako resnih časih, kakor jih preživljamo danes, ni na mestu pohujšljivo obnašanje, razgrajanje in zapravljanje ravno ob nedeljah in praznikih, ki so določeni za oddih in za pošteno razvedrilo, ne pa za razne vrste ekscese.

Pogajanja med Japonsko in Francijo končana

Šanghaj, 13. avgusta. b. Iz Čunkinga poročajo, da so že zaključena japonsko-francoska pogajanja glede francoske Indokine. Novica še ni potrjena. Čeprav niso znane nobene podrobnosti o tem sporazumu, politični krogi trdijo, da je med obema državama dosežen sporazum.

Šanghaj, 13. avgusta. AA. Stefani: Poveljnik japonskih čet v Šanghaju, admiral Jakoa je sklical konferenco poveljnikov tujih garnizij v Šanghaju, da se rešijo nekatera vprašanja, zlasti tista, ki so v zvezi z umikom britanskih čet iz Šanghaja. Zaradi tega verujejo, da bo poveljnik japonskih čet predlagal, naj se v bodoče nadzorstvo nad britanskim področjem zaradi ohranitve miru in reda podeli japonskim četam.

Tokio, 13. avgusta. b. Policija poroča, da je bilo aretiranih nadaljnih 19 oseb, ne da bi navedla njihovo narodnost. Vsi aretirani so osumljeni, da so imeli radijsko oddajno postajo v obratu ter so neprestano oddajali poročila v Newyork in Moskvo.

Politični komisarji v sovjetski vojski odpravljeni

Moskva, 13. avg. t. Transocean. **Z uredbo vrhovnega sovjeta so odslej odpravljeni tako imenovani politični komisarji, ki so bili dodeljeni vojaškim edinicam kot neke vrste nadzorstvo komunistične stranke nad vojsko. Pravice političnih komisarjev so prešle na poveljnike dotičnih edinic. Uredba pravi, da so politični komisarji svojo nalogo izpolnili in je danes vojska tako vsestransko utrjena, da niso več potrebni.**

Moskva, 13. avg. AA. Tass: **»Pravda«** komentira v svojem uvodniku odlok predsednika vrhovnega sovjeta sovjetske zveze, s katerim se uvaja enotno poveljstvo v sovjetski vojski in vojni mornarici. Med drugim piše: Ta odlok je dokaz, in to zelo zgovorni dokaz, **da bosta vojska in mornarica morali odigrati zelo važno vlogo v nadaljnem razvoju oboroženih sil v sovjetski zvezi. Kadri poveljnikov vojske in mornarice so bili v zadnjih letih popolnoma urejeni, za kar se je treba zahvaliti prizadevanjem stranke in vlade. Korist domovine zahteva, da poveljniki v vojski in mornarici uživajo vso avtoriteto. Tako bodo imeli odslej še večji ugled.**

Drobne novice

Santa Monica, 13. avgusta. AA. DNB. Pri včerajšnjem prvem poletu v Santi Monici v Kaliforniji je treščilo na zemljo novo bombno letalo, ki so ga izdelale Douglasove tovarne. Pilot se je ubil.

Rangoon, 13. avg. AA. Reuter. Nocoj je brzovlak, ki vozi iz Rangoona, 190 km od tega mesta iztiril. Dosedaj je znano, da so ubite štiri osebe, 21 pa ranjenih.

Milan, 13. avg. AA. DNB: »Stampa« poroča iz Bolzana, da je zaradi silnega naliva reka Aurina prestopila bregove in odtrgala zemljo, ki je zasula taborišče neke alpinske čete pri San Giorgiu. Vojaki so se rešili vsi razen enega. Vas San Giorgio ni v nevarnosti. V dolini Runei je pa voda odnesla en most.

Atene, 13. avg. AA. DNB. Poročajo, da so nemški arheologi, ki so bavili prej z izkopavanji v starodavni Olimpiji, za nekaj časa ustavili svoje delo, ki ga bodo nadaljevali letos oktobra.

Dunaj, 13. avg. m. Na dunajskem jesenskem sejmu bodo sodelovale vse države jugovzhodne Evrope, poleg njih pa še Italija, Švica, Švedska, Danska, Norveška in Nizozemska. Poleg omenjenih držav se bodo sejma udeležili tudi razni razstavljalci iz drugih držav.

Gospodarstvo

Načrti za melioracije in regulacije

Potrebujemo 3.7 milijarde dinarjev

»Vreme« z dne 13. t. m. prinaša daljši članek o 6letnem načrtu za najnujnejša melioracijska in regulacijska dela, iz katerega posnemamo:

1938 je bil ustanovljen poseben melioracijski sklad, katerega naloga je bila zbrati za melioracije potrebna sredstva. Na osnovi dohodkov tega sklada je ministrstvo za gradbe izdelalo obsežen načrt za 6letno izvrševanje najnujnejših melioracijskih in regulacijskih del. Skupni trošek je bil določen na 474,626.000 din, od česar naj bi dobila Slovenija 51,9505.000 din, banovina Hrvatska 137 milijonov 207.000 din, vrbaska banovina 33,956.000 dinarjev, drinska 33,520.000 din, zetska 59,724.000 dinarjev, donavska 48,428.000 din, moravska 54 milijonov 477.000 din in vardarska 55,000.000 din.

Čim so bila zasigurana z dohodki sklada, banovin in interesentov potrebna sredstva, se je začelo delo. Najprej so bili izdelani načrti za posamezna dela v prvem letu, nato pa so se tudi začela predhodna dela. Naprava hidrotehničnih del je zahtevala ne samo terensko delo, ampak tudi globlje in daljše študije za najboljšo rešitev postavljenih problemov. Zaradi tega so se nekatera dela začela z zakasnitvijo. Ovire so nastale tudi pri nabavi potrebnega materijala in končno je visoka voda v prvih mesecih leta tudi ovirala dela.

Šestletni načrt obsega samo najnujnejša in najvažnejša dela. Za izvršitev vsega programa pa bi bilo potrebno skupno 3200 milijonov dinarjev.

Končno prinaša članek tudi poglede na delovanje vodnih zadrug, katerih je posebno veliko v donavski banovini.

V članku je objavljena tudi slika ministra za gradbe g. dr. Miha Kreka.

Kmetijska prenaseljenost v banovini Hrvatski

Te dni je Zavod za proučevanje kmetskega in narodnega gospodarstva začel objavljati podatke o gospodarski in socialni strukturi banovine Hrvatske. Te podatke bo objavljal v zvezkih, katerih bosta izhajala dva mesečno. Cena posameznega zvezka bo 10—30 din.

Prva objavljena publikacija izvira izpod peresa g. dr. Rudolfa Bičaniča o »Kmetijski prenaseljenosti«. z ocen v hrvatskih listih posnemamo, da je bila povprečna gostota prebivalstva banovine Hrvatske po štetju leta 1931 60 prebivalcev na kvadratni kilometer, najgosteje je bilo naseljeno hrvatsko Zagorje (165) Medmurje in Srednja Hrvatska, dočim sta najmanj naseljeni Lika in Dalmacija. Gostota kmetijskega prebivalstva je na Hrvatskem znatna, saj znaša 126, dočim znaša za vso državo povprečno 114. Gostota kmetijskega prebivalstva je tako velika, da tudi notranja kolonizacija ne bi mogla vzeti vsega presežka. Avtor ceni, da znaša presežek kmetijskega prebivalstva okoli 100.000 družin ali 600.000 duš, dočim je za kolonizacijo prostora le za 30.000 oseb. Ti podatki veljajo za bivšo savsko banovino, slični so za primorsko banovino. Mnogo si obeta avtor tudi od industrijalizacije.

Na koncu svoje študije predlaga avtor:

1. Povečanje obdelovalne zemlje s tem, da se razširi obdelovalna zemlja.
2. Ustvarjanje postranskih zaslužkov kmetu (industrija v vaseh itd.).

Šele potem pridejo v poštev druga sredstva in sicer:

3. Kolonizacija in v zvezi s tem.
4. Komasacija.
5. Agrarna reforma.
6. Intentifikacija poljedelstva in
7. Izpremenba kmetskega dednega in imovinskega prava.

Kot najnujnejše sredstvo, ki takoj deluje, pa priporoča javna dela.

Iz predgovora g. dr. Tome Jančikoviča posnemamo, da ni prostora inozemski kolonizaciji, ker nimamo niti za našo notranjo kolonijacijo dovolj zemlje. Nadalje smatra, da morajo zaradi kmetijske prenaseljenosti presežki hrane, posebno pri slabih žetvah v prvi vrsti kriti domače potrebe. Posebno v banovini Hrvatski je samo nekoliko suficitarnih okrajev, ki nikakor ne morejo kriti domačih potreb, tako da mora banovina tudi v najboljših letih računati na dovoz živeža iz drugih delov države.

Plačilni promet s Holandijo

Na zadnjih pogajanjih med našimi in nemškimi oblastmi je bilo doseženo soglasje o ureditvi načina plačil v blagovnem prometu med našo državo in Holandsko. V zvezi s tem je izdalo devizno ravnateljstvo naslednjo okrožnico št. 80.

Stare obveznosti.

Za stare obveznosti je smatrati obveznosti, ki so nastale iz poslov, zaključenih pred 15. avgustom 1940 (merodajen je dan zaključka pogodbe, v kolikor pa ni posebne pogodbe do izdaje fakture.)

Jugoslovanski uvozniki blaga iz Holandije bodo plačevali svoje stare obveznosti s polaganjem dinarjev na dinarski račun Holandskega kliriškega zavoda v Haagu (Nederlands Kliringinstitut v Haagu) pri Narodni banki kraljevine Jugoslavije, po pooblaščenih zavodih.

Fakture, ki se glase na holandske goldinarje, se bodo pretvorile v dinarje po stalnem tečaju 29.19 din za 1 hol. goldinar. Fakture na tretje valute se bodo pretvarjale v dinarje po srednjem borznem tečaju v Belgradu na dan pred dnevom vplačila. V seznamih za vplačila bodo poobl. zavodi pod dinarske zneske vpisovali tudi zneske v hol. goldinarjih.

Jugoslovanski izvozniki blaga v Holandijo bodo dobili svoje terjatve plačane po Narodni banki kralj. Jugoslavije, kateri bo holandski kliriški zavod v Haagu odobraval zneske, položene po hol. uvoznikih jugoslovanskega blaga. Narodna banka bo izplačevala jugoslovanskim izvoznikom odobrene ji vsote holandskih goldinarjev pretvorjene v dinarje po tečaju 29.19 za 1 hol. goldinar po kronološkem redu.

Pretvarjanje dinarjev in tretjih valut v hol. goldinarje ob priliki vplačil v Haagu se bo izvršilo po zadnjem uradnem tečaju dotične valute v Amsterdamu. Na isti način se bodo izvršila tudi vsa ostala plačila, ki so v zvezi z blagovnim prometom. Za naloge za izplačilo je uporabljati obrazec št. 484/35-305 (veliki format.

Nove obveznosti.

Za nove obveznosti je smatrati obveznosti iz blagovnega prometa, ki so bile zaključene po 14. avgustu 1940.

Jugoslovanski izvozniki blaga iz Holandije bodo svoje obveznosti izpolnili s polaganjem dinarjev v Narodni banki kralj. Jugoslavije po poobl. zavodih. Za prejete zneske dinarjev bo Narodna banka izdajala naloge za izplačilo holandskim upnikom po svojem specijelnem računu D v markah, ki se vodi pri Nemški obračunski blagajni v Berlinu. Nemška obračunska blagajna v Berlinu pa bo izvrševala prejete naloge po holandsko-nemškem plačilnem sporazumu. Obveznosti, ki se glase na hol. goldinarje, se pretvorijo najprej v marke po srednjem tečaju izplačila Amsterdam v Berlinu, ki je sedaj 132.70 mark za 100 hol. goldinarjev, tako dobljeni znesek mark pa se pretvarja v dinarje po tečaju 17.82 din za 1 marko. Obveznosti, ki se glase na druge valute, torej obveznosti, ki se glase na dinarje, marke in goldinarje, se pretvarjajo ravnotako najprej v marke po srednjem berlinskem tečaju dotične valute, dobljeni znesek mark pa zopet v dinarje po tečaju 17.82 din za 1 marko.

Za naloge za izplačilo novih obveznosti v Holandiji se bo uporabljal naš obrazec 305 tako, da se v zgornjem desnem kotu označi Tečaj v markah D. Pod zneskom v markah je označiti s številko tudi znesek v hol. goldinarjih, če pa gre za plačilo v kakšni tretji valuti, je to staviti v pombi.

Jugoslovanski izvozniki blaga v Holandijo bodo dobili plačane svoje terjatve na ta način, da bo obračunska blagajna, Berlin zneske, katere bo prejela po nemško-holandskem plačilnem sporazumu odobravala Narodni banki kralj. Jugoslavije v specijelnem računu v markah D, Narodna banka pa bo odobrene zneske v markah izplačevala jugoslovanskim upnikom v dinarjih po tečaju 100 mark: 1782 din. Glede obveznosti na hol. gold. in druge valute veljajo smiselno prejšnja določila.

Na isti način se bodo plačevali tudi postranski stroški blagovnega prometa.

Za vsa vplačila in izplačila tako z dinarskega računa Holandskega kliriškega zavoda v Haagu ter s specijelnega računa D v markah bo računala Narodna banka običajno kliriško provizijo 2 pro mile.

Vsa prejšnja navodila in odloki, svoječasno izdana glede izvedbe plačilnega prometa z Holandijo, so razveljavljena.

Novi sporazum o plačilu starih in novih obveznosti stopi v veljavo dne 15. avgusta 1940.

Nemčija in jugovzhodna Evropa

V nemških listih je napisal državni svetnik, ministerijalni ravnatelj za posebne službe g. Wohltat, ki je trenutno komisar za holandsko bankarstvo, članek, ki razpravlja o razmerju Nemčije do jugovzhodnih držav in iz katerega posnemamo:

V zadnjih mesecih je stopila pod vplivom narodnosocialistične gospodarske politike jugovzhodna Evropa vedno bolj v ospredje gospodarskega zanimanja. S političnim razvojem v letih 1938—1939 je nastal velikonemški gospodarski prostor, v katerem so bile značilne poteze visoke industrijalizacije kot v starem območju Nemčije. Kmetijsko gospodarstvo v ozemljih, ki so prišla k velikonemškemu gospodarskemu prostoru, ne more postati važnejši kot industrija. V velikonemškem gospodarskem prostoru se bodo novo pristopivša ozemlja v razmeroma kratkem času preusmerila na višji nemški življenjski standard.

Razvoj v protektoratu Češka in Moravska in v generalnem guvernmanu Poljska se vodi v soglasju s potrebami velike Nemčije.

V evropskem gospodarstvu bo združenje in okrepitev nemškega jedra Evrope pripeljalo do povečanja gospodarskega prometa z jugovzhodno Evropo. Kot države jugovzhodne Evrope so v zadnjih letih trgovinskopolitično smatrali razen dežel ob Donavi: Madžarske, Jugoslavije, Romunije in Bolgarije tudi še Turčijo in Grčijo, ki leže ob robu Podonavja. Njih gospodarski odnošaji do Nemčije so bili podobnega značaja kot odnošaji drugih jugovzhodnih držav. čeprav je Grčija pretežno sredozemska država in Turčija most med Evropo in Azijo. Sedanje politično stališče teh držav ne more preiti preko tega, da so te države v svojem gospodarskem razvoju v prvi vrsti odvisne od prodaje v Nemčijo.

Nemške kapitalne udeležbe so po svetovni vojni v teh državah zelo padle, vendar pa so zopet narasle s priključitvijo novih ozemelj. Nemčija in te države so navezane na to, da vodijo svojo zunanjo trgovino in promet kapitala v okvirju deviznega gospodarstva, tako da je v zadnjih petih letih prevladoval kliring v prometu med temi državami in Nemčijo.

Tudi v jugovzhodnih državah bo bodoči razvoj v prvi vrsti odvisen od dolgoročnega načrtnega gospodarstva in državnega vodstva gospodarstva. Investicije vlad v teh državah so bile usmerjene v zadnjih letih predvsem na izboljšanje njih oboroževanja. Tudi posojila zapadnoevropskih držav so služila temu cilju. Če se hoče po današnji vojni državno vodstvo investicij v večji meri obrniti k produktivnim ciljem, se bo dal življenjski standard jugovzhodne Evrope in kupna moč kmetijskega prebivalstva, ki je doslej živelo v bedi in brez potreb, izredno povečati. Z nemške strani so bile v obliki blagovnih kreditov izvršene investicije, ki imajo narodnogospodarsko produktiven značaj. Tudi izvedba novih kmetijskih pridelovalnih načrtov v jugovzhodni Evropi, n. pr. gojitev oljnatih rastlin, vlaknastih rastlin, zdravilnih zelišč in začimb služi za to, da se produkcijska zmožnost kmetijstva v jugovzhodni Evropi dvigne in napravi raznolika.

Gospodarsko gledano bo vojna zapadnih sil proti Nemčiji privedla odločitev o tem, ali bo Evropa organizirana od angleško-francoskega gospodarskega bloka, ki leže ob zapadnem robu celine, ali pa na naravni podlagi sodelovanja evropskih držav z močnim srednjeevropskim velikonemškim gospodarskim prostorom. Če Nemčiji uspe v današnji vojni izvojevati si zavarovanje evropskega prostora za dalj časa, izvira iz tega stabilnost političnih in gospodarskih razmerij in iz nje velike možnosti velike Nemčije z jugovzhodno Evropo. Jugovzhodne države bodo morale k temu prispevati z zakonodajo in upravo, ki bosta kmetijstvo, rudarstvo, industrijo in promet vodili primerno povečani potrebi ter povečanemu blagovnemu prometu. Če bodo ti predpogoji ustvarjeni, se lahko tudi skupni ukrepi za gospodarsko krizo, meddržavno zadolžitev in devizno gospodarstvo v vseh v poštev prihajajočih državah vzamejo v pretres.

V velikem evropskem gospodarskem prostoru bodo tudi carinska vprašanja poenostavljena v primerni obliki in bodo končno lahko tudi konsolidirane valute. Potem ko se je v zadnjih letih posrečilo doseči izredno velik dvig v meddržavnem prometu s porabo kliringov, bodo njegove prednosti ostale najbrž tudi v naprej pri preureditvi in poenotenju vsega klirinškega prometa. Tako bo Nemčija z vojno bolj kot kdaj koli prej postavljena pred nove naloge načrtno vodenega gospodarstva.

V velikonemškem prostoru ter v jugovzhodni Evropi živi skupno 170 milijonov ljudi, ki kot rezultat te vojne upajo na novo ureditev Evrope, v kateri bodo tudi samostojne države evropskega jugovzhoda v ozki zvezi z veliko Nemčijo doživele nov gospodarski dvig.

Male živali bodo razstavljene

Na letošnjem jesenskem ljubljanskem velesejmu od 31 avgusta do 9. septembra bo prirejena obsežna razstava malih živali. Društvo rejcev malih živali bo razstavilo najboljše pasme kuncev, kokoši, rac, dalje golobov, ptic pevk in malih papig ter drugih malih živali, poleg katerih tudi ne bo manjkalo morskih prašičkov.

Poleg živali bodo na razstavi prikazani razni predmeti, ki so potrebni pri reji malih živali, dalje vzorne kunčnine, hlevčki in za kokoši in vse, kar zanima malega gospodarja.

Razstava pa bo privlačna tudi za slehernega obiskovalca velesejma. Ljubke živalice bo z veseljem ogledovala zlasti mladina, ki jo bodo navduševali predvsem kunci, ki bodo razstavljeni v prav posebno velikem številu in najbolj izbranih pasem.

Razstavljalci iz raznih krajev že pridno prijavljajo svoje živali in tekmujejo, da bodo poslali najlepše in najbolj izbrane. Tako bo razstava pomembna tudi za vse one, ki se zanimajo za nakup.

Razstavljene živali bodo ocenjene po posebni komisiji in najboljše tudi nagrajane.

Društvo skrbno pripravlja vse potrebno, da bo razstava v vsakem pogledu čim bolj popolna. Ob tej priliki se bo razvila obsežna propaganda za rejo malih živali, ki je pri nas še vse premalo upoštevana, četudi imamo največ možnosti, da jo razvijemo do visoke vrednosti. Razstava naj pokaže, da spadajo male živali k vsaki domačiji, kjer lahko prinašajo znatne koristi.. Posebno v sedanjih vedno težavnejših časih pridobiva reja malih živali stalno na vrednosti in pomenu. Čim prej si bodo male živali posestniki malih družinskih hiš omislili, tem preje bodo lahko uživali koristi svoje lastne prireje.

Med razstavo bo prirejen tudi poseben tečaj za skopljenje in kapunjenje. O tem bodo časopisi prinesli še posebna obvestila.

Že sedaj opozarjamo na razstavo malih živali na letošnjem jesenskem velesejmu, ki bo prav posebna privlačna točka.

Zveza trgovskih združenj dravske banovine ima svoj občni zbor dne 15. avgusta 1940 v Novem mestu ob 8 dopoldne. V sredo, dne 14. t. m. pa je ob 17 predkonferenca delegatov.

Koruza. Kr. banska uprava sporoča vsem interesentom za koruzo, naj se ne obračajo vkljub vsem drugačnim informacijam na Priv. izvozno družbo, ki se ne bavi s prodajo koruze, ampak bo družba vso koruzo, ki jo bo mogla event. kupiti ali uvoziti, dala na razpolago državnim oblastem, torej za Slovenijo kr. banski upravi. Ker Priv. izvozna družba doslej ni mogla nabaviti domače koruze, je tudi ni mogla odstopiti kr. banski upravi. V primeru, da bo Priv. izvozna družba uvozila koruzo in dala na razpolago, bo kr. banska uprava obvestila vse interesente.

Fuzija v hrvatskem zadružništvu. Dne 12. avgusta je bil v Splitu sestanek zastopnikov zadrug, članic Zadružne zveze iz Splita. Na tem sestanku so razpravljali o fuziji Zadružne zveze ter Zvezo zadrug Gospodarske sloge v Zagrebu.

Dovoljeni izpremembi imen. Banska oblast banovine Hrvatske je dovolila Vladimirju Rainerju izpremembo družinskega imena v Manojlović in Ivanu Morgenstern v Marič.

Italijanska bombažna preja in naš les. Ker med našo in italijansko tekstilno industrijo še ni prišlo do sporazuma glede dobav bombažne in mešane preje, sedaj proučujejo to vprašanje merodajni faktorji. Vprašanje izvoza preje iz Italije bo verjetno vezano na izvoz našega lesa v Italijo. Obstoja obojestranski predlog, da se osnuje poseben sklad od izvoza lesa v Italijo. Iz dohodkov tega sklada bi naše oblasti mogle plačati razliko v cenah za italijansko prejo. Poučeni krogi zatrjujejo, da so Italijani pripravljeni na to, da bi les obremenili z nekim malenkostnim odstotkom, ki bi potem omogočal izvoz italijanske preje k nam.

Rekonstrukcija banovinske ceste in zgradba mostu v Sodni vasi pri Podčetrtku. Kr. banska uprava razpisuje licitacijo za zgradbo mostu in rekonstrukcijo banovinske ceste v Sodni vasi pri Podčetrtku za 30. avgust. Proračunska vsota znaša 593.091.51 din.

Gradba dovoznih cest s kanalizacijo v Mariboru. Mestno poglavarstvo v Mariboru razpisuje za 3. september licitacijo z zgradbo dovoznih cest s kanalizacijo za proračunsko vsoto 1.410.458.25 din in dobavo tlakovalnega materijala za gradbo dovoznih cest k carinarnici v Mariboru za 3 septembra. Proračunska vsota znaša 764.681, 16 din.

Jesensko zasedanje nemških in jugoslovanskih gospodarskih odborov. Iz Belgrada poročajo, da so v ravnateljstvu za zunanjo trgovino že začeli pripravljati materijal za jesensko zasedanje nemških in jugoslovanskih vladnih odborov za ureditev okvirja medsebojnega blagovnega prometa za bodoče leto. Jesensko zasedanje je važnejše kot spomladno, ker prihaja po žetvi, ko so že znani presežki naše letine. Letos bo to radi naše slabe žetve zelo važno. Sestanki naj bi bili sredi septembra verjetno v Belgradu.

Uvoz celulozne volne iz Nemčije. Kot znano je Nemčija ponudila naši državi enkratno dobavo za 3.8 milij. mark tkanin iz celulozne volne (Zellwolle). Pogoj je bil, da se te tkanine tretirajo kot bombažne tkanine. V primeru našega pristanka bi nam Nemci dobavili raznih vrst prediva iz celulozne volne ter čiste volne za 1,955.000 mark. Iz Belgrada poročajo sedaj, da je bilo o tem govorjeno na seji paritetnega odbora posvetovanega odbora za bombaž in je bilo sklenjeno, da naša tekstilna industrija tega predloga ne more sprejeti, ker so nemške cene, po katerih nam nudijo predivo, tako visoke, da naša industrija ne bi mogla konkurirati nemškim tkaninam iz istega prediva, uvoženega po carinski postavki, ki je določena za bombaž.

4.5% kranjsko posojilo iz leta 1917. Dne 15. junija letos je prišlo med našim in nemškim odborom v Berlinu do sporazuma o odkupu 4.5% posojila dežele Kranjske iz leta 1917 ter 5% črnogorskega posojila iz leta 1911. Obveznice tega posojila bodo dobili izplačane ne samo nemški državljani, temveč tudi državljani češko-moravskega protektorata. Finančno ministrstvo protektorata pozivlja lastnike, da predložte te obveznice najkasneje do 31. avgusta pri Poštni hranilnici v Pragi.

Glavna kolektura Drž. razr. loterije

VRELEC SREČE

ALOJZIJ PLANINŠEK,

Ljubljana, Beethovnova ulica 14

javlja izid žrebanja z dne 13. avgusta V. razreda 40. kola:

80.000 din: št. **38.519, 59.266, 64.986, 86.928.**
60.000 din: št. 6.165, 76.120.
50.000 din: št. 5.065, 98.955.
24.000 din: št. 29.014, 37.846, 54.037.
20.000 din: št. 13.645, 18.357.
16.000 din: št. 12.734, 40.764, 49.157, 58.101, 63.660, 69.443, 70.700, 79.119.
12.000 din: št. 13.146, 25.021.
10.000 din: št. 611, 15.748, 20.026, 29.093, 47.622, 62.892, 71 114, 78.044, 79.139, 82.421.
8.000 din: št. 3.897, 6.032, 6.306, 7.293, 7.938, 17.476, 19.756, 23.526, 27.947, 53.537, 56.997, 57.257, 60.787, 68.755, 73.560.
6.000 din: št. 2.073, 4.291, 4.509, 6.960, 8.931, 13.078, 26.505, 35.160, 36.205, 38.786, 38.798, 41.693, 46.236, 49.716, 52.766, 53.866, 57.781, 63.891, 64.696, 65.029, 68.383, 83.634, 89.365.
5.000 din: št. 3.751, 6.336, 17.784, 33.187, 33.827, 45.392, 48.294, 48.737, 54.428, 57.213, 67.958, 72.510, 78.576, 80.210, 87.331, 90.773, 93.310, 93.392, 93.572, 93.591, 98.374.
4.000 din: št. 87, 901, 2.170, 2.765, 7.918, 8.324, 11.319, 11.853, 17.715, 27.333, 31.039, 33.257, 33.716, 34.055, 36.366, 36.337, 37.213, 39.219, 49.007, 51.699, 55.393, 59.604, 59.711, 60.055, 61.308, 63.511, 68.294, 73.375, 75.442, 78.611, 81.785, 87.042, 88.836, 88.868, 89.809, 89.798, 93.450, 94.701, 95.771, 97.050, 98.777.

Nadalje je bilo izžrebanih še veliko število dobitkov po 1000 din.

Ker so bili dobitki javljeni telefonično, ev. pomota ni izključena.

Prihodnje žrebanje bo danes, 14. t. m.

Vsi oni, ki so zadeli v kolekturi »Vrelec sreče, bodo dobili še pismeno obvestilo, nakar lahko denar takoj dvignejo.

Srečke so Vam še na razpolago.

Borze

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Denar

Dne 13. avgusta 1940.

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 2,871.577 din, na belgrajski 3,315.000 din. V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 482.000 din.

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 drahem	42.65—43.35
Sofija 100 din	92 blago.

Ljubljana — uradni tečaji

London 1 funt	175.48— 178.68
Newyork 100 dol.	4425.00—4485.00
Ženeva 100 frankov	1009.84—1019.84

Ljubljana — zasebni kliring

Berlin 1 marka	14.70— 14.90

Ljubljana — svobodno tržišče

London 1 funt	217.02— 220.22
Newyork 100 dol.	5480.00—5520.00
Ženeva 100 frankov	1247.90—1257.90
Amsterdam 100 frankov	i0.5,crdgovcccycyc

Curih. Pariz 9.25, London 17.65, Newyork 439, Milan 22.15, Madrid 40, Berlin 175.50.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 440—445
v Zagrebu 442 denar
v Belgradu 444—446

Ljubljana. Državni papirji: 7% invest. pos. 96 do 97, agr. 49.50—51.50, vojna škoda promptna 440 do 445, begl. obvez. 76—78, dalm. agr. 68.50—69.50, 8% Bler. pos. 97—98, 7% Bler. pos. 93—94, 7% pos. DHB 101—102.50, 7% stab. pos. 94—97. — Delnice: Nar. banka 7600—7800, Trboveljska 290 do 300, Kranjska industrijska družba 148 denar.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. pos 96 denar, agr. 49.50 denar, vojna škoda promptna 442 denar, begl. obvez. 77.50 blago, dalm. agr. 69.70.50, 6% šumske obvez. 70.50 blago, 4% sev. agr. 50.50 denar, 8% Bler. pos. 97 denar, 7% Bler. pos. 92.50 denar, 7% pos. DHB 100 denar, 7% stab. posojilo 94 denar. — Delnice NB 7800—7900, Priv. agr. banka 195 blago, Trboveljska 290—300, Gutmann 45 denar, Sladk. tov. Osijek 190—200 (200), Osj. livarna 165 denar, Isis 32 denar, Jadr. plovba 380 denar, Konoplja Vukovar 650—700 (650).

Belgrad. Državni papirji: 7% invest. pos. 98 do 99, agr. 51.75, vojna škoda promptna 444—446, begl. obvez. 75.25—75.75 (75.50), dalm. agr. 69 do 69.25 (69, 68.75), 6% šum. obvez. 68.50—69, 4% sev. agr. 50 denar, 7% Bler. pos. 94 denar. — Delnice: NB 7800 blago, Trboveljska 194 denar.

Žitni trg

Novi Sad. Oves: bački in sremski 245—250, slavonski 250—255; ječmen: bački in sremski 255 do 260. Moka: 423—425. Pšenica, rž, nespremenjeno. Koruza ne notira. — Ostalo nespremenjeno.

Sombor. Vse nespremenjeno Promet majhen.

Cene kmetijskim pridelkom

Cene kmetijskim pridelkom na Jesenicah dne 10. avgusta: Pšenična moka črna št. 6 4.50, bela št. 0 5, govedina 14—16, teletina 14—16, svinjina 18, ovčje meso 8—10, svinjska mast 22—24, sveža slanina 18, prekajena slanina 22—24, fižol 7—10, suh grah 5.50—12, domača leča 10—12, krompir 2, sladko seno 0.90, pšenična slama 0.50, ječmen 3 in ješprenj 4 din za kg. Mleko 2.50 din liter, jajca 1.50 din komad.

Begunci, ki so preživeli strahote vojne v Franciji -- v Mariboru

Iz Maginotove črte z družino, vozom, konji in psom z reko beguncev skozi najhujša bojišča — pa čez Nemčijo nazaj v domovino

Maribor, 13. avgusta.

Že štiri dni se nahajajo v Mariboru ljudje, ki so preživeli strahote vojne v Franciji ter se sedaj vračajo po dolgotrajnem potovanju nazaj v svojo domovino. V soboto je prispela iz Nemčije pri Št. Ilju v Slov. goricah po cesti čez mejo čudna karavana: voz na dveh visokih kolesih, katerega sta vlekla dva močna konja, zadaj za vozom pa je bil pripet še manjši priklopni voziček na dveh kolesih. Že izgled obeh voz je pričal, da ta vozila niso iz naših krajev. Na vozu je sedel tršat, nizek človek v delovni oblek, poleg njega žena srednjih let, med njima pa mlad, 12 leten sinko. Poleg voza je tekel velik pes. Ta čudna karavana je počasi napredovala po cesti ter je pri svojem prihodu v Maribor vzbujala veliko pozornost. Zavili so na carinarnico, kjer so se utaborili. Ljudje na vozu namreč niso imeli nobenih sredstev za prenočišče, pa so bili silno hvaležni za streho, ki so jo dobili pri carinskih skladiščih. Danes so ti ljudje odpotovali iz Maribora, pred njihovim odhodom pa je poročevalec »Slovenca« prišel z njimi v stik ter je zvedel prečudno zgodbo, ki jo doživljajo ljudje samo v takšnih razburkanih časih, ko divjajo po svetu vojske.

Ličan, ki je gradil Maginotovo črto

Mož, ki se je z družino in vsem, kar je zamogel rešiti iz vojnega požara, vračal v domovino, je Petričič Bogdan, 45 letni izseljenec. Doma je iz Korenice v Liki. Pred 8 leti se je iz svojega ubogega kraja, ki ne more rediti veliko ljudi, izselil v Francijo. Z njim je šlo takrat veliko Ličanov. Francija je potrebovala dosti delovnih rok za gradnjo svoje mogočne Maginotove linije. Tudi Petričič je bil zaposlen pri teh utrjevalnih delih, pri katerih je veliko zaslužil ter pošiljal svoje prihranke ženi in otroku v domovino. Potem, ko je bila Maginotova črta dograjena, se je nastanil Petričič v Eschu, v bližini luksemburške meje. Za njegove pridne roke se je hitro našel posel. Kupil si je s prihranki par konj in voz ter je začel s prevozništvom v mestecu. Ker mu je šlo dobro, je pisal po svojo ženo, ki se je pred dvema letoma preselila k njemu v Francijo s sinkom. Otrok je začel hoditi v francoske šole in Petričič bi bil verjetno še dolgo in srečno živel v Franciji, da ni zadivjala v teh krajih vojna vihra, ki mu je vrgla življenje iz tečajev ter ga je pognala kot begunca po svetu.

Umik s fronte v zaledje

Ko je nastala med Francijo in Nemčijo vojna, so se morali ljudje, ki so v Maginotovi liniji stanovali, izseliti. Petričič se je z drugimi vred selil. Naložil je imetje na dva voza, vzel ženo in sina, zapregel konje ter pognal po cesti, ki mu je potem postala za šest mesecev dom. Ustavili so se najprej v Verdunu, od tu pa so reko beguncev usmerili naprej v notranjost države. Takrat se tem, ki so zapuščali Maginotovo linijo, pač zdaleč ni sanjalo, kaj vse čaka Francijo. Petričiču so določili kot bivališče Dijon v sredini Francije. Napotil se je tja in potovanje je bilo lepo. Za red so skrbeli varnostni organi, vse je šlo beguncem na roko. Dobival je dovolj hrane za sebe in družino ter za konje in tako polagoma potoval do Dijona. Vse ceste so bile polne beguncev, potovali so v avtomobilih, z vozovi, peš, nosili s seboj kar je kdo mogel vzeti. Med potjo so srečavali kolone francoske vojske Vojaki so šli veselih obrazov, s petjem v boj proti meji, prepričani, da gredo po zmago.

Beg, trpljenje, mrliči meter visoko, obupne borbe...

V Dijonu je naš begunec s tisoči drugih sotrpinov dočakal zlom francoske vojske in vdor nemških armad v središče Francije. Ko se je zvedelo med ljudmi, da se bližajo nemške vojske, se je začel paničen beg proti jugu. Ceste so zatrpali begunci, vse je drlo kakor brezglavo, civilisti, oddelki vojaštva, nasproti so jim spet prihajale francoske rezervne vojske in vse to je bilo na cestah pomešano med seboj, nad tem kaosom pa so brneli nemški aeroplani ter metali bombe in streljali s strojnicami. Poslušalcu so se ježili lasje, ko je redkobesedni Petrovič opisoval te strašne dogodke. Videl je tisoče mrličev, včasih so ležala trupla meter visoko, kadar je goste trume beguncev in vojakov zadela letalčeva bomba v polno ter jih je pokosila njegova strojnica kot snopje. Videl je razrušene hiše in vasi, trge in mesta, od ognja ožarjeno nebo, peljal se je s svojim vozom skozi požgana naselja. Ta strahoten beg ga je vodil dalje proti jugu do Chalona ob Saoni, kjer so to reko beguncev dohiteli nemški tanki. Motorizirane divizije Nemcev se niso nikjer ustavljale, zdrvele so mimo, kakor blisk ter puščale za seboj kri in pustošenje. Begunci so bežali skozi kraje, kjer so bili priča strahotnih bojev, ki so se odigravali pred njihovimi očmi med Francozi in Nemci. Ponekod so francoske čete bežale, drugod so se ustavljale, se zabarikadirale v vaseh ter se obupno upirale. Nemci so jih napadali s tanki, iz zraka, s topovi. Take bitke so trajale včasih nekaj minut, tudi po ves dan, dokler ni bila cesta prosta, in že je zdrvela jeklena nemška armada naprej. Begunci so se umikali s cest, čim so začuli streljanje, ter so čakali skriti v gozdovih, da je jeklena, ogenj bruhajoča povodenj odhrumela mimo. Na ta način je pribežal Petričič do Lyona, kjer se je povodenj beguncev ustavila: nemške čete so opravile s francosko vojsko ter niso pustile ljudi več proti jugu.

Nazaj: v Nemčijo in domovino

Petričič se je ustavil z drugimi vred ter je pomislil, da je sedaj najbolje, če se vrne nazaj ter skuša na nek način priti v Jugoslavijo. Nemške okupacijske oblasti so mu dale dovoljenje za povratek do Metza, kjer se je nahajal jugoslovanski konzulat, da si pri njem oskrbi potrebne listine. Zopet je zapregel konje ter se podal po cestah, po katerih je bežal poprej proti jugu, sedaj pa ga je vodila pot proti severu. Bila pa je to žalostna pot med praznimi, požganimi vasmi. Na vsakem koraku sledovi strašne vojne, povsod mrliči, ki jih še nihče ni pokopal, vse opustošeno. Bila so mesta, ki so ostala cela, nepoškodovana, pa spet druga, pri katerih ni ostal niti kamen na kamnu. Pravi, da je bilo izmed vseh mest najbolj opustošeno Chateau-villain, pa Joinville, kraji, kjer so se bile hude borbe, ko je nemška armada vdrla čez Marno v zaledje Maginotove črte. Prispel je tako v Metz, kjer je že našel našega konzula, ki se je bil med tem tudi že vrnil iz Liona, kamor so naš konzulat v začetku vojne evakuirali. Konzul mu je izposloval dovoljenje in listine, da se je vrnil čez Nemčijo v domovino. 17 dni je trajalo potovanje po Nemčiji, težavno zlasti, ker ni imel dovolj živilskih kart in nakaznic za živinsko krmo ter se je ljudem in živalim bolj slabo godilo. V Maribor je prispel brez sredstev. Dobri ljudje so mu pomagali, da je te štiri dni, kolikor so trajale procedure z obmejnimi oblastmi itd. preživel, danes pa se je napotil proti svoji kršni Liki, kjer ga čaka posestvo, sorodniki in znanci.

Petričič pravi, da se bo še vrnil v Francijo, ko bo mir. Francozi so dobri ljudje in globoko ga je prizadela strašna katastrofa, ki jih je zadela. V Franciji ljudje še danes ne morejo pojmiti, da so bili tako strahovito poraženi, ljudje se sprašujejo, kaj je temu vzrok.

Tudi tukaj sem nujno potrebna!

Pri športu in pri igri, na zraku in na soncu, vedno je potrebno, da si krepite kožo z NIVEO! Nivea zmanjšuje nevarnost sončnih opeklin in povzroča, da porjavite hitro in lepo. Ker vsebuje EUCERIT, koža popolnoma vsrka NIVEO. Zato se ne prehladite zlahka tudi pri nagli vremenski ohladitvi.

220

Podpore svojcem vojnih obveznikov

Zaradi podpor, ki jih država daje družinam, katerih hranilci so pri vojakih, je bilo precej nerazpoloženja, ko so morale družine večkrat dolgo čakati na denar. Zato pa moramo spet podčrtati, da so podpore svojcem vojnih obveznikov stvar države, ne pa občine. *Občina je namreč pri teh podporah samo posredovalka ter ji to posredovanje dela prav mnogo opravkov*, saj je v odseku za podpore na mestnem zaščitnem uradu neposredno zaposlenih 11 oseb, ki si z vsemi močmi prizadevajo, kako bi najbolj naglo pomagali tistim, ki imajo pravico do podpore.

Podpore podeljuje poseben odbor, ki se imenuje *»Odbor za podpore pri okr. sodišču v Ljubljani«* in mu predseduje sodnik okrajn. sodišča, člana pa sta en uradnik davčne uprave in en član mestnega sveta. Denarna sredstva daje država s posredovanjem ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje, ki pošilja primerne vsote Poštni hranilnici, ta pa po odredbah tega krajevnega odbora nakazuje denar strankam. *Mestna občina torej denarja ne dobi v roke in zato tudi ne more zavlačevati izplačil.*

Da občine niso krive zavlačevanju, se je pokazalo tudi na seji Zveze mest v Mariboru 3. t. m.., ko so zastopniki slovenskih avtonomnih mest soglasno sprejeli resolucijo, naj bi pristojna ministrstva redno brez zavlačevanja nakazovala za podpore potrebne vsote Poštni hranilnici. Takoj pri tej ugotovitvi pa moramo tudi pripomniti, da *zadnje čase Poštna hranilnica lahko izplačuje podpore brez zamud.*

Ker so ljubljanski dnevniki že večkrat pisali o teh podporah, zlasti pa o velikem delu, ki ga je država s temi podporami naložila mestnim občinam, ter o prizadevanjih odseka za podpore pri ljubljanskem zaščitnem uradu, da bi upravičencem ne bilo treba čakati na denar, pač ni treba več obširno razpravljati o tem vprašanju. Ker se je tudi nerazpoloženje poleglo, navajamo samo, da je v začetku dajala podpore mestna občina ljubljanska *iz svojih sredstev*, ves čas je pa mestni socialni urad v najnujnejših primerih podpiral družine, ki so morale čakati na denar, z živili. Državni odbor je namreč pričel poslovati šele 25. oktobra lanskega leta, prej je pa mestna občina sama podpirala družine, ki so bili njih hranilci pri vojakih. Od 25. oktobra 1939 pa do 1. avgusta t. l. je bilo *izplačanih v Ljubljani 772.817 dinarjev podpor.* Odbor za podpore je imel 44 sej ter je obravnaval 1.917 prošenj. Od teh je bilo ugodno rešenih 1.542, negativno pa 371 prošenj. Tri prošnje so bile umaknjene, ena pa je bila zaradi nepristojnosti poslana odboru za podpore za ljubljansko okolico. Na okrožno sodišče je bilo poslanih 60 pritožb ter je bilo 25 rešenih ugodno. Dočim je bilo meseca maja v mestnem odseku za podpore obravnavanih 241 prošenj, je bilo ta mesec plačanih 75.610 din podpor. Že v juniju je bilo pa obravnavanih 548 prošenj ter ugodno rešenih 466 prošenj in 7 pritožb ter izplačanih že 253.907 din.

Že po teh številkah vidimo, da že junija meseca ni bilo več zavlačevanj pri izplačevanju podpor, kar velja tudi za mesec julij, ko je bilo obravnavanih 463 prošenj ter 378 prošenj in 10 pritožb pozitivno rešenih, izplačanih pa kar 269.705 din.

Te visoke številke nam najbolj prepričljivo kažejo, da *upravičeno družine sedaj dobivajo podpore zelo redno.* S temi ugotovitvami je pa tudi dokazano, da mestni zaščitni urad ni bil kriv zavlačevanju ter so bile pritožbe proti mestni občini krivične, saj nam redna izplačevanja hkrati dokazujejo *prav znatne uspehe njenih prizadevanj za olajšanje stiske družin*, katerih branilci so pri vojakih.

Taborna koča FO v Iški vasi

Skromno je fantovski odsek Ljubljana-mesto odprl svojo prvo postojanko za taborenje. Spričo pomena take pridobitve bi večji poudarek slovesnosti s svojimi vrednotami segel v širše kroge in zajel splošno zanimanje za nedeljsko izletništvo v svoje idejno območje.

Kratko časopisno naznanilce o »izletu fantovskega odseka Ljubljana-mesto v Iški Vintgar« je v nedeljo zjutraj nabasalo v velik avtobus lepo število prijateljev te organizacije in romantike Iškega Vintgarja. Četudi letošnje nestalno vreme tudi tej nedelji ni prizaneslo, se je čez dan le uneslo.

V pol ure, ob 9, smo že bili pri mlinu v Iški vasi. Tu so nas pozdravili v častno četo uvrščeni mladci z zastavo pod vodstvom neumornega predsednika g. Huberta Zevnikarja. Tu so se nam pridružili še Ljubljančani, ki so prispeli še pred nami, in skupno smo takoj nato opravili svojo nedeljsko dolžnost v ljubki podružni cerkvici. Maševal je in v svojem govoru obrazložil pomenljive misli evangelija o hvaležnosti g. p. Jože Žabkar. Med mašo je pel zbor mladcev, ki so mu pridno pomagali tudi navzoči izletniki.

Na koncu zgornjega dela razsežne Iške vasi, ne daleč od mlina, smo doživeli prvo prijetno presenečenje. Na poti v Iški Vintgar, preden se dolina zoži v sotesko, na bregu tik deročega »veletoka« ponižno plitke Iščice smo se ustavili. Pozornost je vzbudil zanimiv pravcati dvižni most, ljubek posnetek iz časov srednjeveških gradov. Gosto zelenje, ob vznožju strmega gozdnatega pobočja, bi bujni domišljiji dalo slutiti onkraj tega mostu bajno viteško trdnjavo, ki ima v miselnem svetu našega fantovstva precej resničnostne stvarnosti. Na vrvicah viseči mostiček se je spustil šele, ko je predsednik F.O. Ljubljana-mesto, g. Zevnikar, stoječ na stražnem prostoru ob mostišču, med pozdrave duhovito vpletel z vso obrednostjo ugotovitev naših prijateljskih namenov, da se udeležimo blagoslovitve koče. Vsa priprava za prehod, ko je dvižni mostiček zvezal oba bregova, je bila videti kar nekam nedotakljivo krhka, dokler je ni preizkusila krepka in obsežna postava g. Franceta.

Po mostičku, skozi dobro zastrt vhod na gosti in visoki živi meji zelenila, smo vstopili na plano pred kočo, ki jo krije košato drevje in v ozadju vinska trta. Je to prijazen otoček, ki ga z dvema pramenoma svoje kamenite struge objema Iščica, in ki daje gostoljubje še dvema drugima kočicama.

Koča F.O. stoji na betonskih stebričkih. Lesene stene so zunaj čedno zeleno prebarvane. Tloris koče obsega kakih 40 kv. m. V notranjost vodi nekaj stopnic skozi majhno verando, ki nadomešča kuhinjo in v slabem vremenu tudi jedilnico. Koča ima dva prostora. Ob straneh se dvigajo postelje v treh etažah, le pod oknom je samotna postelj. Ponoči se razprostro še slamarice po podu, kar daje udobno ležišče 12 prenočevalcem, na podstrešju pa so za enako število pripravljena kasetirana ležišča na slamaricah. Na pročelni steni so slike Nj. Vel. kralja, prevzv. g. škofa in nekaj svetniških podob.

Pred verando je prigodno kamenito ognjišče za taborni ogenj s klopmi v polkrogu, ob katerem stoji jambor z zastavo. Vprav ko smo stopili pred verando, so mladci dvigali državno zastavo ob petju državne in slovenske himne.

Obred blagoslovitve je opravil g. p. Jože Žabkar, ki je v svojem govoru poudaril misel, »kako lepo in prijetno je, če bratje prebivajo skupaj«. Izročil je kočo, ki je zgrajena na skalo božjega blagoslova, fantovskemu odseku Ljubljana-mesto, da jo čuva in vzdržuje s plemenitim namenom, da bo fantom in mladcem v duhovno in telesno korist.

Predsednik prosvetnega društva Ljubljana-mesto, g. dr. Jože Voršič, je imel ob tej priliki daljši načelni govor, v katerem je med drugim omenil, da takrat, ko smo starejši odraščali, takih organiziranih za duha in telo prepotrebnih skupnih taborenj še nismo imeli. Zato pa naj sedanja mladina ume ceniti te pridobitve in ostane zvesta načelom, ki so postavila tudi to kočo v Iški vasi. Zahvalil se je dobrotnikom in čestital fantovskemu odseku Ljubljana-mesto k tej krasni letoviščni postojanki v Iški vasi, odkoder naj se razširi ta plemenita zamisel po vsej naši prelepi Sloveniji.

Predsednik odseka, g. Zevnikar, se je zahvalil g. p. Žabkarju, ki je opravil obred blagoslovitve kot duhovni vodja odseka, in predsedniku Prosvetnega društva g. dr. Voršiču za vzpodbudne besede. V izbranih izrazih se je še posebej toplo zahvalil vsem, ki so kakor koli pripomogli, da je fantovski odsek Ljubljana-mesto mogel oživotvoriti to davno željo, zlasti mladcev. Le-ti imajo sedaj svoj poletni dom, kjer jim v disciplini dela in zabave v zdravi sončni prirodi potekajo počitnice v vsestransko zadovoljstvo. Predsednik je prevzel v imenu odseka kočo v oskrbo in predlagal pozdrave ZFO gospodu škofu in in gospodu vrhovnemu duhovnemu voditelju, nakar je z mislijo na slovenske matere končal svoj govor s fantovskim klicem »Bog živi!«

Nato je zastopnik fantovskega ljubljanskega okrožja g. Šerjak izročil mladcem diplomo iz polhograjskih tekem, kjer so si priborili tudi lep pokal, ki predstavlja orla z razprostrtimi perutmi, stoječega na mramornati skali. K uspehu jim je iskreno čestital.

V imenu staršev, ki imajo svoje sinove med mladci, se je v lepih besedah zahvalil g. Kukovica in končal z vidnim ganotjem: »Ko bi mogel, bi zaklical, da bi se slišalo po vsej Sloveniji: ‚Starši, pošljite svojo mladino v fantovske odseke!'«

Po končani slovesnosti so se gostje porazdelili v gruče in v senci košatega drevja odprli svoje zaloge, ki so jih prinesli s seboj. Nekateri pa so jo mahnili tudi v iško sotesko.

Med počitnicami je zdaj v koči fantovskega odseka 22 mladcev pod nadzorstvom predsednika. Poskrbljeno je, da so po večkrat na teden pri sveti maši. Kruh se mesi in peče v »lastni režiji« v vasi. Je to izredno okusen in lep kruh, ki ga mladci omlatijo za svoje želodčke v zagvozdah, da se jim kar roka šibi in ga manjši pridržujejo z obema rokama, ko jim zobki meljejo tečni božji dar. Tudi hrana je dovoljna in zdrava. Mleko dobivajo iz graščine. Dasi je cena mleku ista kakor v Ljubljani, jo pa zato kakovost znatno odtehta. Mladci plačujejo po skromnih močeh svojih staršev skromno vzdrževalnino, nekaj mladcev pa vzdržuje odsek popolnoma brezplačno.

Začetek je storjen in Bog daj, da bi ob letu osorej vzrastla ta fantovska kolonija v stavbo, ki bi dala pristrešje tudi starejšim letoviščarjem, a da bi svojo lepo zamisel uresničili drugi drugod po Sloveniji.

Zveza bojevnikov v Ljubljani

vabi na romanje bojevnikov, ki bo v nedeljo 18. avgusta na Brezjah

Spored:

Ob 9 dopoldne pevska vaja v samostanski dvorani.

Ob 10 dopoldne cerkvena slovesnost: a) govor vojnega dobrovoljca tov. dr. Stanka Aljančiča, b) sv. maša na prostem, c) žalne molitve za umrle vojake.

Pri cerkveni slovesnosti igra godba in bo ljudsko petje.

Moški zbor bojevnikov zapoje pesmi: Usliši nas Gospod; Morska zvezda; Oj, ta soldaški boben in Oj, Doberdob.

Po slovesnosti se tovariši bojevniki snidejo kakor običajno k prijateljskim družabnim razgovorom v raznih lokalih.

Ministrstvo za promet je za prireditev dovolilo polovično voznino za vse udeležence od 17. do 20. avgusta t. l. z odlokom št. 44246-40 z dne 30. julija. Vsak udeleženec kupi na odhodni postaji celo vozovnico do Otoč ali Radovljice in železniški obrazec K-13. Tako kupljena vozovnica velja za brezplačen povratek proti potrdilu odbora Zveze bojevnikov na navedenem obrazcu. Potrdila se bodo dobila na Brezjah.

Zveza bojevnikov je zaprosila za prireditev četrtinsko voznino, ki je bila Zvezi od merodajnih činiteljev obljubljena, toda do sedaj še nismo prejeli zadevnega odloka. Opozarjamo vse, naj v teh dneh pazijo na obvestila v časopisju in radiu.

Hkrati obveščamo, da bo ta dan blagoslovljena nova postaja na Otočah.

Tovariši bojevniki iz svetovne vojne in tovariši-kadrovci, to je vaš praznik, zato pridite vsi na Brezje! Na Brezjah hočemo prositi našo priprošnjico Marijo Pomagaj za mir in pokoj umrlih tovarišev!

Tovariši pevci pridite k pevski vaji v samostansko dvorano!

Kakor vsako leto, smo prepričani tudi letos, da bodo prihiteli bojevniki, njih svojci in svojci padlih žrtev svetovne vojne ta dan na Brezje, da si bodo zopet podali roke in obudili spomine o težkih dneh prvave vihre. Mlajši rod bo pa imel priliko spoznati veliko gorje in strano trpljenje, ki so ga prestali njih očetje in bratje na krvavih poljanah v obrambo domovine.

V nedeljo 18. avgusta vsi na Brezje!

S tovariškimi pozdravi

Glavni odbor »Zveze bojevnikov.

Tečajnikom v Kranju!

Tehnične priprave so v glavnem izvršene.

Prijav je že čez 200, med njimi so naši najvišji dostojanstveniki.

Vsem, ki ste se prijavili do včeraj, smo poslali rdečo izkaznico za četrtinsko vožnjo, če bo dovoljena. Največkrat smo priložili tudi nekaj tiskanih navodil. Če če niste dobili izkaznice, jo urgirajte na svoji pošti!

Hrano in stanovanje boste dobili vsi, kakor ste želeli na prijavnici. Glede tega prav nobenih skrbi! Le kdor se je odločil za slamo, naj s seboj prinese — odejo in rjuho.

Za kraj svojega bivanja in hrano v Kranju boste že zvedeli morda na praznik iz »Slovenca«, gotovo pa v informacijski pisarni.

Kdor se bo prijavil na praznik zvečer, naj se takoj po prihodu javi v pisarni, ki bo ta večer poslovala od 6 do pol 10 ponoči v pritličju našega župnišča.

Kdor se bo pripeljal v petek do pol 8 zjutraj, naj se javi prav tam. Poslej pa bo informacijska pisarna ves dan v pritličju nove deške ljudske šole, kjer se bodo vršila vsa predavanja v dvorani drugega nadstropja.

Reditelje, ki vam bodo zlasti v petek v zadostni množini na razpolago na postaji, okrog župne cerkve in v šoli, boste spoznali po traku papeževe barve na roki.

V šoli vam bodo na razpolago v stranskih sobah manjše garderobe, kadilnica in prostori za dežnike. Prosimo le, da se strogo ravnate po nasvetih, ki jih boste brali z raznih napisov.

Za razvedrilo bo ob lepem vremenu prostovoljni izlet na Šmarjetno goro v petek zvečer, kjer zakurimo kres, v soboto pa v mestu skupna slavnostna večerja.

Od stanovanj jih je nekaj še na razpolago pri zasebnih družinah in več po hotelih. Drugo je že vse — oddano!

Živel Kristus Kralj!

Pripravljalni odbor.

Drobne novice

Koledar

Sreda, 14. avgusta: Evzebij, spoznavalec, Atanazija, vdova.

Četrtek, 15. avgusta: Vnebovzetje Marije Dev.

Osebne novice

= **Poročila** sta se 13. t. m. na Brezjah g. Niko **Slapar**, šolski upravitelj v Smledniku in gdč. Iva **Volc**, učiteljica istotam. Obilo sreče!

= **Iz državnega tožilstva.** Za kanclistinjo 10. skupine pri okrajnem sodišču v Tržiču je imenovana gdč. Martina **Grčarjeva**, dosedaj uradniška pripravnica, dodeljena državnemu tožilstvu v Ljubljani. Za kanclistinjo pri okrožnem sodišču v Ljubljani je imenovana ga. Mihaela **Bercieri**, ki je dodeljena že dalj časa državnemu tožilstvu v Ljubljani.

Rusi v steklenicah najboljše kakovosti, v razni velikosti, kakor tudi ostale RIBJE izdelke (Ostseeheringe, Rollmopse, polnomastne slanike) izdeluje

„NAŠA RIBA", Split

Dopise na prodajno pisarno

I. Bogdanović, Zagreb, Vlaška 101, tel. 64-85

— **Na Veliki šmaren ni brezmesni dan.** Gospod ban dravske banovine je izdal navodilo okrajnim in mestnim načelstvom, da morejo odrediti v krajih, v katerih pade na brezmesni dan sejem ali cerkveni praznik, da se preloži brezmesni dan na naslednji dan v tednu. Istočasno je gospod ban odredil, **da se preloži v vsej banovini brezmesni dan, ki pade na četrtek, dne 15. avgusta, na soboto dne 17. avgusta.**

— **Aljažev klub v Ljubljani** sporoča, da bo služba božja na praznik 15. avgusta na sledečih postojankah: Na Kredarici ob 8, Uskovnici ob 8, Veliki planini ob 9, Krvavcu ob 9, Kofcah ob 10, Kurešču ob 10, na Pokljuki ob 10.15, v Vratih ob 11.

— **Inteligenčni tečaj v Kranju.** Oddaljenim udeležencem tečaja priporočamo, da pridejo v Kranj že v petek zvečer. Bližnji udeleženci pa lahko pridejo v petek zjutraj, vendar naj se poslužijo prvih jutranjih vlakov, tako da bodo vsi ob 8 zjutraj že v Kranju. Izkaznice za stanovanje in hrano se dobijo v Kranju v informacijski pisarni, kjer se mora vsak udeleženec, ko pride v Kranj, zglasiti. Informacijska pisarna se nahaja v pevski sobi župnišča (pritličje, levo). — Pripravljalni odbor.

— **Teden Rdečega križa.** Po razpisu ministrstva za trgovino in industrijo z dne 29. julija 1940 št. 27355 morajo po čl. 42. t. 11. zakona o društvu »Rdečega križa« kraljevine Jugoslavije (Sl. Nov. št. 201 z dne 5. septembra 1933) v tednu »Rdečega križa« t. j. letos od 15. do vključno 21. septembra 1940 vsa avtobusna podjetja ob izdajanju voznih listkov potnikom pobirati kot dodatek k vozni ceni prispevek za »Rdeči križ«, in sicer po 0.50 din od vsakih začetih 100 din vozne cene. V ta namen je vozovnice (v primeru kombiniranja vozovnic, glasečih se na manjše zneske, zgolj eno) opremiti z zeleno portoznamko »Rdečega križa«, ki jo je pri izdanju potniku uničiti s tem, da se del odtrga. Te znamke se dobivajo pri poštnih uradih, ki tudi prevzamejo nazaj preostale znamke, če se jim vrnejo v ustreznem stanju tekom 7 dni po koncu tedna »Rdečega križa«. Izpolnjevanje predpisa se bo nadzorovalo.

— **Zgledni slovenski vojaki.** Od nekod v Sloveniji nam pišejo: Večje število vojakov je bilo nekaj časa na orožnih vajah pri nas. Bili so sami Slovenci. Komandir njihov je bil Hrvat; poveljnik pa Slovenec. Ves čas ni bilo slišati nobene slabe besede, nobene kletve. Pač pa so po končanem opravilu veliko prepevali in tudi na harmoniko igrali. Pesmi so bile po večini narodne, nekaj tudi umetnih. Nedostojne pesmi ni bilo slišati. V nedeljo so s komandirjem vred prisostvovali službi božji v župni cerkvi; enkrat, ko ni bilo maše doma, so šli 1 uro in pol daleč, da so mogli biti pri maši. Pevci so tudi na koru prepevali mašne pesmi. — Slovenski vojak je delaven. Ob prostem času so radi pomagali kmetom delati na polju, travniku, v gozdu, zlasti tistim hišam, ki so imeli svoje fante ali gospodarja na orožnih vajah. Hrane so imeli obilno. Preostanek so dajali revnim družinam; ker je tudi kruh preostajal, so ga razdelili revnim otrokom. Tak je pravi slovenski vojak!

Ing. Prezljev MORTOMOLJ

prašek in **tekočina** zanesljivo pokončuje molje v vseh razvojnih oblikah.
Zahtevajte ga v drogerijah in specer. trgovinah. Navodila in pojasnila daje fitopatolog pooblaščeni agronom **inž. Prezelj, Wolfova ulica 3, tel. 34-73. Ljubljana.**

— **Navodilo za zakol živine.** Gospod ban dravske banovine je izdal vsem okrajnim načelstvom in mestnim poglavarstvom naslednje navodilo: Upravne oblasti prve stopnje naj smatrajo, da je podan dejanski stan zakola v sili tudi v primeru, kjer za pravilno vzgojo telička ni zadosti krme ali prostora v hlevu in kjer se temu nedostatku brez težke škode za lastnika telička, ne da odpomoči s prodajo starejše živine ali s prodajo telička drugemu rejcu. Ako potrdi pristojno občinsko poglavarstvo, da poseduje lastnik telička samo eno kravo, in da telička ne more prodati drugemu rejcu, imajo izdajati obča upravna oblastva prve stopnje dovoljenje za zakol brez daljnega raziskovanja dejanskega stanja. Potrdila in dovoljenja v smislu tega novodila se izdajajo brezplačno.

— **Sprejem delavcev v železniško službo.** Direkcija državnih železnic v Ljubljani sporoča, da sprejemajo navadne delavce in rokodelce v železniško službo le podrejene službene edinice, t. j. postaje, sekcije za vzdrževanje proge (nadzorniki proge), kurilnice in delavnice, ako imajo potrebo. Prosilci za službe naj torej ne vlagajo prošenj na direkcijo, ampak naj osebno povprašajo pri navedenih edinicah, če je kako mesto prazno.

— **Zapeka,** neredno delovanje debelega črevesa, slaba prebava, glavobol zaradi zaprtosti hitro prenehajo, če uporabljate naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo — polna čaša na prazen želodec. »Franz-Josefova« grenka voda deluje blago.

Ogl. reg. S. br. 15.485/35

— **Putnikovi izleti v avgustu: Novo mesto, Plitvice, Split, Jezersko. Zahtevajte programe!**

— **Razpis službe.** Na podlagi odloka g. ministra za socijalno politiko in narodno zdravje S. št. 16848 z dne 9. VII. 1940 razpisuje kraljevska banska uprava dravske banovine v Ljubljani službo šefa oddelka za zdravstveno zaščito mater in otrok pri Higijenskem zavodu v Ljubljani v IV. položajno skupino 2. stopnje. Prosilci morajo izpolnjevati pogoje čl. 47, odst. 4 uredbe o organizaciji higijenske službe. Prošnje naj se vložé pri kraljevski banski upravi dravske banovine v Ljubljani v roku 30 dni računši od objave v Službenih Novinah.

— **Avto je povozil** minulo nedeljo v Št. Petru pri Novem mestu 11 letnega Alojzija Šegula. Zdrobil mu je desno nogo nad kolenom ter ga nekoliko ranil tudi na glavi in rokah. Avto je bil last novomeškega trgovca Ogorevca. Povoženi deček se je pravkar lasal z nekim tovarišem na cesti, ko je avto privozil. Ako zadene pri nesreči kaka krivda tudi voznika, bo dognala preiskava.

— **Vaša koža ne bo razdražena,** če uporabljate pri sončenju Tschamba Fil. Drogerija Gregorič, Ljubljana, Prešernova 5.

— **Električni tok ga je ubil.** Iz Trbovelj nam poročajo: Pod Sv. Planino se je v soboto zvečer zgodila nesreča, ki je zahtevala smrt 23 letnega mladeniča Kovača Karla. Ko je šel kosit seno, se je dotaknil žice glavnega voda, ki se je dopoldne istega dne odtrgala in za kar ponesrečenec ni vedel. Kovač je bil drugače zaposlen pri rudniku, a je vedno rad pomagal kmetom pri njihovih poljskih delih. Vsak dan, ali dopoldne ali popoldne, kakor mu je čas dopuščal, je šel v Knezdol, navadno h kmetu Zakonjšeku. Tudi v soboto se je odpravil takoj po svojem šihtu, ki ga je napravil pri rudniku, k omenjenemu posestniku. Sam gospodar je na orožnih vajah, zato je Kovač še posebno ta dan silil, da gre seno pod Sv. Planino pokosit. Kmalu pa je pri košnji zadel ob pretrgano žico, katera se mu je ovila okrog noge, svet je na tem mestu še vlažen, da je tok imel še več moči, in naenkrat začutejo v bližini nahajajoči krik in padec mladeniča. Najprvo je prihitela k njemu njegova mati, ki ga je hotela odtrgati od žice, a tudi njo je tok vrgel proč in jo močno stresel. Rešiti ga je hotel od žice še neki moški, pa še ta se je komaj rešil. Dobro je bilo, da je zadnje čase napeljan na Sv. Planino telefon, da se je telefoniralo, da se naj tok na Planino izključi. Ko se je to zgodilo, so mogli šele Kovača odtrgati od žice, a bil je seveda že mrtev in nobeno umetno dihanje ga ni moglo zbuditi k življenju. Kakor že omenjeno, je bil Kovač zelo priden, rad je ustregel vsakemu in ga bodo kmetje pogrešali. Naj v miru počiva!

— **Žeparji na vlakih.** Te dni je bila na vlaku v bližini postaje Litija ukradena posestniku Jakobu Jašu iz Mislinj zlata ura z zlato verižico iz žepa telovnika. Ura je vredna okrog 3.000 din ter je enokrovna starinska cilinderca, ki se navija na ključ. Verižica ima okrogle členke in štirioglat kamenček kot obesek. Posestniku Antonu Krajcu iz Blok pri Rakeku pa je bila na postaji Otoče ukradena črnorjavkasta listnica s 490 din. Vse kaže, da se zopet vozijo po naših železniških progah žeparji in poskušajo srečo.

Ljubljana, 14 avgusta

Radio Ljubljana

Sreda, 14. avgusta: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Waldteuflovi valčki (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Harmonika solo (g. Ivo Pelobnikar) — 14 Poročila — 18.30 Mladinska ura. Kaj pravita znanost in tehnika (g. prof. M. Adlešič) — 18.45 Glasbene slike (plošče) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nacionalna ura: Kulturna misija mesta Skoplja (dr. Pero Slijepčević) — 19.40 Objave — 20.10 Podporni sklad za onemoglost, starost in smrt (g. Milko Pirih) — 20.30 Pevski zbor »Cankar« — 21.15 Godalni kvartet s kitaro — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za boljšo voljo (plošče).

Drugi programi

Sreda: 14. avgusta. Belgrad: 20 Opera »Figarova svetba« — **Zagreb:** 20.30 Rih. Strassove skladbe — **Praga-Brno:** 22.30 Schuhmannova III. simfonija — **Sofija:** 20 Berliozovo »Faustovo pogubljenje« — **Budimpešta:** 22.10 Orkestralnni koncert — **Stockholm-Hörby:** 20.35 Orkestralni koncert — **Rim-Florenca-Turin:** 22.10 Pianino.

Cerkvena glasba

Cerkev sv. Jožefa. Jutri na praznik Marijinega Vnebovzetja ob 8 slovesna sv. maša. Izvaja se: Instrumentalna Missa Loretta, zložil A. Rihovsky. Graduale: Propter veritatem, zložil P. Griesbacher. Ofertorij: Assupta est Maria, zložil C. R. Kristinus. Tantum ergo, zložil I. Deschermeier. Po maši: Danes odprto je sveto nebo, zložil St. Premrl.

Cerkev v Križankah. Jutri na praznik Marijinega Vnebovzetja ob pol 11 slovesna sv. maša. Izvaja se Missa in hon. st. Maximiliani, zložil A. Lipp, Graduale: Propter veritatem, zložil P. Griesbacher. Ofertorij: Assumta est Maria, zložil Al. Rihovsky. Po maši: Danes odprto je sveto nebo, zložil St. Premrl.

Mestna zdravniška dežurna služba

Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljal od srede od 8 zvečer do petka do 8 zjutraj mestni zdravnik dr. Logar Ivan, Ulica 29. oktobra št. 7/I., telefon št. 41-52.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; Ramor, Miklošičeva cesta 20 in mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Poizvedovanja

V Florijansko ulico št. 7 je v delavnico priletela lepa papiga. Komur je ušla, naj se oglasi v delavnici.

Izgubila sem od jeseniškega kolodvora proti Sv. Križu rjav športni jopič, vreden le kot spomin. Pošten najditelj dobi nagrado. Javiti upravi.

Danes zadnjikrat! MICKEY ROONEY
Pustolovščine Hucka Finna Predstave ob 16., 19. in 21. uri! Blagajna odprta od 15. ure dalje! — **Kino Union, tel. 22-21**

Vest zdravnika dr. Kildareja Lew Ayres, Lionel Barrymore, Lynne Carver v glavni vlogi
Filmska drama globoko vsebine posvečena največjim humanistom na zemlji!
Kino Sloga, tel. 27-30 Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri

Kaj pravite?

Včeraj je nekdo pod tem vprašanjem iz statistike Planinskega društva omenjal, kako močno se danes turizem razvija in kako se na žalost uničuje redko planinsko cvetje. Ni pa dodal, kar je »Slovenec« že večkrat šibal, kako se je razpaslo med tistimi obiskovalci planin, ki ne spadajo v vrsto pravih turistov, divje, neotesano, prostaško ,nekulturno ali kar barabsko vedenje. Saj je takim lažituristom le na tem, da v gorskih krajih, omračeni od alkoholnih vplivov, uganjajo nedostojne burke, ali pa da si v spremstvu »planink« dvomljive vrednosti iščejo svobode za nizkotne izgrede.

Iz statistike o turizmu naj bi pa poročevalec dodal še število teh, ki so se zadnja leta in tudi že to poletje v gorah do smrti ponesrečili, in sicer vprav na nedeljo, ko so zanemarili službo božjo in sveto mašo. Ta statistika je za nas katoliške Slovence pretresljiva. Naši časopisi navadno mehanično in po službeni dolžnosti poročajo o takih žalostnih primerih, poudarjajo morebitne druge vrline ponesrečencev, redko pa pri tem opozore na okoliščino, da je največ smrtnih nesreč prav na nedelje. Kaj dobro bi vplivala pripomba in opozorilo, na prvo dolžnost, ki jo imamo vsi, tudi turisti, ob Gospodovih dneh. Saj je danes tudi turistom v tem oziru na moč postrežено: V kapelah po visokih postojankah je ob poletnih nedeljah in praznikih skoraj povsod sv. maša, kar se sproti naznanja v »Slovencu«. V Ljubljani so n. pr. v stolnici od štirih dalje sv. maše, v kapeli Vzaj. zavarovalnice pri kolodvoru pa še posebej pred odhodom turistovskega vlaka.

Duhovnike, ki se žrtvujejo, da po planinskih kapelah opravijo sveto daritev na uslugo obiskovalcem gorskih višin, najbolj boli, če vidijo in vedo, kako se premnogi še zmenijo ne za sveto mašo ali s prezirom gredo mimo oziroma ostanejo v koči, če ne motijo svetega opravila z vpitjem in hruščem, kar se je že letos zgodilo.

Ob dobri volji morejo torej tudi taki hribolazci, ki so prosti samo ob nedeljah, združiti oboje: dati Bogu, kar je božjega, in naužiti se višinskega zraka ter razvedriti se z mirno vestjo in veselim razpoloženjem v prosti, gorski naravi.

Po državi

* **Cela vas se je preselila na drugi kraj.** Vas Vitojevci, ki leži ob Savi v jugovzhodnem Sremu, je bila izpostavljena pogostim povodnjim, ker je bila njena lega podobna legi Sremske Rače, ki so jo pred leti preselili na ugodnejše mesto in tako rešili pred povodnjimi. Po zgledu Sremske Rače so pred letom dni tudi v Vitojevcih začeli akcijo, da se vas preseli na kraj, kjer bi bila obvarovana povodnji. Sedaj je petrovaradinska imovna občina odstopila potrebni prostor v gozdu »Leskovak« v zameno. Na ta način so Vitojevci že deloma preseljeni, ker pa je te dni finančni minister dovolil nov kredit v znesku 1 milijon 500.000 dinarjev za končno preselitev, bo kmalu cela vas preseljena. V novozgrajeni vasi so moderne in praktične zgradbe, izkopali so pa tudi več higienskih vodnjakov.

* **Tudi na Hrvatskem bodo dobili banovinski uslužbenci povišane plače.** Uredba o povišanju plač državnim uradnikom ne velja za banovino Hrvatsko. Sedaj je tudi oblast banovine Hrvatske sklenila, da bodo tudi njeni uslužbenci od 1. septembra dobili povišane plače; v kakšni izmeri, pa še ni znano.

* **Gradnja največjega skladišča za žito v državi.** Te dni so v Mostarju začeli graditi ogromno skladišče za hrano takoimenovani silos, v katerem bo prostora za 500 vagonov žita in druge hrane in bo to največje skladišče v državi. Mostar ni samo glavno mesto Hercegovine, marveč tudi gospodarsko središče obširnega pasivnega področja, na katerem primanjkuje hrane. Obenem z gradnjo tega skladišča bodo začeli graditi tudi velike moderne hladilnice, kjer bodo shranili blago, ki se rado pokvari in ki je namenjeno za daljše transporte, v prvi vrsti sadje in prvrtnina.

* **Zanimivi poroki v Subotici.** Te dni se je v Subotici poročil ekonom Milan Alčin z vdovo Katico Dojič. Obenem pa se je poročil tudi njegov sin z Mirjano, s hčerko vdove Dojič. Tako imata mlada novoporočenca v svojih starših obenem tasta in taščo.

* **Zveza srbskih kmetijskih zadrug** je bila nedavno ustanovljena v Srbiji. Zveza bo skušala uveljaviti enaka načela v zadružniškem življenju, kakor jih ima na Hrvatskem »Gospodarska sloga«. Preteklo nedeljo so v Čačku ustanovili posebno kreditno zadrugo. Navzoč je bil tudi zastopnik »Gospodarske sloge«, ki je razlagal delovanje zagrebške organizacije. Stara zveza srbskih kmetijskih zadrug pa pravi, da je nova zadružna organizacija čisto nepotrebna. Zborovanje v Čačku je bilo precej burno, ker je več pristašev stare Zveze srbskih kmetijskih zadrug, ki so hoteli govoriti, pa jim voditelji zborovanja niso pustili.

* **Pomanjkanje olja in sladkorja.** Hrvatski listi so že večkrat poročali, da je pomanjkanje olja le posledica špekulacij, da bi se cene dvignile, seveda v korist veleprodajalcev. Tako je cena olja takoj, ko se je javnost sprijaznila z dejstvom, da ga primanjkuje, poskočila na 30 in še več dinarjev za liter. Po nekod velja liter olja celo 36 dinarjev. Hrvatski listi poročajo, da so proti tej nesramni špekulaciji nastopile hrvatske oblasti in da se za to zanimajo tudi oblasti v Belgradu. Gotovo pa je, da je v Dalmaciji še dosti oljčnega olja, le da se nihče od trgovcev, ki so kupovali olje neposredno od pridelovalcev, ne potrudi, da bi ga sam šel kupit.

* **Žrtve kopanja.** V reki Vrbanji je pri kopanju utonil geometer Branko Kavdžija, doma iz okolice Petrinje. Zašel je v globoko vodo in ker ni znal plavati, je utonil. Včeraj smo poročali, da je v Donavi pri Varaždinu utonil 12 letni deček Božidar Rabatič. Njegovo truplo so iskali, pa ga niso mogli najti. Sedaj je pa Drava naplavila truplo nedaleč od dravskega mosta. — Podpreglednik finančne straže v Višegradu Franc Rosner je odšel pred dnevi na službeno potovanje v Strmec in okolico, odkoder se ni vrnil v določenem času. Tedaj so kmetje na desnem bregu Lima našli njegovo puško in kmalu nato tudi njegovo truplo. Ni še ugotovljeno, ali je Rosner po nesreči utonil ali gre za zločin.

* **Preiskava o skrivnostnem umoru v Ilidži pri Sarajevu,** čigar žrtev je postala bogata Američanka Marija Jankovič se nadaljuje. Te dni so privedli iz Črne gore Nikola Tijaniča, moža umora osumljene Lenke Tijanič in Lenkine sestre Drago, Ksenijo in Daro, pri katerih so policijski agenti vse predmete, ki so bili ukradeni Mariji Jankovič, razen nakita v vrednosti 80.000 dinarjev in gotovine 300.000 din. Draga Tijanič je pokazala kraj, kjer je bil zakopan dragoceni plašč iz astrahana, last Marije Jankovič. Ponoči ob 1 so agenti izkopali izpod krompirja kovčeg, v katerem je bil spravljen plašč. Našli so tudi nekaj prstanov. Kakor poročajo zagrebške »Novosti«, so našli pri šefu policijskih agentov Nikoli Tijaniču, ki je bil zelo ugleden mož v Črni gori in je imel mnogo prijateljev v boljših krogih ter je napisal tudi nekaj zgodovinskih študij, dragoceno perzijsko preprogo, ki je tudi last rajne Marije Jankovič. Nikola Tijanič trdi, da ne ve, kako je preproga prišla v njegovo stanovanje. Pravi, da jo je najbrž prinesla žena, ki mu je pani pokazala. Policija pa ga je spravila v neugoden položaj, ko mu je predočila, da je bil v zadnjem času zelo eleganten in je tudi več zapravil, kakor bi mu to bilo mogoče pri njegovih dohodkih. Sedaj v Sarajevu zaslišujejo aretirance iz Črne gore. Kakor se zdi, je Lenka Tijanič spravila v zvezo s to afero vso svojo družino, da bi jo na ta način prisilila, da jo na kak način izmota iz njenega nevarnega položaja, če bi jo osumili umora Marije Jankovič. Zato je svojim sorodnikom podarila številne dragocene predmete pokojne Jankovičeve.

* **Hude prometne nesreče.** Med železniškima postajama Lajkovac in Čačak se je iztiril brzovlak, ki je vozil iz Sarajeva proti Belgradu. Pri nesreči je bilo 13 potnikov ranjenih, materialna škoda pa znaša okrog 100.000 din. — Na železniški postaji Utinja sta premikali vagone dve lokomotivi. Ker pa je bila tako gosta megla, da se ni prav nič videlo naprej, sta lokomotivi trčili skupaj. Ena lokomotiva je skočila s tira in je bil promet oviran več ur. — V Karlovcu se je zgodila huda avtomobilska nesreča. Dva avtomobila sta zadela skupaj s tako silo, da sta oba prednja dela popolnoma razbita. Pri nesreči so bile štiri osebe hudo ranjene in so jih prepeljali v bolnišnico.

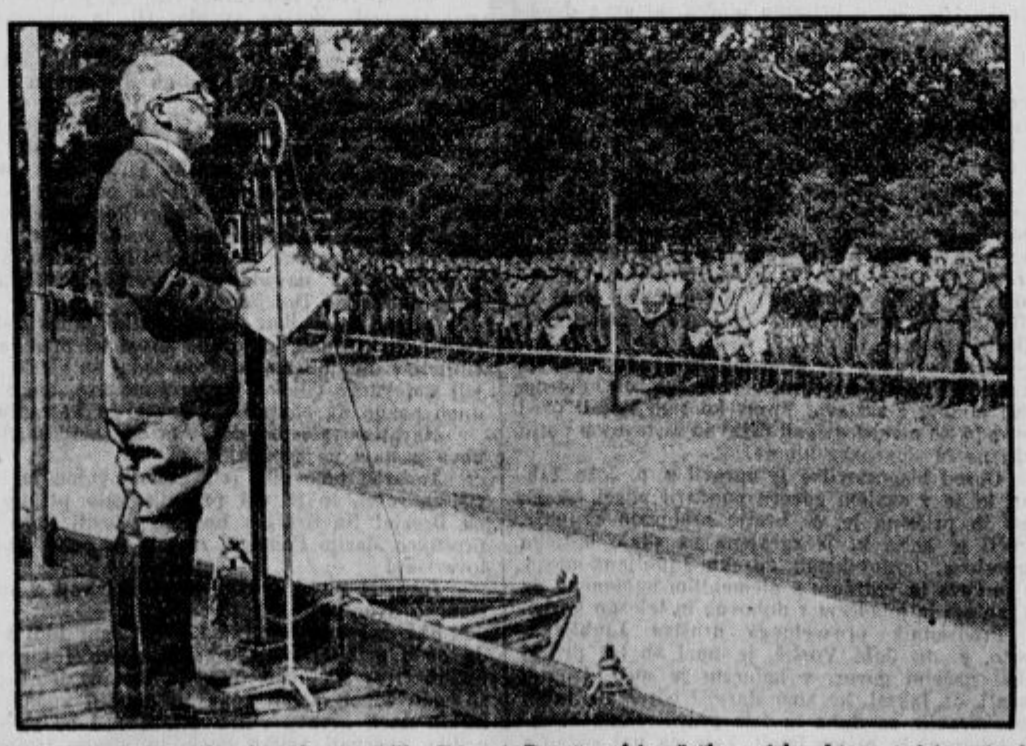

Bivši predsednik Češko-slovaške republike Edvard Beneš nadzira češke vojake, ki so sedaj v Angliji.

Anekdota

Nekoč je privozil dvorni vlak cesarja Viljema I. skozi mestece Grünberg. Župan in mestni svetniki so pozdravili cesarja na peronu in župan je vladarju nalil kozarec grünberžana.

Stari cesar je napravil požirek in dejal, smehljajoč se: »Grünberško vino se zdi, da je mnogo boljše kakor pa njegov sloves. Odličen okus ima.«

Ves srečen zaradi tega poklona je zaklical župan ves navdušen: »O, Veličanstvo, in to še daleč ni naše najboljše vino!«

Pri glavobolu ? Pyramidon TABLETE BAYER
Ogl. reg. pod S. B. 1318 od 15. XII. 1938

LJUBLJANA

Grajske „šance“ postajajo vedno lepše

Že več let preureja mestna občina starodavne »šance« na Gradu. Prav zaradi tega smo že vsi pozabili, kako žalostne so bile nekdaj »šance« in kako zapuščene so vedno tudi bile. Sedaj se glavna dela za preureditev »šanc« zaključujejo in sleherni obiskovalec lahko sam presodi, kako lično so bile preurejene. Škoda je le, da mestna občina nima za to preureditev toliko sredstev, kolikor bi jih bilo potrebno, da bi se z zaključnimi deli moglo pohiteti. Kmalu bo namreč konec poletja in bo ostala na »šancah« le še malenkost nedokončana. Vzhodno pobočje na novo nasute spodnje ceste še vse kaže svoja rjava kamenita rebra. To pobočje bi bilo treba prekriti z rušo, pa bi bilo glavno delo opravljeno. Zahodna in južna stran sta že krasno urejeni. S premišljeno postavljenih klopic se obiskovalcem odpirajo prelepi razgledi. Posebno zanimivi pa so ostanki starih »šanc«, ki so povezani z lepim kamenitim razglednim mostom. Ta most je že dolgo časa čakal na ograjo, sedaj pa jo je končno dobil in pleskar jo je tudi že prepleskal s sivo barvo. Najvišja terasa »šanc«, velik krog, je že popolnoma urejena, prav tako njen priključek na spodnjo krožno cesto in na cesto, ki vodi do Gradu. V nekaj letih, ko bo tudi vrtnarjevo delo pokazalo svoje sadove, bodo »šance« na Ljubljanskem Gradu ena najbolj mikavnih točk ljubljanskega mesta.

Javni telovadni nastop

Fantovskega odseka in Dekliškega krožka Ljubljana—Moste bo na praznik, 15. avgusta ob 3 popoldne ob vsakem vremenu. Igra godba dravske divizije.

Na Viču je gorelo

Včeraj popoldne je ob četrt na 4 začelo goreti gospodarsko poslopje upokojenega železničarja Franca Prebila, ki prebiva na Viču v svoji stanovanjski hiši št. 110. Gospodarja je obvestila hčerka, ki je prva opazila, da je začelo goreti gospodarsko poslopje, ki stoji prav blizu stanovanjske hiše. Začelo je goreti ostrešje in se je ogenj zelo hitro širil. Obveščeni so bili ljubljanski poklicni gasilci. Dvanajst mož pod vodstvom vodje g. Furlana je takoj odhitelo gasit z motorko »Gräf in Stift«. Ko so prišli na pogorišče, je ogenj že v celoti zajel 12 m dolgo in okrog 6 m široko gospodarsko poslopje, v katerem je bil hlev, senik in še razne druge shrambe. V poslopju je bilo precej sena in slame, ki sta še bolj netila ogenj. Najprej so reševali živino, ki so jo tudi srečno spravili iz nevarnosti. Gasilci so napeljali dve cevi iz Malega Grabna in takoj začeli gasiti. Zavarovali so tudi hišo, ki je bila že v resni nevarnosti. Na pomoč so prihiteli še prostovoljni gasilci iz Ljubljane-mesta in prostovoljni gasilci z Viča. Vičani so napeljali še eno cev, ljubljanski prostovoljni gasilci pa so pomagali raztepavati slamo in seno. Po dobri uri je bil ogenj toliko udušen, da so se ljubljanski poklicni gasilci mogli že vrniti. Kot straža so ostali Vičani, ki so pogasili zadnje ostanke. Kako je ogenj nastal, ni znano. Škoda znaša okrog 30.000 din. Prebil je bil zavarovan pri Vzajemni zavarovalnici za 20.000 din za gospodarsko poslopje in za zaloge v njem.

Dr. Mira Fink
ne ordinira do 4. septembra

l **Jutri na praznik Marijinega Vnebovzetja** bo za izletnike in turiste sv. maša v kapeli Vzajemne zavarovalnice ob 4.50 pred odhodom izletniških vlakov.

l **Križanska moška in mladeniška Marijina kongregacija** proslavi jutrišnji veliki Marijin praznik s slovesnim cerkvenim opravilom v družbeni cerkvi v Križankah. Zjutraj ob šestih pa slovesen shod z darovanjem za namene družbe. Člani in po njih vpeljani prijatelji vljudno vabljeni.

l **Gasilska četa Ljubljana-Vič** priredi v nedeljo, dne 18. avgusta ob 3 popoldne pred gasilskim domom na Viču veliko tombolo. Glavni dobitki so: 12 moških in ženskih koles, vreča bele moke, 3 kubične metre drv, blago za moško obleko, blago za žensko obleko. Poleg tega še mnogo drugih krasnih dobitkov za terne in činkvine. Cena tablici 3 dinarjev. Tablice se dobe pri hišniku v gasilskem domu na Viču, v prodajalnah in trafikah. V primeru vremena bo tombola v nedeljo, dne 25. avgusta.

l **Enodnevni avtobusni izlet na Brezje, Bled in Bohinj do slapa Savice** priredi v nedeljo, 18. avgusta t. l. Prosvetno društvo Trnovo. Odhod iz pred trnovske cerkve ob 5 zjutraj. Sv. maša bo na Brezjah takoj po prihodu avtobusa, kosilo v hotelu Zlatorog ob Boh. jezeru. Prijave se sprejemajo še danes od 19 do 21 v društvenem domu, Karunova ul. 14, in jutri na praznik od 10 do 12. Na razpolago je le še par sedežev. Pohitite s prijavami

l **Prve lubenice in din'e na trgu.** Z vsakim letom postajajo Ljubljančani večji ljubitelji lubenic in dinj. Zato tudi uvoz tega dobrega sadeža v Ljubljano z vsakim letom narašča. Svoj čas so prodajali lubenice le na Pogačarjevem trgu, kjer so bile pred leti še prava redkost. V Belgradu in drugih mestih, v katerih okolici lubenice rastejo, pa so na ta sadež tako navajeni, da ga dovažajo v mesta z velikimi vozovi, v Belgrad pa tudi z ogromnimi čolni. Tam razkladajo lubenice tako kakor pri nas morda krompir v velikanske kupe. Sedaj se je uveljavil ta način skladanja lubenic tudi že pri nas. Prva pošiljka je prišla v Ljubljano včeraj in na Poljanskem nasipu nasproti Jugoslovanske tiskarne so napravili nekakšno korito iz desk in vanj nasuli lubenice. Za vzorec so pokazali tudi nekaj dinj, ki pa so seveda v velikanski manjšini proti lubenicam. Ljubljančani so že včeraj pridno posegali po tej novi pridobitvi sadnega trga in bili celo zadovoljni s cenami. Če upoštevamo, kako je letos vse drago na sadne mtrgu, potem tudi razumemo, da se nekaterim ni zdelo preveč dati po 4 din za kg lubenice in po 6 din za kilogram dinje. Te prve lubenice so bile pripeljane iz subotiške okolice, in kakor nam obetajo, bodo kmalu cenejše.

l **Združenje mesarjev in klobasičarjev v Ljubljani** obvešča cenj. občinstvo, da se bo na praznik 15. t. m. prodajalo meso vseh vrst, vsled tega bo v soboto 17. t. m. brezmesni dan.

l **Poseben jubilej ljubljanske zemljiške knjige.** Zemljiška knjiga je odraz blagostanja in gospodarstva posameznih sodnih okrajev. V prejšnjih stoletjih so vodili »gruntne bukve« po posebnem sistemu, ki je bil nato okoli l. 1867 preurejen in moderniziran ter so bile vpeljane nove zemljiške knjige, ki so jih morala sodišča po navodilih strokovnjakov-pravnikov na novo sestavljati in voditi. Pri organizaciji teh zemljiških knjig imajo velike zasluge tudi mnogo odlični pravniki — Slovenci. V Ljubljani sta bili uvedeni od omenjenega leta dve zemljiški knjigi. Prva za mesto Ljubljano, ki jo je vodilo takratno predvojno in nekaj let še povojno deželno sodišče. Za okolico pa je vodilo zemljiško knjigo ljubljansko okrajno sodišče. Prav leta 1930 sta bili obe zemliški knjigi v smislu enotnega zemljiškoknjižnega zakona združeni v eno celoto. Obe zemljiški knjigi je prevzelo ljubljansko okrajno sodišče. Letos zemljiškoknjižni urad praznuje desetletnico združenja obeh zemljiških knjig. Prav ta urad zaznamuje zanimivo zgodovino, ki priča, kako so se razvijale najrazličnejše zemljiškoknjižne zadeve, različni posli, ki zadevajo dobrote in bremena, nanašajoče se na našo lepo grudo. Zemljiškoknjižni urad je z delom preobložen. Trije vešči in vestni uradniki marljivo vodijo vse zadeve z največjo natančnostjo in skrbnostjo. Samo v veliki dvorani za zemljiško knjigo primanjkuje prostora. Vse je natrpano, vsak prostorček je ekonomično izrabljen. Treba bo misliti, da se uradni prostori nekoliko razširijo in da nudijo mnogim strankam večjo udobnost, kajti dostikrat so ljudje prisiljeni, da morajo proučevati težke zemljiške »bukve« kar pri oknih, ko nimajo prostora pri skromnih mizah. Zemljiška knjiga je skromno praznovala ta desetletni jubilej. Želimo vsem, ki so v tem uradu zaposleni, mnogo zdravja in tudi večje plače! Res je! Tu so vsi odgovorni za vsako malenkost! Treba je velikega strokovnega znanja, da se vsaka zemljiškoknjižna zadeva uredi pravično in pravilno.

l **Pri zaprtju, motnji v prebavi** — vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »FRANZ-JOSEF« grenčice.

l **Nočno neurje nad Ljubljano.** V ponedeljek popoldne so drveli nad Ljubljano in okolico nič dobrega oznanjajoči oblaki, ki so se kopičili v gomilastih oblikah in je vsakdo pričakoval, da kmalu izbruhne huda nevihta. Močan veter pa je za enkrat vse pregnal. Takole okoli pol 1 ponoči pa se je vlila nad mestom in okolico huda ploha. Grmelo in treskalo je. Neurje je trajalo po zapiskih meteorološkega zavoda neprestano tja do 3.10 zjutraj. Meteorološki zavod je včeraj ob 7 zaznamoval, da je padlo od ponedeljka zjutraj pa do torka do 7 kar 23.6 mm dežja. To pomenja v meteoroloških računih ogromne množine dežja. Divjal je tudi vihar, ki je ponekod lomil vejevje, drugod klestil jabolka, majal je dalije in gladijole po nasadih, ki so letos prav te lepe rože vzbujale povsod med vrtnarji in ljubitelji rož največje zanimanje. Letošnja poletna sezona je res v znamenju gladijol in tudi mestna vrtnarija je vzgojila v tivolskem parku najlepše in najvzornejše eksemplarje. Vihar je podrl po njivah tudi več fižolovih prekelj. Drugače škode ni napravil. Meteorološki račun nam pokaže, da je padlo od ponedeljka do torka zjutraj 188,800.000 hektolitrov dežja v okolišu mestne občine ljubljanske. Letošnji avgust je drugače prav suh. Meteorološki zavod je zaznamoval v Ljubljani do včeraj le 5 deževnih dni s 36.2 mm dežja. Včeraj je bilo sprva bolj oblačno, pozneje se je zjasnilo in so na nebesnem obodu valovili beli oblaki. Po Notranjskem so bili hujši nalivi, zato je Ljubljanica nekoliko narasla, kakor tudi vsi njeni pritoki.

l **Nerazrešena uganka** je baje mačehovska skrb mestne občine za severni del Gledališke ulice in za Puharjevo ulico, da še vedno nista tlakovani. Vsaj tako smo čitali prejšnji ponedeljek, danes pa tudi že lahko povemo rešitev te uganke, ki smo jo dobili z magistrata. Ne glede na »tisti zoperni drevored« bi mestni tehnični oddelek že letos sodobno utrdil tudi severni del Gledališke ulice, ker je pač važna komunikacija, ki veže že tlakovana vozišča. Vendar je morala biti utrditev vozišča odložena zaradi nameravanega zazidanja novega stanovanjskega bloka med Puharjevo ulico in evangelsko cerkvijo. Ker bi bilo pa pri zidanju tega bloka vozišče gotovo popolnoma uničeno ter bo potrebnih še mnogo cestnih prekopov za kanale in instalacije, bo treba pač še malo potrpljenja do končne ureditve vozišča in hodnikov. Isto pa velja v še večjem obsegu tudi za Puharjevo ulico, ki še nima prave širine.

l **Kostanje podirajo na nabrežju Ljubljanice,** kjer bo zgrajena nova tržnica. Pri Zmajskem mostu so postanji izredno visoki in so prav zaradi tega dali delavcem precej dela. Okleščena visoka debla so začeli pri koreninah spodkopavati, druga skupina delavcev pa je z vrvjo, ki je bila privezana blizu vrha, vlekla in nagibala drevo v tisto smer, kamor je deblo padlo. Ker so se gledalci na tihem veselili, da bo drevo morda vendarle padlo na bližnje mesarske stojnice, so pridno vztrajali na Zmajskem mostu in na Šempetrskem nasipu. Seveda se njihovo škodoželjno prečakovanje ni uresničilo.

l **Vlomilca v kavarno Majcen prijeta.** V noči od 8. na 9. avgust je bilo v zgodnjih jutranjih urah vlomljeno v kavarno Majcen na Dunajski cesti. Neznana vlomilca sta pobrala ves inkaso, poleg tega pa sta si privoščila nekaj pijač in vzela še nekaj vigaret in močno žepno uro. Ljubljanska policija je uvedla preiskavo in po prstnih odtisih tudi ugotovila enega izmed vlomilcev. Za tem je bila izdana tiralica. Včeraj je bil že prijet 19letni Štefan Sekulina, brezposelni delavec, brez stalnega bivališča, pristojen v banovino Hrvatsko. Prijet je bil tudi 17letni K. Jože, bivši natakarski vajenec v kavarni Majcen, rojen v Trbovljah in pristojen na Dolenjsko. Oba sta na policiji vlom priznala. Bivši natakarski vajenec je poznal razmere v kavarni in zato se jima je vlom posrečil. Kasneje se je posrečilo Štefanu Sekulinu, da je pobegnil. Policija ga zopet išče. Fant je srednje postave, podolgovatega obraza, rjavih oči in ima svetlorjave lase. Ni treba še posebej povedati, da od ukradenega denarja nista imela niti prebite pare več.

l **Tatova specialista za vosek.** Včeraj ob desetih dopoldne je stražnik na Zaloški cesti ustavil dva možakarja, ki sta nesla precej težki vreči na ramah. V vsaki vreči je stražnik našel po 20 kg voska, ki je sedaj že izredno drag, saj stane kilogram okrog 40 din. Možakarja sta bila malce neprijetno presenečena in pri zasliševanju se je izkazalo, da je prvi brezposelni delavec iz Zagreba 32letni Rajkovič Štefan, drugi pa 36letni Rudolf Sluga, rojen v Istri, s stalnim bivališčem v Mariboru. Sluga je izjavil, da Rajkoviča nič ne pozna in da ga je samo najel, naj mu pomaga nesti vrečo. Pač pa so pri Slugi našli brzojavko, ki jo je podpisal neki Arandjelovič, ki vabi Sluge na sestanek v Jarše. Rajkovič je izjavil, da je kupil vosek v Zagrebu na trgu od nekega kmeta. Tega mu seveda ne verjamejo, ker so ga že l. 1937 morali poslati iz Ljubljane v Zagreb, kjer so ga že tedaj iskali zaradi tatvine voska. Vse kaže, da je mož specialist za tatvine z voskom.

l **Tatvine koles v Ljubljani.** Zadnje dni je policija prijela zopet štiri prijave o ukradenih kolesih. Tako je bilo z dvorišča Pod ježami št. 15 ukradeno v noči Ivanu Rečniku 1200 din vredno kolo znamke »Nordland«. Iz kleti na Bregu št. 6 je nekdo ukradel 1800 din vredno moško kolo znamke »Dürkopp« Francu Lapanju. Narednику Bukovšku Rudolfu pa je v noči nekdo odpeljal z dvorišča vojašnice Vojvode Mišiča 450 din vredno kolo znamke »Styria«. — 800 din je bilo vredno kolo znamke »Juventus«, ki ga je nekdo odpeljal St. Kavčiču izpred trgovine Eberle na Dunajski cesti.

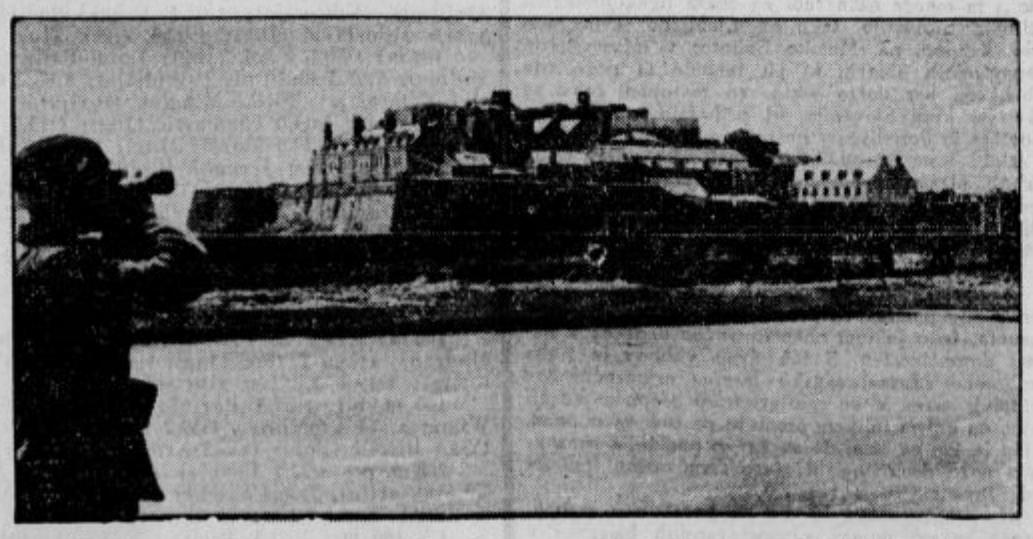

Trdnjava St. Peter Port na otoku Guernsey v Kanalu, ki so ga zasedli Nemci.

MARIBOR

Iz pouličnih pevcev postajajo vlomilci

Policiji so bili včeraj javljeni trije vlomi v stanovanje. Hedvigi Križnar je odnesel vlomilec iz stanovanja na Pobreški cesti 15, zlato zapestnico v vrednosti 1000 din, v kletno stanovanje Lije Gabrič v Aljaževi ulici 24. sta vdrla dva vlomilca ter ji odnesla sinovo obleko v vrednosti 500 din, tretji vlom pa je bil izvršel v vilo v Jadranski ulici 100. Vlomilci so tukaj obiskali dve stanovanji, Marije Ekart v I. nadstropju ter Josipine Ozon v pritličju. Ekartovi so odnesli obuvalo, perilo in obleko, Ozonova pa se nahaja sedaj v Rogaški Slatini ter še ni ugotovljeno, kaj ji je zmanjkalo. Značilno pa je pri teh vlomih, da prihajajo v poštev trije 13—15 letni fantje, katere so videli ljudje, da so se smukali okrog omenjenih stanovanjskih objektov. Vse priče, ki jih je policija zaslišala, opisujejo te fante na isti način, nekatere pa zatrjujejo, da sta dva izmed njih člana neke znane družbe mladih dečkov, ki igra na tamburice ter poje ponoči po mariborskih predmestnih lokalih. Ti mali pevci so doma na Pobrežju ter jih ima policija že dolgo na piki, da se ne bavijo s petjem. Je čisto razumljivo, da so ti nočni pevci »napredovali« sedaj že do vlomilcev, saj se ni nihče brigal za njihovo vzgojo ter so pod vplivom slabe družbe čisto propadli.

— Pri pojavih zastrupljenja, ki ga povzročijo pokvarjena jedila, je pravočasno uporabljena naravna »Franz-Josefova« grenka voda dobro sredstvo.
Ogl. reg. S. br. 15485/35.

m **Planinske svete maše** bodo na praznik po sledečem redu: ob 9 pri Mariborski koči; ob 10 pri Sv. Arehu; ob 9 na Smolniku; ob 11 na Pungartu; ob 9 na Uršlji gori in ob 10 na Pesku. V nedeljo bodo sv. maše po istem redu, le da sv. maše ne bo na Pungartu in na Pesku, pač pa bo zato sv. maša ob 11 na Kremžarjevem vrhu. V mariborski frančiškanski cerkvi bo sv. maša na praznik in v nedeljo ob četrt na 5 pred odhodom vlakov.

m **Izlet Marijine družbe mater** na Gorco pri Sv. Petru bo na praznik v četrtek. Odhod ob 2 popoldne izpred stolnega župnišča.

m **Pogreb podžupana pobreške občine** gospoda Martina Belaka bo danes popoldne ob 16 iz mrtvašnice na mestnem pokopališču na magdalensko pokopališče. Po pogrebu bo v dvorani kina žalna seja občinskega odbora.

m **Obrtna nadaljevalna šola v Mariboru** ponovno in zadnjič opozarja na vpisovanje za novo šolsko leto, ki se vrši te dni od dopoldnevih na mestnem poglavarstvu. Doslej se je vpisalo šele par vajencev in vajenk. Proti neopravičenim zamudnikom bo postopala šola po zadevnih uradnih predpisih.

m **Okrog 50 delavcev** je že zaposlenih pri pripravljalnih delih na cesti Maribor—Fram in sicer ena skupina pri vojaškem vežališču na Teznu, druga pa v Slivnici, kjer bo večja korektura. Delavci sedaj postavljajo profile, z večjimi deli pa se bo pričelo, čim bodo prispeli tiri in vagončki cestne železnice, ki jih dobi režijski odbor za modernizacijo ceste od sekcije za regulacijo Mure.

m **Na cesti ga je osleparil za 200 din.** Delavca Karla Klajnška, je ustavil v Krčevini na Aleksandrovi cesti nepoznan mlajši moški, ki se je pripeljal na kolesu. Ponudil mu je svoje kolo za 450 dinarjev. Ker je bilo kolo zelo dobro ohranjeno, je Klajnšek ponudbo sprejel, tembolj, ker je prodajalec izjavil, da je pripravljen vzeti samo 200 dinarjev, ostanek pa lahko Klajnšek odplačuje v tedenskih obrokih po 50 din. Klanjšek je segel v žep ter izročil tujcu 200 din, ta pa je planil na kolo ter se z vso naglico odpeljal.

m **Z avtomobilom v voz.** Na cesti med Mariborom in Sv. Martinom pri Vurbergu je zapeljal neki mariborski gostilničar s svojim avtomobilom od zadaj v kmečki voz, katerega je vodila posestnica Ivana Toplak, poleg nje pa je sedela njena 6letna hčerka. Posestnica je peljala po nepravilni strani ceste ter šele na signale zavila na desno stran. Pri karambolu je zadobila posestnica hude poškodbe, voz je razbit, dočim se njeni hčerki in konju ni nič zgodilo. Ponesrečenko je avtomobilist zapeljal v bolnišnico.

m **Žarometi z avtomobila je ukradel** neznanec ravnatelju Putnika Aleksandru Pfeiferju, ki je pustil avto za nekaj časa v Prešernovi ulici. Povzročil mu je s tem 600 din škode.

m **Za 25 vreč cementa je opeharil** celjsko tvrdko Rakusch, ki ima svoje skladišče v Mariboru, nepoznan slepar. Prišel je z naročilnico stavbne tvrdke Nassimbeni, tako da uradnik v Rakuschevem skladišču ni ničesar sumil. Slepar je odpeljal 1250 kg cementa z vozom, potem pa ga je ponujal po 25 din vrečo izdelovalcu cementnih izdelkov Veilandu na Koroški cesti, kateremu pa se je zdela cena preveč sumljiva ter je odklonil ponudbo. Potem je baje prodal ta cement nekam v okolici mesta.

m **Prijet nevaren tihotapec.** Pri Sv. Petru niže Maribora so pri obhodu graničarji prijeli sumljivega moškega, ki je nesel precej težak nahrbtnik. Pri pregledu so ugotovili, da ima mož v nahrbtniku 25 kg saharina, ki ga je prinesel iz zamejstva. To je znan tihotapec Franc F., ki je imel pri svojem poslu gotovo več pomagačev, katerim so finančni organi že na sledi. Franca F. so začasno zaprli ter bo precej občutno kaznovan.

m **Napadli so ga, ker je prosil za sesalko.** 47 letni delavec Anton Dolič se je s kolesom peljal na delo. Pred neko gostilno v Košakih se je ustavil ter neke tamkajšnje kolesarje prosil, naj mu posodijo sesalko, da bi svojo zračnico napolnil z zrakom. Namesto, da bi njegovi vljudni prošnji ugodili, so ga neznanci napadli ter mu z noži zadali več zabodljajev v prsni koš in v glavo. Dolič sedaj zdravijo v mariborski bolnišnici.

m **Dve žrtvi noža** v mariborski bolnišnici. Sta to 19letni Alojz Zelko iz Maribora in Anton Stelcev iz Kaole. Prvega so v prepiru z nožem obdelali nekje na Meljski cesti, drugega pa na Kapli.

Trbovlje

Ni umrl. V »Slovencu«, dne 6. avgusta 1940, smo na tem mestu poročali, da je v ljubljanski bolnišnici umrl 31 letni g. Maks Krča. Sedaj nam pa poroča Maksova sestra gdč. Minka, da je g. Maks živ in se še vedno zdravi v ljubljanski bolnišnici. Navadno za mrtve proglašeni še dolgo žive, kar želimo tudi g. Krči, predvsem pa, da bi čimprej popolnoma ozdravel in zdrav zapustil bolnišnico.

Zanimiva najdba. Občina je delala za trboveljske prebivalce dve zaklonišči, eno za šolo, drugo pa pri avtogaraži g. Dolanca. Ko so delavci pri drugem zakloniščU odkopavali zemljo in gramoz, so prišli do kamnite grobnice, v kateri je bila žara s kostmi. Nevešči delavci so grobnico kakor tudi žaro razbili in odvozili proč v potok. To je videl g. Pust Janko, ki je tudi odvažal izkopano zemljo, rešil je pa še košček žare in komad kosti. Pri tem se je pa še hudoval nad ljudmi, ki so bili pri delu zaposleni, in imel je prav. Tu bi se morda kaj natančnejšega videlo, od kdaj so bivali ljudje v Trbovljah, ker do danes je to še nejasno. Govori se sicer, da je bila hiša sedanje lastnice ge. Arzenškove nekdaj lovski dvorec celjskih grofov, daleč na okoli pa nobenega drugega poslopja, a tudi to se samo ugiba. Ta grobnica je ležala kakšnih 50 korakov od Arzenškove hiše za hribom pod Klečko in morda grobnica izvira iz tedanjih časov, česar pa danes ne moremo vedeti.

Jeruzalemski patriarh prosi ameriške katoličane za pomoč

Časopisi poročajo, da je naslovil Luigi Varlassina, latinski patriarh v Jeruzalemu, na katoličane Združenih držav sledečo poslanico: »Latinski patriarhat Jeruzalem izvršuje svojo oblast nad celo Palestino in nad beduinsko državo Transjordanijo. Latinskemu patriarhatu je neposredno podrejenih 40 župnij s približno 60 moškimi in ženskimi šolami. Vzdrževanje teh župnij in šol, kakor tudi ene sirotišnice, tiskarne in semenišča sloni popolnoma na ramenih latinskega patriarhata. Vsak dober gospodar bo takoj razumel, koliko stane vzdrževanje vseh treh ustanov. Pa še na one izdatke ne smemo pozabiti, ki so potrebni za popravilo starih poslopij in za gradnjo nujno potrebnih novih stavb. Število revežev je danes večje kot kdaj koli. Po drugi strani pa ne dobim nobenega denarja. Zato so danes ohromele vse dobrodelne ustanove, ki so navezane na dobrotljivost vsega sveta; stojimo pred kruto nujnostjo, da bomo morali zapreti šole, ker nam manjkajo sredstva za plače učnih moči. Če ne bomo dobili pomoči, bomo morali zapreti tudi semenišče. Amerika je bila vedno velikodušna za potrebe človeškega rodu. Upamo, da bomo našli rešitev v teh bridkih časih pri ameriškem ljudstvu.«

Tudi želva ima domotožje

Leta 1907 je našel neki Ernst Taylor iz zvezne države Conecticut v mestu Danbury lepo želvo. Čeprav ta želva ni bila nič kaj različna od drugih želv, je je bil Taylor zelo vesel, skrbel zanjo, tako da je postala njegova prava domača žival. V oklep na hrbtu je vrezal začetne črke svojega imena in letnico 1907. Čez nekaj časa pa je živalica izginila, kar je njenega gospodarja zelo razžalostilo. Kmalu je pozabil na to živalco. Kdo bi mogel popisati njegovo začudenje, ko je čez 33 let zagledal na svojem vrtu neko želvo. Ko jo je dvignil in jo pregledal, je padel skoraj v nezavest. Na hrbtu je namreč zagledal vrezane začetne črke svojega imena in letnico 1907.

KULTURNI OBZORNIK

Dve novi pesniški zbirki

Šalijeva: Slap tišine in Dušana Ludvika: S potepuško palico

V zadnjih dveh letih nam je Dom in svet vzgojil dva nova pesnika, Severina **Šalija** in Dušana **Ludvika.** Oba sta skupaj rasla kot pesnika, pa sta tudi sedaj skupaj izdala dve povsem enaki zbirki na zunaj, v enaki velikosti in enaki opremi, kakor jo je zamislil Vlado **Gajšek,** založila Jugoslovanska knjigarna, tiskala Zadružna tiskarna, vezala pa Knjigoveznica Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani leta 1940. Tudi po obsegu sta zbirki popolnoma enaki, nista pa več enaki po vinjeti in zunanji strani, še manj pa sta enaki po vsebini in stilu in zunanji obliki pesmi samih.

Severin Šali je svoj čas — še maja meseca — obljubil svojo zbirko pod naslovom **Drevo v samoti,** kakor da bi bil hotel poudariti samo svojo samotno rast, pa je storil prav, da je sebe in kritika popravil in dopolnil in povedal vse več, kajti njegove pesmi so več kot drevo v samoti, **slap tišine** so, tak slap namreč, ki v tišini poje in šumi in zveni neprestano, posebno so pa tak slap, ki veže duše, pesnikovo in našo . . ., saj sam v motu tako lepo pravi, da je njegova pesem tista; ki:

»iz duše v dušo lije(š) se pojoča
pesem pesnikov čez **slap tišine** . . .«

»Zastrto luč« je naslovil pesnik prvi del svoje zbirke. Zbral pa je v nji svoje ljubezenske, erotične pesmi, svojo čustveno liriko. Pa ta Šalijeva erotika ni nič drugega kakor sozvenenje dveh ljubečih se duš, sozvenita ena na tej, druga na drugi strani slapa tišine in ti dve duši ne zvenita samo v ljubezni, marveč vseskoz. Ta Šalijeva ljubezen je daleč od vsakega materialističnega pojmovanja ljubezni, saj je v njegovi pesmi:

»vsa spremenjena strast teles,
. . . izven časa in prostora,
naslonjena na neki drugi svet . . .!«

A vendar ni njegova pesem samo duhovna, čisto drugačna je, kot je bila naša lirika pred petnajstimi ali dvajsetimi leti, ker je daleč od vsakega ekspresionizma. Saj snuje in temelji na naravi, na stvarnosti, na zemlji, zopet pa ne ostane samo pri impresiji kot kaka Murnova, marveč se dviga nad zemljo v svet mistike, romantike, v svet simbolov. Taka pa ni samo Šalijeva ljubezenska pesem, marveč tudi vsaka druga.

V **žalostinkah** še posebno močno poudari pesnik človekovo zvezo duha in zemlje, pa zato tudi zvezo živih in mrtvih, človeka in pesnika ter njegove mrtve matere in vseh vernih duš. Vse mu je zvezano in vse drži v eno — Bog: Mrtvi materi poje

»Vezi med nama nikdar ne bo konca,«

tako tudi ni konca vezi med pesnikom in nami, med živo in mrtvo naravo, med pesnikom in naravo, med dušo in dušo. Vse je zvezano po »slapu tišine,« pa naj smo s pesnikom na isti ali pa nasprotni strani tega slapa . .

Zadnji del je pesnik naslovil **Večne minljivosti,** ker je sam ves v duši, v Bogu, v večnosti, pa so mu zato vsi dogodki na svetu samo minljivosti kot stvari. Zato je zapel v jesenskem tihožitju:

»jesen nas vrača — Bogu, le ta je večen . . .«

Taka je Šalijeva pesem. Reči moramo, da je nekaj novega v slovenski liriki, saj začenja pot iz tako imenovane »nove stvarnosti« zopet v romantiko in mistiko, lahko rečemo v mistično stvarnost. Na zunaj je njegova pesem lepa in čista, čista zlasti v ritmu in rimah. Mirna je in mirno opazuje predmete, ki jih pa vse spreminja v simbole. Tako nam že ob navadni vazi, pismu, metulju, molitveniku kaže pesnik svoj obraz, svoj romantičen pridih in tudi svojo religiozno miselnost. Njegova pesem nas vodi k novemu pojmovanju sveta — k **duhovnosti.**

Dušan Ludvik je pa s povsem drugačnega pesniškega sveta. Če je Šali miren in tih in tako prisrčno lepo zveni s sočlovekom in vso naravo, je pa Dušan Ludvik eden izmed tistih, ki je vse bolj **dinamičen** v svoji pesmi, vse bolj razgiban, saj tisto mirnost in »slapa tišine« šele — išče. Boj bojuje, bolj življenjski je, išče in išče smisel življenja in Boga. In ga najde. S potepuško palico hodi po vsem svetu kot večni Židi,

»ki blodijo — na oceanih ladje —
prezebajoč, a v srcih plamen vere,
da tudi nje Goepod enkrat obišče
in pripelja jih v toplo zavetišče.«

Oba sta torej romantika, a vsak s svoje strani. Ludvik niha vsepovsod, je nemiren in divji, išče, išče . . . Toda vse to z namenom, da najde **nov** svet, **novega** človeka, **boljšega** človeka, kot je človek naših dni . . . Čeprav pa je to njegovo popotovanje in potepuštvo nekaj povsem romantičnega, vendar je tudi Ludvik v osnovi — realist, tudi on hodi pot iz narave v simbol, v romantiko. V tej črti sta Šali in Ludvik enaka Tudi bi kdo mislil, da je zaradi opisovanja človeških zablod, zlasti sedanjega vojnega časa, Ludvik blizu **pesimizmu.** Toda tudi to ni res. Ludvik je popoln življenjski **optimist,** saj je ravno v njegovi pesmi tako živo izpovedana vera v novega, boljšega človeka:

»Meni v zagrenjenosti odteka
čas — srce medtem pa pričakuje
željno — rojstvo novega človeka.«

»V rožnem vetru« je naslovil Ludvik prvi del svoje zbirke. V njem je ves pravkar opisani Ludvik s potepuško palico. V naslednjem ciklu **Mesci** je Ludvikova pesem najbolj dozorela, a najglobija je v pesmih **Na pragu večnosti** in v **Klicih po Bogu.** V obeh zadnjih dveh se bori pesnik za Boga in je v teh ciklih tako zelo podoben Ketteju, kakor mu je podoben tudi po svoji realistični osnovi. Boga išče, to mu ni samo boj med dobrim in zlim v človeku, to mu je višja naloga, naravnost **ukaz** iz večnosti mu je!

Zaključuje pa Ludvik svojo zbirko s pesmijo iz sodobnosti, njegovo pesniško srce se zgrozi ob sedanji vojski, ko človek ubija človeka, zato tudi ponovno vzame v roke potepuško palico in kliče v rojstvo novega, boljšega človeka.

Obeh zbirk moremo biti iz srca veseli, ne samo zato, ker so dobre pesniške zbirke na slovenskem knjižnem trgu v zadnjem času precej redke, marveč predvsem zato, ker nam Šalijeva in Ludvikova zbirka pričata o delu in rasti novih pesniških moči, takih moči, ki so v našo liriko prinesle novih poti, poti iz skoro že preveč zmaterializirane in stvarno naturalistične poezije in proze pri nas — v nov svet romantike, mistike in simbola. Morda bo ta ali oni zbirki zavrgel, češ, kaj nam sedaj romantika, a vsak, ki gleda na človeka tako, kakor gledata ta dva zastopnika našega najmlajšega pesniškega rodu, na človeka, ki išče in mora najti — Boga kot svoj končni namen in smisel, vsak tak bo zbirk tako vesel, kakor smo jih veseli mi.

F. J.

Sodobna grška književnost

(Po Peotokasu)

V začetku dvajsetega stoletja pa vse do konca svetovne vojne je bila grška književnost osredotočena okrog velike osebnosti Kostisa Palamasa, saj je bil ta skoro nekak pesniški diktator, nekak grški Hugo, ki je imel v sebi močnega mislеca, začetnika velikih idej, tako nacionalnih kakor socialnih. Palamasova poezija se odlikuje po moči pesniškega diha, po bogastvu čustvovanja in idej, po različnosti in ritmu, po slikah in simbolih. Ta velika osebnost je dala ton celi plejadi pesnikov, ki jo moremo imenovati »atensko šolo« za razliko od »jonske šole«, ki je vladala v 19. stoletju. Med številnimi pesniki »atenske šole« je treba omeniti Kriparisa, Malakasisa in Sikelijanosa. Ta poezija se danes lahko smatra kot uradna poezija Grške. Za njo je nastopila »neoatenska skupina«, ki jo tvorijo mladi pisatelji Kaliotakis, Laktiotis, Papakonis in drugi. Ta plejada je po moči slabša od prve, a je finejša, občutljivejša, bolestnejša, a tudi ironična. Tedaj so se začele javljati nove težnje, in sicer v Egiptu, v atmosferi afriškega podnebja, aleksandrijske erupcije in klasične nostalgije Ta struja je bila dolgo nezapažena, v zadnjih letih pa se je dvignila v pisatelju Kavafisu. V njegovih delih je nekaj demonskega, kar so s strahom zavrgli konservativni krogi v Grčiji, s strastjo pa so se ga oklenili svobodomiselni krogi. Danes, šest let po njegovi smrti, je njegova osebnost mnogo pridobila v resnosti in jasnosti. Njegova poezija je brez vsakega okrasa, prežeta s fino ironijo in stoicizmom. Odlikuje se po čistoči oblike in stila, vsebinsko pa pomeni velik človekov napor in hrepenenje po individualni svobodi. Po Kavafisu je najnovejša grška poezija odšla na neznana pota in zavrgla vse šole in tudi šolo Kavafisa, svojega osvoboditelja. Zato je težko povsem razločiti njene težnje v megli globokega morja, po katerem danes plove. Treba je imenovati Seferisa, globokega helenskega pesnika, ki je pod močnim vplivom Paula Valerija. Prav tako je treba omeniti nadrealista Kalamrisa in Embirikosa.

Eden izmed najpomembnejših književnih dogodkov na Grškem po svetovni vojni je bil nepričakovan razcvet **proze,** posebno **romana,** ki ga neguje mlada skupina, znana pod imenom »generacija iz leta 1930«, ker je večina od njih objavila svoja dela okrog tega datuma. Pojav zelo različnih romanov te generacije je izraz globokih družabnih sprememb in dozorevanja grškega življenja. Sicer je Grška imela romanopisce že prej, a v glavnem so v grški književnosti do zadnjih dni vladali pesniki. Ti so predstavljali književne dobe, snovali šole in postavljali duhovne in moralne vrednote narodu. Z nastopom nove generacije pa zadnjih deset let daje **proza** ton grškemu književnemu življenju. Ustvarjanje v prozi je danes mnogo bogatejše in pomembnejše kakor v poeziji. Romanopisci izražajo danes težnje mladine, njena socialna in sentimentalna izkustva in njene ideološke ter intelektualne zahteve.

Med romanopisci je treba najprej imenovati Mirivilisa in Venecisa, pisatelja vojnih romanov. Naku in Aragacis sta močna socialna realista s pesniškim elanom. Petalis je najpomembnejši biograf velike atenske buržuazije, medtem ko je Tercakis pisec razpadanja male buržuazije. Politis je pisec fantastičnih in liriških romanov, medtem ko sta dvojica Kaskalakis in Akritas socialna in humanitarna pisca. Izmed esejistov so pomembni Kapetanatis, Karandonis in Dimaras, medtem ko je od pisateljev, katerih dela imajo filozofsko in socialno vrednost, treba omeniti Apostopilosa, Ekonomodisa in mlada vseučiliška profesorja Sikytrisa in Kakona.

V modernem grškem **gledališču** vladata dve pomembni imeni: Gregor Ksenopylos in Spiros Melas, bogata ustvarjalca, katerih vpliv je pomemben v vseh področjih intelektualne in artistične aktivnosti. Ta dva sta tvorca grškega modernega gledališča in glavna nosilca sodobnega književnega življenja. Omeniti moramo tudi zanimiv poizkus pesnika Sikelijanosa in njegove žene Eve, da bi se obnovilo staro antično gledališče, in to na krajih, kjer je bilo prvič igrano z istimi, ali vsaj približno istimi sredstvi in pod istimi okoliščinami.

Tako vidimo, da sodobna grška književnost ni samo izšla iz stare antične grške književnosti in njene tradicije, marveč se, kakor sploh vse sodobno intelektualno življenje na Grškem, nahaja tudi pod velikim tujim vplivom. Najpomembnejši vpliv iz tujine v območju znanosti in vseučilišča je vpliv nemške kulture, vpliv, ki datira že izpred svetovne vojske. Kar se tiče književnosti, je treba poudariti, da je v začetku, v prvi polovici 19. stoletja, bila pod velikim italijanskim vplivom. Iz tega vpliva se je ravno razvila prej omenjena kulturna in poetska delavnost »jonske šole«, posebno pa kulturni razvoj njegovega začetnika in voditelja grofa Solomosa. Od približno sredine prejšnjega stoletja je bil italijanski vpliv zamenjan s francoskim. V začetku tega veka pa je moral ta vpliv tekmovati z nemškim, skandinavskim in ruskim vplivom (Nietsche, Ibsen in Dostojevski).

Danes že moremo reči, da so vsi ti tuji vplivi asimilirani v nacionalni kulturi. Vendarle so pa francoski pisatelji obdržali vlogo intelektualnih, moralnih in estetskih vzgojiteljev. Vpliv Andre Gidea in Valerija traja že polnih petnajst let. Mlajši pesniki in pisatelji pa rajši gredo za Dehmlejem, Romainom, Malroisom, Aragonom, Bretonom in Eliarosom.

Omeniti je treba končno tudi okrepljen vpliv angleške književnosti, kar je povsem nova stvar za Grke. Ta vpliv se more spoznati predvsem iz novih realističnih romanov. Mladi grški romanopisci so namreč črpali iz bogatih virov klasičnega in modernega angleškega romana, tako iz Dickensa, Kiplinga, Konrada in Lorensa, Hakslija in Morgana.

To je samo kratek pregled nove grške književnosti, pa bi bilo še veliko treba povedati o sodobnem grškem jeziku in o pomenu Psikarisa v novi grški kulturni zgodovini. Očrtati bi bilo treba tudi pomembnega pesnika in esejista Vlastosa, ki živi na Angleškem. in Kazankisa, velikega moža z otoka Krete, ker je znamenit po svojem obsežnem delu Nova Odiseja, ki vsebuje štirideset tisoč verzov, pa še ni tiskana. Omeniti bi bilo tudi pogansko mistično gibanje nekega Sekelijanosa, pa tudi poezijo Jona Dragumisa, skrajno nacionalističnega pesnika, pevca grškega proletariata.

Moderna grška književnost je v najbudnejšem cvetu in vsa polna tedenc najrazličnejše vrste. Ni nam dala del velikega in zrelega karakterja. Vendar pa mlada genracija vse bolj in bolj kaže težnjo, da, oslanjajoč se na staro grško tradicijo in na novo stvarnost, napiše poezijo in prozo sodobnega grškega življenja.

F. J.

»Arado 196« pripravljajo za polet nad Anglijo.

ŠPORT

Teniški dvoboj Belgrad : Ljubljana 4 : 2

Ljubljana, 12. avgusta.

Danes popoldne so na povratku iz Bleda, kjer je bil zanimiv teniški turnir, nastopili belgrajski igralci v medmestnem dvoboju napram Ljubljani, katero so zastopali ilirijanski teniški igralci. Belgrajčani so ta dvoboj izvojevali v svojo korist, ker je Ljubljana odpovedala v doublu, ki je bil odločilen za današnjo zmago gosta, kajti igre v singlu so bile neodločene. Damsko tekmovanje je odpadlo, ker je Mitičeva bolna, nastopil pa tudi ni Branovič, ki je ostal na Bledu, da se nekoliko odpomore od blejskega turnirja, ki ga je precej utrudil. Občinstva je bilo razmeroma precej, zlasti mladine. V naslednjem prinašamo rezultate:

Single: Smerdu Boris (Lj.) : Radovanovič (B.) 6:0, 6:1, Bogdanovič (B.) : Šivic (Lj.) 8:6, 6:0, Banko (Lj.) : Dukič (B.) 7:9, 6:1, 6:4, Berta (F.) : dr. Smerdu E. (Lj.) 6:2, 6:3.

Double: Radovanovič—Bogdanovič : Smerdu B.—Šivic (Lj.) 6:3, 6:1, Dukič—Berta (B.) : dr. Smerdu—Banko (Lj.) 6:4, 6:1.

Ligaško plavalno prvenstvo

Po plavalnem dvoboju za državno ligaško prvenstvo med dubrovniškim Jugom in splitskim Jadranom, v katerem je Jug premagal Jadrana z rezultatom 66 : 43, izgleda tabela takole:

Ilirija	4	2	2	250	62.50
Jug	6	5	1	370	61.66
Viktorija	2	2	0	110	55.00
Jadran	3	0	3	141	47.00
ZPK	5	1	4	219	43.80

(Številke značijo število nastopov, zmag, porazov, skupno število točk in razmerje med točkami ter številom nastopov.)

Tabela se bo pa vsekakor še spremenila, kajti sušaška Viktorija ima za seboj šele dve borbi pa je samo za 7, odnosno 6 točk za prvima dvema in najnevarnejšima nasprotnikoma, s katerima pa se je že srečala.

Pokalni turnir SK Mladike

Na praznik 15. avgusta priredi agilni II. klub Slavija svoj I. juniorski tunir. Pokroviteljstvo nad turnirjem je prevzel znani športni delavec in klubov častni predsednik g. Aleksander Friedrich. — Tunir bo dopoldne in popoldne na igrišču SK Mladike. Dopoldne nastopijo: ob 9. Slavija : Mars, ob 10. Mladika : Jadran, popoldne ob 15. predtekma Slavija II : Grafika jun., ob 16. premaganca, ob 17. zmagovalca. Zmagovalec turnirja prejme lep pokal, darilo predsednika kluba g. Kojiča. — Vstopnina bo minimalna 2, 3, 4 din, celodnevna 6 din. — Turnir bo ob vsakem vremenu.

SK Javornik : SK Mladika 4 : 2

Rakek je imel v nedeljo v gostih simpatično enajstorico SK Mladike iz Ljubljane, ki je kljub dobri igri morala položiti orožje pred letos izredno močnim »Javornikom« z rezultatom 4:2. Odličen vratar je obvaroval goste večjega poraza.

Tekmo je prav dobro sodil s. s. g. Jovanovič.

Jutri, 15. avgusta t. l. motocklistične dirke na Gorjance pri Novem mestu

Avtoklub »Ilirija« opozarja, da je začetek jutrišnjih dirk točno ob 14, dirkalna proga se zapre ob 13. uri. Izletniki se lahko poslužijo prvega vlaka — z nedeljskimi povratnimi vozovnicami. Za drugi vlak, ki odhaja iz Ljubljane ob 7.55, velja ista udobnost, le ob priključitvi »Putnikovi« skupini. Prijavite se pravočasno v biletarni »Putnik« Tyrševa cesta 11. Dirke bodo ob vsakem vremenu.

Kotnik je spet postavil nov rekord

Pri nedeljski prireditvi zagrebškega Makabija je postavil slovenski atlet Kotnik nov državni rekord v teku na 3000 m v času 8:54,6 min, ki pa ne bo priznan, ker ni bilo zadostno število sodnikov zraven.

Kolesarsko drž. prvenstvo Ljubljana—Zagreb (150 km)

Kakor znano, priredi Jugoslov. kolesarska zveza prihodnjo nedeljo kolesarsko drž. prvenstvo na progi iz Ljubljane v Zagreb (150 km). Start bo zjutraj ob pol 7 na Dolenjski cesti blizu mitnice. Iz poročil hrvatskih kolesarskih krogov je razvidno, da bodo hrvatski dirkači zastopani dokaj številno (kakih 15 dirkačev), medtem ko bodo zastopani Slovenci morda le s kakimi sedmimi osebami. Borba z ozirom na dobro hrvaško pripravljenost bo torej za naše fante huda in bo posebno mučna zaradi slabe ceste vsaj od Ljubljane do Novega mesta, kar pomeni že polovico celotne proge. Lahko pa računamo, da bosta razen drugih naša slovenska reprezentanta Peternelj in Podmiljščak borca z železno voljo, vse te nevšečnosti gladko premagala. Na startu naj bodo dirkači eno ure pred začetkom.

V zvezi s tem sklicuje Slov. kolesarska zveza za v petek ob 7 zvečer sestanek vseh dirkačev, tako glavnih kakor juniorjev ter tudi funkcionarjev, na sedežu podzveze (kavarna Vospernik, Stari trg), kjer bodo sprejeta razna navodila glede kontrole in ravnanja dirkačev na progi drž. prvenstva.

Nov nemški ženski rekord v plavanju na 1500 m

je postavila plavačica Vera Schaeferkordt iz Düsseldorfa v času 29:29.4 min. Za vmesne čase je rabila: 100 m 1:22, 400 m 6:11,2 min., 800 m 12:36 min., 1000 m 15:46,5 min.

Nemško lahkoatletsko prvenstvo

Nemci so imeli svoja letošnja lahko atletska prvenstva v berlinskem olimpijskem stadionu pred 25.000 gledalci. Prvi zmagovalci so dosegli naslednje rezultate: 100 m 10,6, 400 m 49 sek., 800 m 1:51,6 min., 1500 m 3:58, 5000 m 14:45,2, 110 m zapreke 15,4 sek., 400 m zapreke 55,2, 4 krat 100 43 sek., skok v daljavo 7,42 m, skok v višino s palico 4 m, kopje 67,73 m, disk 48.57 m. Ženske pa so se takole izkazale: 100 m 12,2 sek., 4 krat 100 m 49,7 sek., kopje 42.50 m, krogla 13,20 m, skok v viš. 1.60 m.

Petorica najboljših jugoslovanskih plavačev

Spodnja tabela nam pokaže najboljšo petorico plavačev in plavačic v letošnjem letu.

Moški:

100 m: 1:00,8 Curtini (Viktorija); 1:02,0 Defilipis (Viktorija); 1:02,1 I. Štakula (Jug); 1:02,6 Miloslavič (Jug); 1:02,8 Žižek (Jug).

400 m: 4:50,7 Žižek (Jug); 5:01,0 Balla (Vojvodina); 5:03,2 Defilipis (Viktorija); 5:06,2 Curtini (Viktorija); 5:16,2 Mihalek (Ilirija).

100 m h.: 1:13,0 Ciganović (Jug); 1:13,5 Pelhan (Ilirija); 1:13,9 Marčič (Jug); 1:15,5 Vidmar (Viktorija); 1:16,0 Jeremič (Bob).

200 m p.: 2:50,5 Cerer (Ilirija); 2:51,6 Grkinič (Viktorija); 2:52,8 Barbieri (Jug); 2:54,2 Kohn (Viktorija); 2:58.6 Dvoržak (ZPK).

4 × 200 m: 9:27,6 Jug; 9:29.7 Viktorija; 9:48,2 Ilirija; 10:15,8 Jadran; 10:17,0 ZPK.

Ženske:

100 m: 1:14,2 D. Finc (Ilirija); 1:15,8 Beara (Jadran); 1:18,0 Jazbec (Jug); 1:18,8 Dunič (Viktorija); 1:19,2 Keržan (Ilirija).

100 m h.: 1:29,3 Bartuloviči (Jug); 1:29,7 Wimmer (Viktorija); 1:30,2 Beara (Jadran); 1:34,5 Bijelič (Bob); 1:36,2 Krmpotič (Viktorija).

200 m p.: 3:22,5 Pozniak (Jug); 3:25,0 Boršič (Viktorija); 3:26,4 Fischer (ZPK); 3:30,7 Mauer (SSM, Sombor).

4 × 100 m: 5:24,5 Ilirija; 5:24,8 Viktorija; 5:31,8 Jadran; 5:40,5 ZPK.

Mariborska tujskoprometna propaganda za Slovenijo. Neposredno pred otvoritvijo pohorske avtoceste dne 4. avgusta t. l., ki predstavlja v marsikterem oziru, zlasti v tujskoprometnem in kulturnogospodarskem, letos nadomestilo za Mariborski teden, je izšla s podporo in sodelovanjem mestnega turističnega odbora v Mariboru poletna in obenem slavnostna številka znane mariborske ilustrirane tujskoprometne revije »Jugoslovanski biseri«, ki jo urejuje prof. dr. Fr. Mišič, avtor knjige »V žaru in čaru šumovitega Pohorja«. Ta zvezek »Jugoslovanskih biserov« ima zelo pestro vsebino in je zelo bogato in okusno opremljena s slikami. Dasi je posvečena Pohorju in Mariboru in proslavlja s članki in slikami novo pohorsko avtocesto, se nanašajo mnogi članki in mnoge slike tudi na druga tujskoprometna področja Slovenije, tako na Ljubljano, Dolenjsko, Belo Krajino, na Mursko Soboto; v informativno propagandnih objavh, ki jih vsebuje ta posrečena publikacija kar dolgo vrsto, so zastopani prav za prav vsi kraji Slovenije, ki prihajajo kot urejena letovišča in kopališča v poštev pod naslovom: »Kam na izlet? Kam na oddih?« Članek »Le poleti oskrbovane planinske postojanke SPD« gotovo ne bo zgrešil svojega namena. Zorzutova uvodna pesem »Oj cesta, cesta bela« pa vodi čitatelja v prijetnem ritmu po novi pohorski avtocesti na njen dosedanji cilj k Sv. Arehu in k Ruški koči.

Kakor je vsak nov zvezek »Jugoslovanskih biserov« nov pomemben prinos k propagandi tujskega prometa, tako je tudi obenem važen donesek k našemu domoznanstvu. S teh dveh vidikov je treba mariborske »Jugoslovanske bisere« priporočiti kar najtopleje vsem, ki so zainteresirani gospodarsko ali idejno na našem tujskem prometu, pa tudi vsem onim, ki jim je kaj na tem, da se širi in poglablja spoznavanje naše domovine in stare domovinske ljubezni med Slovenci.

Naročnina znaša 10 din za posamezen zvezek. Naroča se pri upravi »Jugoslovanskih biserov« v Mariboru

Šahovski turnir v Celju

Celje, 13. avgusta.

Včeraj zvečer je bilo tretje srečanje udeležencev amaterskega turnirja v Celju. Večina igralcev se je po razburjenju v prvih kolih umirila in se začela žilavo boriti. Zvečer so bile končane le štiri partije, dočim so bile vse ostale prekinjene. Marek je kot beli Jermanu dovolil že v 14. potezi večni šah in s tem remis. Po slabih skušnjah v prvih dveh kolih je Marekova popustljivost seveda opravičljiva. Zaslužni predsednik Celjskega šahovskega kluba prof. Grašer v tem turnirju nima sreče. Brez dvoma si je naložil preveč dela na svoje rame, ko se je odločil po težkem delu pri organizaciji turnirja še za igro. Proti Mišuri je kot beli izgradil sicer dobro pozicijo, toda ni igral dovolj točno in Mišura se je spretno polastil iniciative. Grašerjeva pozicija se je začela polagoma rušiti in Mišura je zmagal. Meden je z medlo igro proti Drašiču zašel v neugoden položaj, čeprav je bil beli in se je Drašič branil s francosko obrambo. Drašič je zmagal v trdnjavski končnici s kmetom več in tako z dvema zaporednima zmagama popravil svoj neuspeh v prvem kolu. Težka borba je bila v partiji Mlinar-Majstorović. V španski partiji je imel Majstorović dalj časa kmeta več, ki mu pa ni prinesel uspeha in partija je v končnici končala remis. Savić je proti Žuku igral isto otvoritev, kot v prvem kolu proti Šorliju. Žuk ni odgovarjal najboljše in je do prekinitve dosegel pozicijo s kmetom manj, v kateri bi s pazljivo igro še mogel doseči remis. V nadaljevanju je Žuk hotel zmagati, toda se je izpostavil močnemu napadu in Savić ga je lepo matiral. Borbeni Belgrajčan Pavlović je zaigral proti Šorliju kraljevi gambit, na katerega je tudi Šorli odgovoril ostro in sam žrtvoval kmeta. V divji igri je Pavlović z računanjem raznih kombinacij povsem neplodno potrošil ogromno časa, končno pa zavil na tla solidne pozicijske igre, kjer je svojega nasprotnika hotel imeti. Pavlović je v srednji igri nekorektno žrtvoval kmeta in prišel v izgubljeno končnico. Partija je bila prekinjena, toda Pavlović k nadaljevanju ni prišel in je izgubil po kontumacu. Šiška je otvoril kot beli proti Popoviču z angleško otvoritvijo, iz katere je nastala pozicija iz Njemcovičeve obrambe. Popović je bil kmalu pozicijsko nadigran in je začel divje napade s kmeti, kar je Šiška nekoliko zbegalo in je zgrešil zmagovito nadaljevanje. Partija je bila prekinjena v nejasni poziciji in je pri nadaljevanju končala remis. Šmigovec je zgradil kot beli dobro pozicijo proti Bernarju, toda je pozneje z nekaj slabimi potezami pokvaril svojo pozicijo in izgubil kmeta. Pri nadaljevanju je Berner zmagovito prodrl s kmeti na damskem krilu in stoji pred zmago. Nedokončana je ostala tudi partija Gottlieb-Šubarić, v kateri je Šubarić kot črni dosegel boljšo končnico in ima izglede na zmago. Partija iz prvega kola Marek-Šubarić je bila danes odgrana in se je moral Marek po težki borbi vdati.

Stanje po 3. kolu: Jerman, Mišura in Šorli 2 in pol, Berner 2 (1), Drašič in Majstorovič 2, Gottlieb in Šubarić 1 in pol (1), Popović, Šiška 1 in pol itd.

V 4. kolu igrajo: Drašić-Majstorović, Šorli-Mlinar, Popović-Pavlović, Žuk-Šiška, Šubarić-Savić, Berner-Gottlieb, Jerman-Šmigovc, Mišura-Marek, Medan-Grašer.

Celjske novice

c **Brzojavni čestitki k 20 letnici** Celjskega šahovskega kluba so poslali tudi predsednik Jugoslovanske šahovske zveze bivši minister g. dr. Čirič Štefan in predsednik Srbske šahovske zveze g. dr. Kulaš.

c **Hmeljarski tabor bo v četrtek** na praznik ob pol 9 dopoldne v Roblekovi dvorani v Žalcu. — Hmeljarji vabljeni!

c **Popravni izpiti in vpisovanje na gimnazijah v Celju.** Popravni izpiti za redne učence in privatiste bodo na državni realni gimnaziji s klasičnimi vzporednicami v Celju dne 28. in 29. avgusta, ustni višji tečajni izpiti 31. avgusta, vsakokrat od 8 dalje. Sprejemni izpiti bodo 27. avgusta. Vpisovanje ob pričetku novega šolskega leta bo vsakikrat od 8 dalje do 11 po sledečem vrstnem redu: 2. septembra za 1. razred, 2. sept. za 2 do 8. razred in 4. sept. za učence iz drugih zavodov. K vpisovanju mora prinesti vsak učenec zadnje šolsko izpričevalo in potrdilo o predpisanem davku, učenci iz drugih zavodov pa tudi še krstni list. Podrobnejši razpored izpitov bo razglašen na deski v veži.

c **Gradbena delavnost v Celju.** Letošnjo pomlad so v Celju in okolici prav malo gradili, meseca julija in avgusta pa je gradbena delavnost zelo oživela, tako da je zaposlenih lepo število zidarjev in delavcev. Tvrdka Westen bo te dni pričela z gradnjo velikega skladišča na vzhodnem delu svoje tovarne ob tovarniškem železniškem tiru in zagradila okrog 1.600 kv. metrov zemljišča. Vsa stavba bo železobetonski skelet. Na drugi strani bo tvrdka zgradila 64 metrov dolgo strojarno. V ta namen bo morala podreti stanovanjsko hišo in zgraditi na primernem prostoru nove zgradbe, ki bodo gotovo moderno urejene. — Z gradnjo prepotrebnega prizidka poslopja OUZD, za katerega traja borba že več let, se še ni pričelo, ker se je g. Dolžan pritožil zoper sklep celjskega mestnega sveta, obenem pa še tudi ni rešeno vprašanje obveznosti servitute. V sedanjih časih, ko je delavstvo tako potrebno zaslužka, je tako zavlačevanje graje vredno, upamo pa, da bo ta zadeva kmalu rešena. Za gradnjo tega prizidka sta že odobrena 2 milijona dinarjev, tako da bi delavstvo tu lahko zaslužilo vsaj pol milijona dinarjev. Kakor smo zvedeli, so sedaj napravili pritožbo še obrtniki, češ, da razpis ni povoljen, ker predvideva oddajo del samo enemu obrtniku. K vsemu dodajemo, da vsi iskreno želimo, da bi z gradnjo že letos pričeli!

c **Nov obratovalni čas v brivnicah in trgovinah v Laškem.** Brivski pomočniki v Laškem so po hudi borbi izvojevali zakoniti delovni čas v brivskih obratih. Brivnice bodo odprte ob torkih, sredah, četrtkih in petkih od 7 do 12 in od 14 do 19, ob sobotah od 7 do 12.30 in od 14 do 20. Ob nedeljah in praznikih od 6 do 12, ob ponedeljkih pa samo od 7 do 10. V trgovinah ob delavnikih od 7 do 12 in od 14 do 19, ob nedeljah in praznikih od 7 do 9. Za vse so posredovala oblastva.

c **Letoviščarska sezona se je izboljšala.** Meseca avgusta se je letoviščarska sezona vidno izboljšala. Iz Savinjske doline nam poročajo, da prihaja zadnji čas mnogo letoviščarjev, največ iz južnih predelov naše države, nekaj pa tudi inozemcev. Tudi v Logarski dolini je precej letoviščarjev. V Dobrni je letos rekordno število posetnikov, med njimi tudi lepo število inozemcev. Zadnji čas je prišlo precej letoviščarjev tudi v Laško, Rimske toplice in v Rogaško Slatino.

c **Nedeljski sport.** V nedeljo bo na Glaziji ob 5. popoldne prijateljska nogometna tekma med I SSK Mariborom in SK Celjem, s predtekmo med drugim moštvom SK Celja in SK Štorami.

c **V celjski bolnišnici je umrl** Božnik Pavel, posestniški sin iz Hrenove pri Novi cerkvi. Naj v miru počva!

c **Huda prometna nesreča na Mariborski cesti** se je pripetila včeraj dopoldne med železniškim prelazom in Westnovo vilo. Iz mesta je peljal neki voznik voz z vprego, nasproti pa se je pripeljal na kolesu proti mestu 45letni delovodja Čepin Vid iz Spodnje Hudinje pri Celju. Neki avtomobilist je hotel prehiteti voz, v tem trenutku pa je pripeljal biciklist. Avtomobil je treščil v voz in biciklista in ga podrl. Čepin je dobil hujše poškodbe po glavi in so ga morali oddati v celjsko bolnišnico.

c **Avtomobil mu je ukradel.** Laški industrialec in trgovec se je pripeljal s svojim BMW- avtomobilom št. 2-2179, vrednim 72.000 din, v Celje. Svoj avtomobil je ustavil v Vodnikovi ulici, nato pa je šel ob pol 9 zvečer v kino. Ko se je vrnil iz kina in hotel v avtomobil, je opazil, da avtomobila ni. Zadevo je takoj prijavil policiji. V začetku so mislili, da gre morda le za kakšno nerodno šalo, ko pa avtomobila ni bilo in ni bilo, so takoj telefonično obvestili ljubljansko policijo in vse važnejše orožniške postaje. Lastnik avtomobila se je razumljivo upravičeno razburjal, nato pa se odpeljal — z vlakom v Laško v trdni veri, da bo tat in njegov avtomobil kmalu v rokah pravice. Na vse presenečenje pa je celjska policija še isto noč na vse zgodaj zjutraj našla avtomobil z omenjeno številko v Strossmajerjevi ulici. Avtomobil je bil precej razbit. Tat se je najbrž hotel odpeljati, med vožnjo pa je moral prav pošteno treščiti, da je poškodoval avto in ga zato vrnil. — Vsem lastnikom avtomobilov in šoferjem naj bo to v svarilo, da ne bodo puščali svojih vozil kjer koli, ampak le na za to določenih prostorih.

Iz celjske sodne dvorane

Uboj v Črešnjicah in krvav dan v Piršenbregu pri Globokem pred sodniki.

Celje, 13. avg.

Senat okrožnega sodišča je danes dopoldne razpravljal pod predsedstvom s. o. s. g. *dr. Maka* več obžalovanja vrednih primerov iz konjiškega, šmarskega in brežiškega okraja. Sodišče je obsodilo več prijateljev tuje lastnine, starih grešnikov-povratnikov, ki so se že kar navadili, da izjavljajo pred sodiščem, da niso vsega tega življenja sami krivi, ampak zatrjujejo, da je njihova slaba vzgoja, pomanjkanje itd. Tako je senat obsodil nekega 17 letnega Majenca, ki je ukradel s svojo 16 letno priležnico neki gospe 350 din. Sodišče je mladoletnika obsodilo na tri mesece strogega zapora, pogojno za dobo enega leta.

Značilna za vinske kraje je bila razprava o dogodku v Črešnjicah. Pred sodniki je stal 56 letni Kračun Štefan iz Črešnjic pri Slovenskih konjicah, bolan in ves mršav. Meseca junija je udaril s kolom po glavi blizu vinske kleti Stebleta Antona, ki je zaradi hudih poškodb umrl. Kračun se je zagovarjal, da je Stebleta napadel, ker je mislil, da bo on napadel njegovega brata. Za Kračuna Štefana sta ugodno pričali dve ženski, kateri pa je predsednik senata zaradi čudnega izjavljanja opozoril na resnicoljubnost, dočim je obdolženčev brat Andrej jasno izpovedal, da Steble ni imel noža in je bil v usodnem trenutku celo 10 m oddaljen od Štefana, ki je stopil proti njemu in ga udaril s kolom. Zato je sodišče obsodilo Kračuna Štefana na dve leti in pol robije.

Sodišče je nato še obsodilo na leto dni in mesec robije 30 letnega posestnikovega sina Kuneja Antona iz Globokega pri Brežicah, in 26 letnega Cvetka Franca iz Piršenbrega na 3 mesece strogega zapora, ki sta v nekem fantovskem tepežu z nožem poškodovala Sušina Antona. Sušina je pri tem dobil 7 cm dolgo rano v podlehtnico, prstanec in sredinec na levi roki in vsa polovica leve dlani je zdaj neobčutljiva, mezinec pa so mu morali zaradi gnojenja celo odrezati.

Nemški vojaki delijo živež v zasedenem delu Francije.

Voditelji Japonske

Že nekaj tednov opažamo veliko angleško-japonsko napetost in naraščajoča nasprotja med Japonsko in USA. Morda so to sli novih zapletljajev v Tihem oceanu. Oglejmo si nekatere osebnosti, ki drže v teh časih na Japonskem vladne vajeti v rokah.

V zgornjem domu japonskega parlamenta sede v veliki svelti dvorani v mogočnem nebotičniku sredi Tokia sivi možje, predstavniki najskrivnostnejšega cesarstva sveta in nepremično poslušajo moža, ki govori v dolgih mirnih stavkih. So to sami starejši izkušeni ljudje, zreli možje, preizkušeni v službi, le eden še nima 50 let... Toda mož na govorniškem odru je star komaj 40 let. Nekaj tajinstvenega ga obdaja. Ali ni to član ene najstarejših rodbin v deželi, sorodnik cesarske hiše? To je princ Konoje. Bil je šele sredi tridesetih let in je že postal predsednik gornjega doma, ko se je umaknil iz diplomatičnega življenja modri vojvoda Tokuwaga, ugledni državnik v začetku tega stoletja. Malo kasneje, v začetku leta 1937, je postal princ Konoje že ministrski predsednik.

Biti japonski minister, pomeni nekaj drugega, kakor biti minister v kaki evropski državi. Člani vlade so na Japonskem le osebno manj pomebno orodje velikih strank, industrijskih grup, armade ali mornarice. Toda Konoje je izjema. Po močni osebnosti prekaša vse. Za časa njegovega predsedovanja so padle velike odločitve, med njimi na primer vojna napoved Kitajski. Princ Konoje je z navdušenim govorom razvnel parlament za »vojaški sprehod« japonske armade po Kitajski. Nato pa je prišlo razočaranje. »Vojaški sprehod« je postal dolgočasen, težek, krvav in zelo drag bojni pohod, ki je zahteval stotisoče življenj japonskih vojakov, od japodnskega naroda pa strahovite gospodarske žrtve. Zaradi nejevolje javnega mnenja se je moral princ Konoje umakniti. Toda ne za vedno. Cesar je sklical tajni kronski svet. Ko je postal predsednik kronskega sveta baron Hiranuma predsednik vlade, je prišel na njegovo mesto princ Konoje. Na tem položaju je nadaljeval svoje delo, ne več javno in vsem vidno, temveč v senci cesarske palače.

Po 37 mesecih, odkar je moral odstopiti kot ministrski predsednik, je bil ponovno poklican na čelo vlade in to zopet kot zaupnik tiste stranke, ki ga je že leta 1937 poklicala na oblast: armade. Konoje hoče ustvarjati, hoče vedno novo, veliko. Narod hoče privesti do končnega cilja, ki si ga je postavil: popolna zmaga nad Kitajsko. To je njegov zunanji cilj. Pa tudi v notranjem življenju se hoče udejstvovati, njegov cilj je postati narodni reformator. Strnitev političnih strank v enotno narodno stranko je njegovo delo. On je uvedel reforme v davčni sistem, socialno politiko, zmagala je tudi njegova zunanja politična smer, to je: pokazati japonskima tekmecema v Tihem oceanu — Angliji in USA — moč in veličino sončnega cesarstva.

Novi Konojev zunanji minister je Yosuke Mačuoka. Kot vsi japonski zunanji ministri je tudi on star diplomat, mož, ki je že od mladih nog služil v diplomaciji. V Evropi je že dobro poznan.

V letih od 1920 do 1930 se je Japonska zelo živahno udeleževala političnega življenja pri Zvezi narodov. Japonski diplomati so bili najvnetejši in najuglednejši delavci v Wilsonovi palači. Spomnimo se samo na majhnega barona Adači, ki je bil dolga leta japonski poslanik v Parizu in pravi japonski diplomat v Ženevi, nato pa predsednik mednarodnega sodišča v Haagu. On je imel sodelavca, ki ga je stavil vsem za vzgled, in ki mu je kasneje sledil tudi v Ženevi: Mačuoka.

Mačuoka ni bil japonsko vzgojen. Bil je gojenec takratne edine katoliške šole na Japonskem, ki je slovela kot najuglednejša gimnazija na Daljnem vzhodu. Visokošolske študije je nadaljeval v Ameriki na univerzi v Portlandu. Tam si je pridobil mnogo prijateljev. Pozneje jih je večkrat obiskal. Često je usmeril svojo službeno pot v Ženevo tako, da je potoval preko Severne Amerike.

Ta mož, krščansko vzgojen, učenec ameriške univerze, ki pošilja svoje otroke v isto katoliško gimnazijo in na isto ameriško univerzo, je zunanji minister v tisti vladi, ki pošilja ostre note Angliji in Ameriki, k razširja idejo panazijskega imperializma bolj kot prejšnje vlade, ki kaže svoje odkrito prijateljstvo do sil »osi«... Princ Konoje ljubi paradokse.

Princ Konoje dobro ve, da mu lahko ugled njegovega zunanjega ministra odstrani marsikatero zapreko. Kdor misli, da je Konoje zato zaupal zunanje ministrstvo Mačuoku, ima lahko prav, ne računa pa pri tem z njegovo močno osebnostjo. Redek je primer, da se nahajata v isti japonski vladi istočasno dve močni osebnosti. Nasprotja med mladim častiželjnim princem Konoje in izkušenim zunanjim ministrom niso izključena. Od njih bo zaviselo zadržanje Japonske v bodočil mesecih, ki bodo odločilni za Daljni vzhod.

Tuji časnikarji so obiskali Maginotovo linijo.

Ptujska gora

Tombola na Ptujski gori se vsled dežja ni mogla vršiti v nedeljo, dne 11. avgusta; zato je preložena na praznik, dne 15. avgusta, ob 3 popoldne. Vabimo vse od blizu in daleč, da ta dan pridejo na Goro.

Kranjska gora

Nekaj inozemcev iz sosednjih držav, celo iz Romunije ter Amerike, okrog 50, je tudi prišlo k nam na letovanje.

Zelo nam je pri srcu naše kopališče »Jasna«, ker bi radi videli, da bi bilo prav. Velik in pripraven bazen, ves v soncu, voda, ki vanj priteka, čista kakor steklo in zdrava, tako zdrava, da zginejo vse oskrumbe in rane po telesu vsakemu, ki se v njej koplje. Pa le kopalci ne pridejo, ker je zanemarjena: alge se bohotno razvijajo v njej, umazanija plava po vodi. Kdo se bo hodil kopat? Saj je vendar črpalka, ki more v eni noči premeniti vodo!

Tu pri nas biva žilav in trd rod, kakor so žilave grče po gozdovih in trde skale po bregovih. Doli v Gozdu, kjer je letos največ letoviščarjev, živi zakonski par že 63 let srečno skupaj. On star 89, ona 80 let. Niti 17 let ni imela ona, ko sta se poročila. 14 otrok jima je dal Bog, 4 so umrli, vsi ostali so preskrbljeni. Pa prideta poldrugo uro daleč v nedeljo k sv. maši. In kako urnih nog!

Kranj

Jutri ob 8 bo slovesno praznovanje Marijinega Vnebovzetja. Ob 7.45 bo slovesen vhod belgrajskega nadškofa prevzv. g. dr. Josipa Ujčiča v cerkev. Na koru bodo izvajali: Mav: Ecce Sacerdos Magnus. Med sv. mašo se izvaja: »Missa Loreto«, zložil Ržihovski, Graduale in ofertorij, Griesbacher. Po ofertoriju Premrlova: Marijino Vnebovzetje. Po maši: »V zakramentu«, zložil Vodopivec.

147 let v zakonu

Janoš Roven in njegova dobra žena Sara sta pobila vse rekorde v pogledu trajanja srečnega zakona. Praznovala sta dve zlati poroki, dospela sta že na prag tretje, ko jima je smrt prekrižala račune. Preživela sta 147 let kot mož in žena. Janoš in Sara sta bila rojena v vasici Stradova blizu Temišvara, kjer sta tudi oba umrla. Janoš je umrl v 172., Sara pa v 164. letu starosti. V poslednjih letih zakonskega življenja je ta par vzbujal veliko zanimanje in spoštovanje. Med ostalimi ju je obiskil tudi nizozemski poslanik na Dunaju in dal narediti njune slike. Umrla sta istega dne leta 1825. Res dolg zakon je bil to, če so poročila o tem zanesljiva.

Stotisoč vrst mrčesa v Indiji

Ameriški listi poročajo iz Kalkute, da je imel sloviti poznavalec mrčesa in žuželk Mohamed Afzal Hussan ob priliki zadnjega znanstvenega kongresa v Kalkuti predavanje, v katerem je poročal o strahovito visokem številu raznih vrst mrčesa v Indji. Ta mrčes povzroča indijskemu ljudstvu nešteto muk in zla. Samo v angleški Indiji umre od pika tega mrčesa letno poldrug milijon ljudi; stvarna škoda, ki jo mrčes povzroči, doseže 150 milijonov funtov šterlingov. Po verodostojnih podatkih je v Indiji 100.000 vrst tega škodljivega mrčesa. Doslej so preučili kakih 40.000 vrst. Nasplošnejša bolezen, ki jo ta mrčes prenaša, je malarija; število malarično bolnih je v Indiji še vedno veliko; vsako leto znaša okrog sto milijonov, milijon ljudi letno pa umre na posledicah te strašne bolezni. Sloviti učenjak končuje svoje poročilo tako-le: Mrčes povzroča več škode in ubija več ljudi kakor je bilo to v svetovni zgodovini povzročeno z vojnami, potresi in požigi.

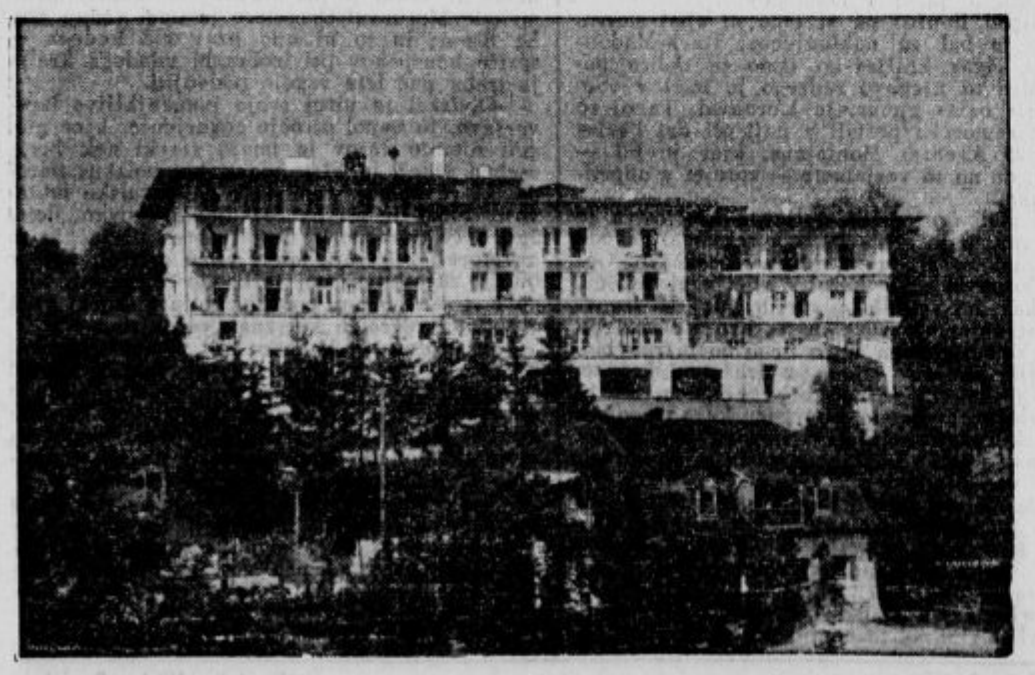

Novi hotel v Berchtesgadenu, v katerem bodo stanovali gostje kanclerja Hitlerja.

ZFO

Telovadne tekme 17. in 18. avgusta na Stadionu

Ponovno opozarjamo vse tekmovalce telovadnih tekem, da se iste prično v soboto, dne 17. avgusta ob 3 popoldne in se nadaljujejo v nedeljo 18 avgusta ves dan. S seboj prinesite članske legitimacije. Točen spored tekem je razviden v nedeljskem »Slovencu« in se ga je točno držati. Vsakdo naj pride pol ure prej na tekmovalni prostor, preden se prične njegova točka tekmovanja.

Tekme obetajo biti zelo zanimive, zlasti v nedeljo, ko nastopajo naši najboljši telovadci s svojimi poljubnimi vajami na orodju. Prijatelji lepe telovadbe vabljeni. Vstopnina minimalna.

Plavalne tekme preložene

Plavalne tekme, ki bi se morale vršiti jutri (na praznik) v Kamniku, so zaradi važnih tehničnih ovir preložene na poznejši čas. O tem bodo dobile podzveze potrebna navodila in ni izključeno, da one za letos same izvedejo po krajevnih prilikah podzvezine tekme, kar bo za tekmovalce še ugodnejše.

Lahkoatletski dvoboj FO Mengeš : FO Št. Vid 58 : 56

Rezultati atletskega dvoboja fant. odseka Št. Vid nad Ljubljano in fant. odseka Mengeš, ki je bil 11. avgusta 1940 v Mengšu so naslednji:

Tek 100 m: 1. Rigler (Št. Vid) 12,4; 2. Lipar (Mengeš) 12,7; 3. Veider (Mengeš) 12,9.
Skok v višino: 1. Erman Št. (Št. Vid) 154; 2. David (Mengeš) 149; 3. Rigler (Št. Vid) 144.
Krogla: 1. Rigler (Št. Vid) 10,77; 2. Erman Franc (Št. Vid) 10,02; 3. Erman Št. (Št. Vid) 9,35.
Štafeta 4×100 m: 1. Mengeš 51,3; 2. Št. Vid 53,9.
Triskok: 1. Kompare (Mengeš) 11,87; 2. Veider (Mengeš) 11,39, 3. Erman Št. (Št. Vid) 10,92.
400 m: 1. Lipar (Mengeš) 58,5; 2. Rigler (Št. Vid) 59,5; 3. Gregorc (Mengeš) 62,00.
Disk: 1. Kompare (Mengeš) 30,37; 2. Erman Franc (Št. Vid) 30,00; 3. Erman Št. (Št. Vid) 27,30.
Skok v daljavo: 1. Kompare (Mengeš) 580; 2. Vider (Mengeš) 569; 3. Lipar (Mengeš) 557 cm.
Kopje: 1. Rigler (Št. Vid) 47,65; 2. Erman Franc (Št. Vid) 39,48; 3. Kompare (Mengeš) 36,66.
Skok ob palici: 1. Erman Št. (Št. Vid) 290; 2. Lipar (Mengeš) 290; 3. Kompare (Mengeš) 270.
Tek 1500 m: 1. Jovan (Št. Vid) 4:48,8; 2. Močnik (Mengeš) 4:49,2; 3. Gregorc (Mengeš) 4:58,0.

Končno stanje točk dvoboja: I. Mengeš . 58.
II. Št. Vid . 56.

Dvoboj se je vršil na igrišču fantovskega odseka v Mengšu. Rezultati so boljši od onih, ki so bili dosedaj doseženi na tem igrišču. Izvedba tekem je zadovoljivo potekla.

ZDK

Plavalne tekme! Vse članice in mladenke Dekliških krožkov obveščamo, da so za 15. avgusta razpisane plavalne tekme v Kamniku iz važnih tehničnih razlogov preložene na poznejši čas. — Telovadni odbor.

Športni drobiž

Mednarodne kolesarske dirke

so bile v Wangenu (Švica), katerih se je udeležila tudi Jugoslavija s svojimi dirkači. Med moštvi je zasedla prvo mesto Nemčija z 11 točkami, na drugem pa je Madžarska s 4 točkami. Italija in Jugoslavija se za mošštvo nista ocenili, ker niso prišli vsi dirkači na cilj. Med posamezniki pa je na prvem mestu Italijan Fondi v času 2:20,6. Jugoslovan Prosinek pa je na sedmem mestu.

Nov težkoatletski rekord

Ameriški težki atlet John Davis (svetovni prvak poltežke kategorije) je postavil pri ameriških prvenstvih nov svetovni rekord v obojeročnem potegu s 125 kg. Prejšnji rekord je branil od leta 1938 dalje Dunajčan Haller z znamko 123,5 kg.

•

Boksarji iz Ostmarke so premagali Slovake. Po svojem precejšnjem porazu v Celovcu, kjer so Slovaki podlegli nemški reprezentanci z rezultatom 16 : 0, so še enkrat nastopili na nemških tleh in sicer topot napram zastopstvu Ostmarke, na Dunaju. Bili so pa tudi tedaj premagani in sicer z rezultatom 12 : 4. Od Slovakov je zmagal samo atlet težke kategorije Kus, ki je precej težjega Weidingerja spravil k. o. na tla. Ostale točke so pa dosegli pri dveh neodločenih borbah.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; tenitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. - Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. - Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petitna vrstica po 3 din - Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Mlad poklicni šofer

prvovrsten vozač, z večletno prakso v Črni gori, želi premestitve. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Treznost« št. 11623. (a

Izprašan kurjač

išče službo. Gre tudi k centralni kurjavi. Zmožen vseh popravil. Ponudbe upravi »Slovenca« Maribor pod »961«. (a)

Kuharica

zmožna voditi gospodinjstvo pri boljši rodbini - išče službo. Dopise upr. »Slovenca« pod »Zanesljiva« št. 11783. (a

Vajenci

Vajenko

za meh. umetno vezenje sprejme Matek et Mikeš, Ljubljana, Frančiškanska ulica. (v)

Vajenca

poštenega in pridnega, stanujočega pri starših, sprejmemo v trgovino pri Miklavžu pod Lemenatom

Vajenka

pridna, z dvoletno prakso, išče zaradi opustitve trgovine drugo mesto na Štajerskem. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 11624. (v

Službo dobe

Modistko

spretno moč in začetnico sprejme salon Ivanka Stegnar, Ljubljana.

Več dobrih tesarjev

potrebujemo za opaženje. Stavbeno podjetje Ubald Nassimbeni, Maribor.

Radio

Kupim radio

boljše znamke. Ponudbe: Kimovec, Sv. Petra c. 11.

Kupimo

Bukova, gabrova in druga drva

zdrava, suha, samo v večjih množinah, postavno vagon nakladalna postaja ali na kolodvorskem skladišču, kupujemo po solidnih cenah za gotov denar na licu mesta. Ponudbe na »Dubravka«, trgovina z gradbenim materialom in gorivom, Zagreb, Ilica br. 11. (k

Prodamo

50 različnih modelov dvokoles
SI LAHKO BREZOBVEZNO OGLEDATE PRI
IGN. VOK
LJUBLJANA, TAVČARJEVA 7

Iščem trgovca

ki se zanima za nakup malin in jurčkov (gob) v večji količini - v Celju ali v Ljubljani. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 11867.

Pozor! Ugodna prilika!

Prvovrstna damska in moška kolesa razprodaja po znižanih cenah. Podobnik Franc, trgovina, Rudnik 123, Ljubljana.

Cvička

pravi, dolenjski, dobite pri
Centralni vinarni v Ljubljani.
Telefon štev. 25-73

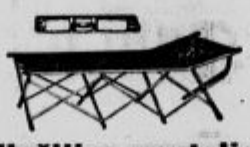

Zložljive postelje

priznano najbolj trpežne, vsestransko uporabne izdeluje in dobavlja izključno samo lastnik patenta
Franc Krelj, Kranj
Stara cesta 9.

Denar

Kupim knjižico

Kmečke posojilnice ljubljanske za 50.000—60.000 din - proti takojšnjemu plačilu. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 11876.

Otroški kotiček

ZAČARANI GOZD

(287) Oče si je nataknil očala in začel brati. »Hej, mati, ali slišiš? Takoj morava v kraljevo palačo! Tam da je naša Ančka. Saj pravim, ta otrok!

(288) Potem se morava pa obleči v nedeljske obleke in takoj oditi. To mora biti slovesno v taki palači, kaj žena? Prav za prav se mi precej ustavlja, da bi kar tako šel h kralju in kraljici na obisk,« je rekel drvar, ko je pomagal ženi ogrniti ogrinjalo.

Posestva

Hišo

donosno, lokal in vrt — ugodno prodam v Ljubljani. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 11926.

Parcele

v centru Št. Vida ob drž. cesti, ob zavodu sv. Stanislava in v Vižmarjih naprodaj. Poizve se: v Vižmarjih 78 (nasproti Mizarske zadruge) (p

Stavbne parcele

naprodaj. Ivan Lampič, Dvor, p. Št. Vid nad Lj.

Prodam novo hišo

ob tramvaju, Trata 21, Št. Vid nad Ljubljano.

Zemljišče

okoli 5600 m², v bližini Rakovnika — prodam za 80.000 din. Naslov v upravi »Slovenca« pod 11822.

Razno

Gumbnice, gumbe, plise, monograme, entel, ažur fino in hitro izvrši
Matek & Mikeš
Ljubljana, Frančiškanska ulica nasproti hotela Union

Vezenje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Kupujte pri naših inserentih!

Objave

Opozorilo.

Vse opozarjam, da nisem plačnik za dolgove - brez mojega privoljenja - moje žene Alojzije Pačnik rojene Podgoršek, stanujoče v Celju, Tovarniška št. 13. — Franc Pačnik, posestnik, Celje, Tovarniška 13.

Krema za britje brez čopiča in vode
„Salva“
dobi se v vseh strokovnih trgovinah

Otroški voziček
kolo ali šivalni stroj najbolje in najhitreje kupite, prodaste ali zamenjate v trgovini Josip Uršič, Celje, Narodni dom.

Gospode duhovnike
vljudno obveščamo, da dobe za župne urade potrebne tiskovine v podružnici Jugoslovanske knjigarne v Kranju, Majdičeva hiša, sodnija.

Obvestilo

Naročnike malih oglasov opozarjamo, naj naroče male oglase najkasneje do 6. ure popoldne v glavni upravi Kopitarjeva 6 ali pa v podružnici na Miklošičevi cesti

Uprava „Slovenca“

✚

Združenje kleparskih, vodovodnih, plinskih, instalacijskih, kotlarskih mojstrov itd. v Ljubljani sporoča svojemu članstvu in znancem žalostno vest, da je umrl njen častni član in dolgoletni odbornik gospod

Ivan Wostner st.

kleparski mojster in posestnik.

Pogreb dragega tovariša bo v sredo, 14. t. m., ob 4 pop. izpred hiše žalosti, Zaloška cesta 36.

Članstvo naprošamo, da se pogreba nepozabnega pokojnika polnoštevilno udeleži.

Ljubljana, 13. avg. 1940.

UPRAVA ZDRUŽENJA

Alphonse Daudet: 14

Jakec

Prevedel Fišer Frane

Na vsak način ni prijetno poslušati takele storije in povrhu še od glavnega junaka samega. Najpogumnejšega bi bilo strah. Končno se človek že pomiri; treba se je samo brž prepričati, da smo v penzijonatu Moronval, sredi lepih Elizejskih poljan in ne v tistem strašnem Dahomeyu.

Ko je Mâdou opazil grozo svojega proslušalca, se ni več ustavljal na ljudskih zabavah, ki so bile pred njegovim odhodom, temveč je kar brž prešel na svoje bivanje v Marseillskem liceju.

Oh, ta veliki licej s svojimi temnimi stenami, pustimi razredi in plesnivimi klopmi, na katerih so z nožem vrezana imena pričala, s čim so si jetniki preganjali dolg čas; profesorji v črnih oblekah so bili v svojih velikih rokavih in brezkrajčnih krobukih videti še bolj svečani. Prefekt je klical: »Silentium!« In vse te slonjene glave škripanje peres in po petindvajsetkrat recitirane lekcije, kot bi vsak učenec v zadušljivem ozračju razreda hlastal isti košček učenosti! Tam so bile velike obednice, spalnice; na dvorišče te vojašnice je sonce posijalo tako slabotno, kratkotrajno, najsi je bilo jutro ali večer, tako skopo je bilo razdeljeno po kotih in če si hotel to sonce vsrkati, použiti, si se moral nasloniti s hrbtom na velike črne zidove, ki so ga kar požirali.

Mâdou je na ta način prebil svoje odmore. Nič ga ni zabavalo, nič zanimalo, le kadar je boben naznanjal obed, učne ure, budil ali klical na počitek, takrat je kljub svoji nevredni nalogi, ki jo je vršil, povzročil, da je ob njegovih udarcih pričelo razbijati tudi malo srce bojevitega kralja. Ob nekaterih dneh so šli tudi na izprehod; a kmalu so mu tudi to prepovedali. In to zaradi tega:

Brž ko ga je gospod Bonfils prišel iskat, ga je Mâdau odvedel v pristanišče, kamor so ga preprežene ladijske prečnice in ob obali razvrščeni gredlji vabili že z drugega konca ulice. Samo tukaj je bil srečen, kjer je dišalo po katranu, po morskih izmečkih, med blagom, ki so ga izkladali in ki ga je bilo mnogo tudi iz njegove domovine. Kar zamaknil se je ob žuborenju zlitih zrn, ropotu vreč in zabojev, ki so včasih nosili tudi kak znan napis. Zadimljeni parniki, puhajoči paro, so kljub svoji nepremičnosti bili videti, kot bi odhajali. In če je kakšna velika jadrnica razpela jadra, da so se napele vrvi, ga je kar pritegnilo, mu šepetalo o odhodu, o prostosti.

Cele ure je stal in gledal, kako bežijo napeta jadra proti zahajajočemu soncu kot krila galeba ali pa je gledal dim, rahel kot puh cigare, ki je navidez sledil lepi svetli zvezdi in izginil z njo na obzorju.

Madou je med poukom ves čas mislil na svoje ladje. Bile so prispodobe njegove vrnitve v sončno deželo. »Ptica me je prinesla,« si je mislil, »ptica me bo odnesla.«

Ker je bil ves prežet s to mislijo in puščal v nemar a, e, i, o, u, ker so njegove oči videle le modrino, modrino potujočega morja in široko odprto nebo, je nekega lepega dne ušel iz kolegija in se splazil prav na dno ene izmed ladij gospoda Bonfilsa; tu so ga pravočasno našli, toda spet se je izmuznil, tokrat tako premeteno, da so opazili njegovo prisotnost šele sredi Lyonskega zaliva. Kakšnega drugega otroka bi bili obdržali na krovu, ko se je pa zvedelo njegovo ime, je kapitan, ki je računal na nagrado, odpeljal Njegovo kraljevsko Visočanstvo nazaj v Marseille.

Od takrat je bil še nesrečnejši, še bolj so pazili nanj, še bolj ga zapirali, a njegove upornosti niso mogli omajati.

Kljub vsemu je še uhajal, skrival se je po vseh ladjah, ki so bile pripravljene za odhod; našli so ga skritega v kurilnici, v shrambi za premog in pod kupom ribiških mrež. Ko so ga pripeljali nazaj, se ni prav nič upiral, samo nalahno žalostno se je nasmehnil, tako, da ga ne bi mogli kaznovati.

Nazadnje je upravnik odklonil odgovornost za takega čudnega učenca. Mladega princa naj pošljejo nazaj v Dahomey!

Gospod Bonfils pa si tega ni upal storiti, ker se je bal za naklonjenost Rack-Madou-Ghezoa, čigar kraljevsko trmo je dobro poznal. Med to njegovo zadrego je izšel v »Semaphori« oglas gimnazije Moronval. Takoj so malega zamorčka poslali v najlepši del Pariza — št. 23 Avenija Montaigne, kjer je bil — prosim, da mi to verjamete — sprejet z odprtimi rokami.

Ta mali črni dedič daljnega kraljestva je bil za gimnazijo sreča in živa reklama. Seveda so ga razkazovali in se z njim sprehajali. Gospod Moronval se je kazal z njim v gledališču, na dirkah, na velikih bulvarjih, kot tisti trgovci, ki si najamejo voznika na uro, da vozi po Parizu kak reklamen napis za njihovo trgovino.

Peljal ga je v salone, v družabne krožke, kamor je vstopil važno kot v Fénelon, ki je vodil svojega vojvodo Bourgoguskega, medtem ko je klicar naznanjal: »Njegovo kraljevsko Visočanstvo princ iz Dahomeya in g. Moronval, njegov vzgojitelj«.

Cele mesece so bili manjši listi polni anekdot in domislekov, ki naj bi bili baje od Madouja. Brž se je pripeljal iz Londona »Standardov« urednik, da bi ga videl in imela sta važen razgovor o financah in upravi države, ki ji bo princ nekoč vladal, kaj misli v parlamentarni vladavini, obveznem šolskem pouku itd.

Angleški list je čez nekaj časa prinesel ta nenavaden dvogovor v obliki vprašanj in odgovorov. Odgovori so bili nejasni in prazni ter večinoma niso zadovoljili. Omembe je bil vreden tale Madoujev domislek, ko so ga vprašali za njegovo mnenje o svobodi tiska: »Vsako jed je vredno pojesti, toda vsake besede se ne sme napisati...«

Že samo s tem gojencem so bili plačani vsi stroški gimnazije Moronval. Gospod Bonfils je plačeval račune, ne da bi napravil najmanjšo opazko. Seveda so vzgojo Madouja nekoliko zanemarili. Ostal je pri abecedi in za prijetnosti metode Moronval-Decostere je imel vedno gluha ušesa; in to ni bilo prav nič hudega — spričo neuspehov pri izobrazbi mladega kralja je treba pač leta vzgoje podvojiti.

Obdržal je torej svojo pomanjkljivo izgovarjavo, to napol otročje govorjenje, kjer glagoli nimajo časov in imajo stavki nek brezoseben videz, in ki je videti kot poizkus naroda, ki je komaj stopil iz svoje živalske mutavosti. Sicer je bil pa razvajen, negovan, deležen obče pozornosti Ostali »mali divjački« so ga morali zabavati, mu v vsem ustreči, kar je bilo v začetku precej težko doseči zaradi njegove strašno temne polti, ki velja v skoraj vseh eksotičnih deželah kot znak suženjstva.

In profesorji, kako so bili potrpežljivi, kako prijazno so se smehljali tej mali črni kepi, ki je kljub svoji nadarjenosti odklanjala vse koristnosti izobrazbe in ki je pod gostimi volnastimi lasmi skrivala poleg živega spomina na svojo domovino, samo še prezir do teh nesmislov, ki jih poskušajo vtepati v glavo.

Vsak v gimnaziji je že koval načrte s tem bodočim, a že mogočnim in uvaževanim kraljem — kot bi bil Madou že stopal sredi Pariza pod pernatimi pahljačami, čipkastim baldahinom, sredi tropa sulic od spremstva njegovega očeta.

Kadar bo Madou kralj!

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič Izdajatelj: inž. Jože Sodja Urednik: Viktor Cenčič